

WATHEY ... terug...

108STE JAARGANG — NO.: 194 ZATERDAG 24 AUGUSTUS 1991

AMIGOE

Preke

Gevangen bewaarders

Communistische Partij ontbonden

Sovjetunie in hoog tempo op weg naar democratie

MOSKOU - Sovjetpresident Michail Gorbatsjov zal volgens het onafhankelijke persbureau Interfax nog vandaag zijn aftreden als secretaris-generaal van de communistische partij bekend maken en de ontbinding van de partij aankondigen. Het persbureau ontleent deze informatie aan kringen binnen het Centraal Comité van de communistische partij. Na de mislukte staatsgreep is de communistische partij in verscheidene delen van de Sovjetunie onder grote druk komen te staan en is zij in enkele republieken zelfs verboden. Desondanks hield Gorbatsjov de laatste dagen - onder meer op zijn eerste persconferentie donderdag na zijn terugkeer van De Krim - uitdrukkelijk vast aan de partij en verklaarde hij haar te willen hervormen.

Gisteren schortte Boris Jeltsin de activiteiten van de partij in de republiek Rusland op tijdens een door de televisie rechtstreeks verslagen debat in het Russische parlement. Gorbatsjov sputterde bij die gelegenheid nog enigszins tegen. Zijn verzet lijkt nu gebroken door het hoge tempo waarin onder andere in de Baltische staten, de Oekraïne en het Aziatische Kirgizië de voorheen allesbeheersende communistische partij wordt ontmanteld.

Het is vooral Jeltsin die hierbij de koers lijkt aan te geven. Hij gaf de Baltische leiders onder meer een steuntje in de rug door vanmorgen formeel de onafhankelijkheid van de Baltische republiek Estland te erkennen. Jeltsin riep Gorbatsjov daarbij op hetzelfde te doen.

In een decreet dat werd bekendgemaakt door het Sovjetpersbureau Tass zei de Russische leider dat Gorbatsjov onderhandelingen zou moeten beginnen over bilaterale betrekkingen tussen de Sovjetunie en de Estse republiek. Estland riep dinsdag, de dag na de staatsgreep, de onafhankelijkheid uit.

Jeltsin tekende eerder al een akkoord met Litouwen waarin hij deze Baltische republiek als een soevereine staat erkende.

Ook de onafhankelijkheid van Letland zou vanmorgen door Jeltsin zijn erkend, zo verklaarde de Letse president Anatolijs Gorbunovs. "President Jeltsin heeft een decreet ondertekend over de erkenning van de onafhankelijke staat Letland", vertelde Gorbunovs tegen verslaggevers voor het Russische parlementsgebouw in Moskou.

Cholera op Java

JAKARTA - Op Sumatra en Java zijn talrijke gevallen van een vorm van cholera geconstateerd, zo is zaterdag gemeld in persberichten in Jakarta.

Het ontstaan van de epidemie wordt toegeschreven aan de slechte kwaliteit van het drinkwater tengevolge van het uitzonderlijk lang aanhouden van het droge seizoen dit jaar.

Op Sumatra zijn 36 mensen overleden en bijna 775 mensen in ziekenhuizen opgenomen, in Midden-Java zijn 80 mensen opgenomen in ziekenhuizen.

Burgerslachtoffer militaire waanzin

■ *BILJE - Een vrouw verlaat met haar laatste bezittingen het strijdtoneel rond haar dorp in het oosten van Kroatië, waarheen pantserwagens op weg zijn. Het dorp werd ingenomen door Servische strijdkrachten die zich van het tien dagen oude bestand in Joegoslavië weinig of niets lijken aan te trekken.*

Israël beschiet zuid-Libanon

BAYRUT/TEL AVIV - Enkele uren na de dood van drie pro-Israëlische militieleden bij een aanslag in zuid-Libanon hebben Israëlische soldaten verschillende shi'itische dorpen beschoten. Volgens cijfers van de politie zijn daarbij zeven mensen gewond geraakt.

De drie beschoten dorpen liggen in de door Israël ingestelde veiligheidszone, die door het zuidlibanese leger (SLA) gecontroleerd wordt. Volgens Israëlische bronnen werden daar vrijdag drie SLA-militieleden door een bomexplosie gedood en raakten drie anderen gewond. Een ander SLA-lid kwam donderdag door een explosie van een mijn om het leven.

De pro-Iraanse terreurgroep Hezbollah heeft inmiddels de aanslag van vrijdag opgeëist.

Albanezen willen geheime politie met spoed kwijt

TIRANA - De niet-communistische partijen van Albanië hebben vrijdag geëist dat de geheime politie en andere overblijfselen van de orthodoxe communistische heerschappij worden verboden.

In een gemeenschappelijke verklaring riepen de democratische, republikeinse en sociaaldemocratische partijen ook op tot depolitisering van de staatsmedia, het ontslag van communistische 'hardliners' uit de buitenlandse dienst en de rehabilitatie van slachtoffers van het voormalige regime. "Wij eisen de afschaffing van de staatsveiligheidsdienst die verantwoordelijk is voor de gruwelijke daden tegen het Albanese volk tijdens de (communistische) dictatuur, aldus de verklaring.

De niet-communistische partijen in Albanië zijn waarschijnlijk beïnvloed door de ontwikkelingen in de Sovjetunie en vrezen een terugkeer van de dictatuur als de oude structuren gehandhaafd blijven.

Gorbatsjov en Jeltsin voorop

Slachtoffers coup massaal herdacht

MOSKOU - Ten minste honderdduizend Moskovieten hebben zaterdagochtend de plechtige afscheidsbijeenkomst bijgewoond van de drie mensen die deze week in de Sovjethoofdstad als gevolg van de couppoging om het leven zijn gekomen. Sovjetpresident Michail Gorbatsjov sprak de rouwende menigte toe.

De drie grafkisten, bekleed met vlaggen van de Russische federatie, waren opgesteld op het Manegeplein, bij het Kremlin. Veel mensen droegen bloemen, Russische vlaggen, kaarsen en grote foto's van de overledenen. Rouwmuziek was via de luidsprekers op het plein te horen. Het drietal kwam dinsdagnacht om het leven toen tanks een door burgers opgestelde barricade bestormden bij het parlementsgebouw van de Russische federatie.

Gorbatsjov, die een rode band om zijn arm droeg, zei dat er geen vergiffenis bestaat voor hen die probeerden de macht in de Sovjetunie over te nemen. "Degenen die dit pad volgden zullen krijgen wat zij verdienen. Er is geen vergiffenis. Gorbatsjov zei ook dat hij een decreet had uitgeschreven om de drie slachtoffers posthuum helden van Sovjetunie te maken. "Ik buig diep voor deze jongeren die hun leven hebben gegeven in de strijd tegen degenen die terugwilden naar het totalitarisme", aldus de Sovjetpresident in zijn toespraak op de massabijeenkomst die eerder was geopend door de burgemeester van Moskou, Gavriil Popov.

De metropoliet van de Russisch-orthodoxe kerk hield een dienst voor de doden, een rabbi een joodse rouwdienst. De Amerikaanse ambassadeur Robert Strauss sprak namens president George Bush.

Later trok de rouwstoet, onder leiding van de Russische president Boris Jeltsin, westwaarts door de stad naar de begraafplaats Vagankovkoje waar het drietal zou worden bijgezet.

Russische vlag boven Kremlin

MOSKOU - Voor het eerst sinds de bolsjevistische revolutie van 1917 wapperde vrijdag de Russische driekleur boven het Kremlin.

De Russische wit-blauw-rode vlag is woensdag op voorstel van de Russische president Boris Jeltsin na het mislukken van de conservatieve coup in ere hersteld en vervangt de rode vlag met blauwe band met hamer en sikkel.

De Russische vlag wappert boven het deel van het Kremlin waar Jeltsin kantoor houdt, op ongeveer 100 meter van de vertrekken van sovjetpresident Michail Gorbatsjov. Bij de verblijven van Gorbatsjov hangt de Sovjet-rode vlag in top.

Guerilla-kopstuk gepakt

■ *SAN SALVADOR - Een politieagent bewaakt Eugenio Chicas, als guerillaleider beter bekend onder de naam Marcos Jimenez, kolonel van de FMLN. Met hem werden nog drie andere gevangen guerillastrijders aan het publiek getoond.*

Baltische republieken beginnen afbraak CP

MOSKOU - De Baltische republieken zijn vrijdag begonnen aan de afbraak van de communistische partij: als de partij al niet meteen helemaal verboden werd, dan werden wel partijgebouwen bezet of geconfisqueerd, partijkranten verboden of bedrijven onder controle van de republieken geplaatst. In Litouwen is de regering begonnen aan een zuivering onder plaatselijke communisten. De aan Moskou getrouwe communisten in Litouwen hebben in de nacht van donderdag op vrijdag het een jaar geleden door hen bezette gebouw van het centraal comité ontruimd. Litouwse troepen namen het gebouw vrijdagochtend over nadat het Litouwse parlement donderdag de communistische partij had verboden, haar bezittingen tot staatseigendom verklaarde en een voorlopig verbod op haar publicaties uitvaardigde. Een speciale commisie hield vrijdag toezicht op de overneming van de gebouwen.

Het parlement in Vilnius besloot verder dat alle "repressieve organen", zoals de KGB, zich uit Litouwen moeten terugtrekken en dat al hun gebouwen en bezittingen door de republiek worden geconfisqueerd. De volksvertegenwoordiging eiste de berechting van alle personen die het noodcomité dat de staatsgreep pleegde, hebben ondersteund.

In Vilnius, evenals in de Litouwse stad Klaipeda, haalden duizenden demonstranten standbeelden van Lenin weg.

De Litouwse leider Vytautas Landsbergis telefoneerde later met de garnizoenscommandant kolonel Frolov en eiste dat de communistische leiders worden overgedragen voor berechting. De Litouwse procureur-generaal heeft al arrestatiebevelen ondertekend. Het gebouw van de Sovjet-procureur-generaal is bezet door Litouwse troepen.

Het Litouwse, door de communisten beheerste televisiekanaal, dat steun had uitgesproken aan de couppoging, was donderdag al door de Litouwse autoriteiten overgenomen na vertrek van de troepen.

De acties tegen de partij werden begeleid door de terugtrekking van sovjet-troepen van strategische punten in Vilnius.

Het parlement van Letland in Riga heeft vrijdag eveneens de communistische partij in deze Oostzeerepubliek verboden verklaard. Dit heeft een woordvoerder van het officiële Letse informatiebureau in Kopenhagen bevestigd.

Ook zijn alle eigendommen van de partij door de Letse republiek overgenomen. Alfred Rubiks, het hoofd van de aan Moskou loyale communistische partij in de republiek Letland, werd vrijdag in Riga gearresteerd, meldde het Russische persbureau RIA. Het gebouw van het centraal comité van de communistische partij, dat in het centrum van Riga staat, is door de Letse politie doorzocht. Estland nam vrijdag alle vanuit Moskou geleide bedrijven over en ontsloeg de directeuren. Het Zweedse persbureau TT berichtte verder dat de regering het bureau van de openbaar aanklager heeft losgemaakt van het centrale justitie-apparaat. Vanaf 1 september zijn alle activiteiten van de partij in bedrijven verboden.

In de Oekraine omringden enkele honderden mensen vrijdag het plaatselijke partijkantoor in Ivov, de grootste stad in het sterk nationalistische westelijk deel van de republiek. Dit verklaarde een woordvoerder van de regionale raad. De betogers blokkeerden de toegangen en weigerden de communisten het gebouw te laten betreden. In andere plaatsen in het westen van de Oekraine waren donderdag al partijgebouwen door plaatselijke autoriteiten voor gesloten verklaard.

De president van de republiek Kirgizië, Askar Akajev, heeft bij decreet de nationalisering aangekondigd van het "marmeren paleis", het gebouw waar het centraal comité van de Kirgizische communistische partij is gevestigd. Dit meldde Tass vrijdag. De partij zal schadeloos worden gesteld voor de kosten van het gebouw, aldus Tass. De Kirgizische republiek heeft tevens het plaatselijke Lenin-museum overgenomen, dat zal worden omgevormd tot een cultureel centrum voor de versterking van de vriendschapsbanden tussen volkeren, waarin verscheidene nationale culturen zullen zijn vertegenwoordigd.

Bloeiende handel in kinderbloed

LA PAZ - Artsen en eigenaren van medische klinieken hebben in de Boliviaanse stad La Paz voor weinig geld grote hoeveelheden bloed afgenomen van in de stad werkende schoenpoetsertjes. Het bloed van deze kinderen in de leeftijd van twaalf tot zestien jaar, hebben ze vervolgens met veel winst aan ziekenhuizen kunnen verkopen. Volgens een mededeling vrijdag van het openbaar ministerie zijn vier handelaren gearresteerd.

Voor een liter bloed kregen de schoenpoetsertjes tussen de een en zes dollar uitbetaald. Het bloed werd vervolgens voor circa veertig dollar doorverkocht. Een kind, dat duidelijk te lijden had aan bloedgebrek, zei dat hij verscheidene malen grote hoeveelheden bloed had afgestaan om zo wat bij te verdienen.

***

NORTHWEST AIRLINES, waarin de KLM voor twintig procent deelneemt, heeft een overeenkomst gesloten met America West. De twee gaan hun vluchten op elkaar afstemmen en tickets van elkaar verkopen. Verder heeft Northwest een optie van twee jaar op de overneming van de route Honolulu-Nagyoa (Japan van America West voor vijftien miljoen dollar.

Wathey weer gedeputeerde:

Maandag nieuwe PDP-DP-coalitie

WILLEMSTAD PHILIPSBURG — St. Maarten beschikt maandag over een nieuwe regeringscoalitie, deze keer gevormd door de PDP en de DP. De PDP-top stuurde naar de SPA een brief waarin staat dat de twee PDP-raadsleden gemachtigd zijn een nieuwe samenwerking aan te gaan. "De PDP wil een nieuwe koers varen, het eiland moet weer vooruit," staat er in de brief. Dit weekeinde wordt het PDP-DP-coalitieakkoord getekend. Opvallend is dat DP-leider Claude Wathey na vele jaren weer gedeputeerde wordt; de andere DP-gedeputeerde wordt Rene Richardson terwijl Dennis Pantophlet aanblijft voor de PDP. Sarah Wescott wordt de tweede PDP-gedeputeerde. Wathey heeft tot voor kort heel lang de functie van algemeen adviseur van het (DP) BC bekleed. Twee jaar geleden begon het in zijn partij te rommelen en leek hij het einde van zijn carrière bereikt te hebben. Dat blijkt duidelijk toch niet het geval.

De politieke ontwikkelingen op het eiland, waar amper twee en een halve maand geleden de PDP Millicent de Weever en de SPA van Vance James de eerste coalitie vormden zijn de afgelopen dagen in stroomversnelling geraakt.

De Amigoe berichtte al over de vergadering, op donderdag, tussen hoge DP-ers en PDP-ers: toen werden de laatste puntjes op de i gezet voor de nieuwe coalitie: dat betekent het vertrek van de SPA terug naar de oppositie waar het zoveel jaar doorbracht. De kans is groot dat Vance James maandag toch wordt toegelaten als eilandsraadlid, evenals zijn collega William Marlin.Zijn gedeputeerde-baan is hij wel kwijt.

De partij van ex-DP-ers, PDP, heeft het kennelijk toch niet kunnen vinden met James en zijn mensen en verkoos voor samenwerking met de 'oude getrouwe' Wathey. Gisteren tekenden de partijen een 'executive accoord' als voorloper op het coalitie-akkoord dat dit weekeinde wordt getekend zodra Dennis Pantophlet uit het buitenland terug is. In het akkoord wordt melding gemaakt van een 180 dagen durend programma voor het weer oppakken van de haven en luchtuitbreidingsprojecten, de privatisering van GEBE en decentralisatie van de telefoon maatschappij. Ook wordt gezegd dat snel begonnen wordt met verbetering van het wegennet.

Geen van de partijmensen heeft nog officieel verklaringen willen afleggen over deze ommezwaai, die voor velen niet echt verrassend is. De SPA-PDP heeft, menen waarnemers, vanaf het begin onder zware druk gestaan van de DP die zo te zien nog altijd de politieke touwtjes in handen heeft.

"Happier days...."

■*WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — 8 juni 1991. Pasangrahan hotel, St. Maarten. De St Maarten Patriotic Alliance (SPA) en de Progressive Democratic Party (PDP) tekenen het samenwerkingsakkoord. Dat is nu dus alweer verleden tijd. De liefde is na twee maanden voorbij. Die was eigenlijk maar van heel korte duur, maar nu is het einde van de samenwerking echt gekomen. De PDP heeft gekozen voor de DP. De SPA gaat weer naar de oppositie. Op een feestelijk versierde tafel twee-en-een-halve maand geleden werden handtekeningen gezet voor het eerste coalitiebestuur door onder andere PDP-leider Millicent de Weever (tweede van links), en SPA-leider Vance James (tweede van rechts). Rechts naast hem zit SPA-voorzitter Leo Chance die namens de SPA in de eilandsraad zit en ook een zetel in de Staten zou gaan bekleden. Nu James, die gedeputeerde is/was, uit het Bestuurscollege verdwijnt keert hij mogelijk terug naar de Staten.*

Minister Eithel Pietersz regelt:

Spoedig uitbetaling pensioen uitkering

WILLEMSTAD — De minister van arbeid en sociale zaken, Eithel Pietersz, zal binnenkort een nieuwe regeling introduceren die de aanvraagprocedure van het ouderdomspensioen zal verkorten. Dit maakte de SI/FOL-woordvoerder, Shon Garcia, tijdens het radioprogramma van de bruine partij bekend. Personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt hoeven niet meer drie maanden te wachten voordat zij hun geld uitgekeerd krijgen, aldus Shon Garcia.

Het duurt zeker drie maanden voordat iemand die recht op een pensioenuitkering heeft, zijn of haar geld krijgt, aldus de woordvoerder. De pensioengerechtigde krijgt na een tijd de uitkering met terugwerkende kracht uitbetaald.

Minister Pietersz, vindt het ongehoord dat iemand zolang moet wachten op iets waarop hij/zij recht op heeft. Het nieuwe systeem maakt het mogelijk dat pensioengerechtigden direct hun uitkering kunnen innen op het moment dat zij pensioengerechtigd worden.

Om het leven van de pensioengerechtigden makkelijk te maken heeft de regering onlangs het zogenaamde 'sigu-chek' ingevoerd. Dit zijn betaalcheques die door de Giro gegarandeerd zijn.

De minister heeft ook onlangs een bezoek aan Bonaire gebracht om zich aldaar op de hoogte te stellen van het uitkeringssysteem voor pensioen. Daar heeft hij met onder anderen de functionarissen van de Sociale Verzekerings Bank vergaderd.

Volksuniversiteit positieve bijdrage aan taalonderwij

WILLEMSTAD — Sedukal directeur Henri Vijber verrichte gisteravond de officiële opening van het schooljaar van de Curaçaose Volksuniversiteit die binnenkort van start gaat met het verzorgen van taalcursussen. De 'aftrap' vond plaats in het buurtcentrum Bricvengat.

Vijber representeerde gedeputeerde van onderwijs Mendes de Gouveia, die momenteel in het buitenland verblijft. De Sedukal directeur verklaarde zeer verheugd te zijn met de komst van een volksuniversiteit op Curaçao en dat een dergelijk instituut 'het idioombeleid van de overheid, dat vanaf 1983 van kracht werd, versterkt'. Dit beleid is geformuleerd als 'het versterken van de acceptatie en het respect voor de eigen taal, het Papiamentu, enerzijds en het stimuleren van een goede beheersing van de vreemde talen anderzijds'.

De Volksuniversiteit zal onder meer cursussen in het Engels en het Spaans gaan verzorgen. "Gezien het economische belang van deze vreemde talen juichen wij de ontwikkeling van deze buitenlandse idiomen toe", aldus Vijber. Communicatie staat in de moderne samenleving centraal en het belangrijkste middel om dat te bevorderen is taalontwikkeling, merkte hij vervolgens op.

Ook de taalkwestie in het LADVO/BVO onderwijs stelde de Sedukal directeur aan de orde. "Dit onderw is bedoeld om de rela tussen het onderwijs met lokale arbeidsmarkt te v sterken. Wanneer men ki voor meer aandacht voor buitenlandse talen dan ki men ook voor een nieuw benadering van onderwijs die talen". Niet alleen overheid bepaalt de ontwi keling van het taalond wijs, benadrukte hij, ook p ticulier initiatief als de Vol universiteit draagt aan ontwikkeling bij.

WILLEMSTAD — De H land Consulting Group momenteel in samenw king met de Universit van de Nederland Antillen bezig met de o wikkeling van een Le gang Beleidskunde Ned landse Antillen. De bed ling is dat de UNA zijner tijd een Leerga Beleidskunde voor am tenaren van de Neder landse Antillen zal ga verzorgen.

Deze dagen vindt op d UNA een kennismakings course van vijf dagen plaats waarbij de HCG haar integrale lespakket presenteert aan het projektteam dat belast is met de ontwikkeling en de invoering van de leergang. HCG, dat in Nederland reeds veel ervaring opdeed met cursussen beleidskunde voor amtenaren, ontwikkelt in samenwerking met een specifieke groep docenten van de UNA een programma dat is toegespitst op de Antilliaanse cultuur.

Hulde aan salsa-medewerkers

■WILLEMSTAD — *De organisatoren van het tweede internationale salsa festival, Curinfest, hebben gisteravond aan verschillende personen die aan het festival hebben meegewerkt een certificaat van verdiensten toegereikt. Onder anderen aan de media die alle medewerking aan de organisatoren had gegeven. Op de foto de medewerkers in samenzijn van de gezaghebber van Curacao, Elmer Wilsoe, gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia en de voorzitter van de Curinfest, Feco Gomez. Gomez verlaat per ingaande 1 september aanstaande de onderwijswereld. Hij werd bij de Dienst Cultuur van het Eilandgebied Curacao aangesteld, waar hij met het opzetten van algemeen muziekonderricht belast zal worden.*

Vrouwelijk schoon bij Tropical Treat

■*WILLEMSTAD —Je zo.. het niet zeggen, maar toch stelt dit plaatje de opening voor van het nieuwe restaurant Tropical Treat in het Paseata winkelcentrum op de Sta Rosaweg. Tijdens de openingsplechtigheid van het restaurant, waar men voor BBQ-s en lokale gerechten terecht kan, werden de kandidaten van de Miss Hawaiin Tropic-verkiezing voorgesteld. Ook hun sponsers waren gisteren aanwezig. Tropical Treat is dagelijks open van 5 tot 11 uur 's avonds en is een ideale lokatie voor prive- feestjes.*

Lezing drugs en sexualiteit

WILLEMSTAD — De Zeelandia Optimist Club of Curacao organiseert op 28 augustus aanstaande een lezing over drugs en sexualiteit speciaal voor de Miss Teenage 1991 kandidaten in het Van der Valk Plaza Hotel.

De lezing zal door dokter Hammoud en een functionaris van de Speciale Operatie Dienst van de politie gegeven worden. De lezing zal om zeven uur s'avonds aanvangen.

Personeelsbestand CDM blijft gehandhaafd

WILLEMSTAD — De Curacaose Dok Maatschappij heeft momenteel 517 personeelsleden in vaste dienst. 'Een aantal dat strikt noodzakelijk is om een werf van die grootte en samenstelling van de CDM operationeel te houden', aldus de directie in een schrijven aan de raad van commissarisen. Het personeelsbestand is echter niet voldoende om de noodzakelijke capaciteit aan te verkopen manuren te genereren om bij de actuele marktprijzen een 'break even' resultaat te behalen, aldus de directie.

In verband hiermee heeft de directie gekozen voor een organisatievorm waarbij het noodzakelijk is om op strukturele wijze het vaste personeelsbestand met ingehuurd personeel aan te vullen.

Op die manier meent de directie het totale personeelsbestand (vast en ingehuurd) aan te kunnen passen aan het fluctuerende werkaanbod. Door het nagenoeg elimineren van leegloop werd hierdoor de algemene produktiviteit van de werf drastisch verhoogd.

Een vergelijking die door de CDM-directie werd gedaan wijst dat vergeleken met het jaar 1981 (het jaar waarin CDM de hoogste omzet in haar geschiedenis heeft behaald) in 1989 ongeveer 10% meer manuren werd verkocht met 35% minder personeel.

Het ligt in de bedoeling van de CDM het flexibele personeelsbestand te handhaven. Het vaste personeelsbestand van de droogdok zal dan ook niet worden uitgebreid. Het 'coute que coute' doorvoeren van een dergelijk beleid kan echter negatieve effecten hebben voor de kwaliteit van het door CDM afgeleverde werk.

De onderaannemers waardoor het variabele personeel wordt ingehuurd zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van dit personeel, meent de directie. Als de desbetreffende onderaannemers er niet op toezien dat de kwaliteit van hun personeel aan gestelde eisen voldoet, zal dit gevolgen hebben voor de konkurrentiepositie van de CDM.

Derde filiaal Oduber & Kan

■*WILLEMSTAD — Optica Oduber & Kan heeft een derde filiaal geopend en wel in het nieuwe winkelcentrum aan de Jan Noorduynweg. Deze firma is sinds 1958 op Curacao gevestigd. Ter gelegenheid van de opening werd een donatie verstrekt aan Verpleeghuis Betesda en Kas di Ansiano Uni. Oduber en Kan was de eerste zaak die de contactlens op de Antillen introduceerde. Directeur Gerard Huiskens (links op de foto met echtgenote) heeft in verband met de uitbreiding van de zaken op de Fokkerweg en Colon en nu Jan Noorduynweg assistentie gekregen van een nieuwe bedrijfsleider en wel Fred van Nassau (rechts op de foto). Hij is afgestudeerd opticiën, optometrist en contactlenzenspecialist.*

Discussie over schoolbanken duurt onverminderd voort

WILLEMSTAD — De discussie over de bankenaffaire op Colegio Chaya Willems duurt voort. Directeur van het RK schoolbestuur Sixto Wallé vraagt zich af waarom schoolhoofd Tito Faries niet persoonlijk heeft aangeklopt bij het bestuur toen hij een gebrek aan banken en stoelen constateerde. Faries verwijt het bestuur echter 'de ogen en oren te hebben gesloten voor zijn brieven en persoonlijke verzoeken voor extra banken'.

Wallé zegt in zijn reactie op Faries verbolgenheid, ten aanzien van het RK schoolbestuur niet te begrijpen waarom het schoolhoofd zijn verzoek voor meer banken heeft gericht aan de Dienst Onderwijs en niet aan het bestuur. "Daardoor ontvingen wij pas in juli een kopie van de brief." Tijdens de vakantie nam Wallé geen stappen om de oude stoelen en banken te repareren 'omdat de ervaring leert dat er altijd minder kinderen komen opdagen dan het aantal inschrijvingen doet verwachten'.

Dat Faries volgens het RK schoolbestuur zijn banken had moeten laten repareren vindt het schoolhoofd onbegrijpelijk. "Er waren geen banken òm op te knappen. Als die er waren geweest had ik het bestuur benaderd." Wallé vindt het op zijn beurt verwonderlijk dat Faries banken terugstuurde naar het Canisiuscollege terwijl hij een gebrek aan sets had. Hubert Schenker van de buurtschool schaart zich achter zijn collega schoolhoofd in zijn bijdrage aan de bankenaffaire en meent dat de funktionaris van het schoolbestuur verkeerde informatie heeft doorgespeeld.

In verband met ontsnapping zes gevangenen

Drie bewakers Koraal Specht in hechtenis

WILLEMSTAD —Drie bewakers van de gevangenis Koraal Specht zijn gisteren aangehouden, omdat ze ervan worden verdacht betrokken te zijn geweest bij de geslaagde ontsnappingspoging van zes gedetineerden, drie weken geleden.

Dit heeft persofficier Oscar Kraal gisteren aan de Amigoe verklaard. Het drietal wordt beschuldigd van vervalsing van wachtrapporten door de data te veranderen, medeplichtigheid, provocatie tot misdaad, vernieling van overheidseigendom en van omkoperij.

Het gaat om de 25-jarige A. de P., de 41-jarige J.P.M. en de 41-jarige A.M.. De eerste werd gistermiddag om half vier aangehouden, de andere twee om twintig over vier. Kraal sluit het niet uit dat er meer aanhoudingen zullen volgen.

Vanaf het begin van het onderzoek vermoedde de recherche dat de zes gedetineerden hulp binnen de gevangenis zouden hebben gekregen.

De ontsnapten waren, aldus het onderzoek, in het bezit van zware gereedschappen die gebruikt werden om de ijzeren tralies van de cellen door te zagen. Geen enkele bewaker had echter geluiden gehoord. De recherche vermoedde daarom bij het verhoor dat bewakers mee hadden geholpen bij de ontsnapping. Het onderzoek door de recherche zet zich inmiddels voort.

In de nacht van 2 op 3 augustus wist het zestal te ontvluchten uit Koraal Specht. De directie van de gevangenis stelde de politie om acht uur 's morgens op de hoogte van de ontsnapping. De zes, waaronder vijf Antillianen en een Braziliaan, die in de gevangenis zaten wegens misdrijven variërend van moord tot handel in verdovende middelen, zaten in twee éénpersoonscellen en een cel waarin zich in totaal achttien gedetineerden bevonden. Van twee van de cellen waren de tralies doorgezaagd; in de andere cel was de deur geforceerd. Via een onbemande schietpost konden de zes gevangenen met aaneengeknoopte lakens naar beneden klimmen.

De politie begon direct een grootscheeps onderzoek. Foto's en informatie over de ontsnapten werden naar de gebieden in de regio verstuurd. Eén van de gevangenen meldde zich hetzelfde weekend nog vrijwillig bij de politie aan. De anderen werden enkele dagen later op Venezolaans grondgebied opgepakt, omdat ze hier illegaal verbleven. Het vijftal werd naar Curaçao gedeporteerd waar de politie ze opsloot in politiecellen.

Vluchtinformatie via de televisie

WILLEMSTAD —Nog voor het einde van dit jaar zullen abonnees van betaal-tv TDS via het pay-per-view kanaal (77) vlucht-informatie op het scherm krijgen. Anders dan de naam suggereert, zal de informatie over aankomst- en vertrektijden, evenals wijzigingen gratis worden verstrekt.

Zo blijkt uit de jongste editie van het Citro info-blad The Antillean Navigator. Daarin staat dat Hato de laatste 3 jaar steeds ruim 1 miljoen passagiers heeft 'verwerkt.' Het blad gaat er vanuit dat jaarlijks zo'n 3 tot 4 miljoen mensen (bezoekers, mensen die passagiers afzetten/ophalen) de Curaçaose luchthaven bezoeken.

Zoals de Amigoe al meldde, zijn er grote veranderingen op stapel bij de Curacaose luchthaven: begonnen wordt met verschuiving van de rijstroken, daarna zullen pal voor het gebouw winkels en infokantoren worden neergezet. Hato zal over enkele jaren helemaal onherkenbaar zijn omdat de huidge terminal verdwijnt, er een geheel nieuwe terminal komt op het voor het huidige hoofdgebouw gelegen plateau.

Zover is het echter nog lang niet: voorlopig zal het publiek het moeten doen met betere aankomst- en vertrektijden. Momenteel kan men daarvoor al bij een Curintanummer (681719) terecht, maar die is vaak bezet. Ook telefoonmaatschappij Setel heeft een info-nummer beschikbaar (123-2000).

In samenwerking met TDS zal Curinta binnenkort via de tv informatie gaan verstrekken: op kanaal 77 zullen aankomst- en vertrektijden te zien zijn terwijl wijzingen via twee of drie kanalen onder aan het scherm door gegeven worden. Dat doet TDS nu al met speciale programma's die op PPV worden aangeboden.

Voor deze methode werd gekozen omdat praktisch alle hotels op het TDS-net zijn aangesloten en er voor dit project geen grote investering nodig is; verder is TDS bezig op de luchthaven en zal de betaal-tv binnenkort ook daar te zien zijn. Voor TDS betekent dit het begin van de teletekst. Verder krijgt Curinta door deze samenwerkig meer mogelijkheden om indien nodig direct andere informatie door te geven via de tv. Het luchthaven informatiesysteem zal verder ontwikkeld worden, aldus het blad.

Fotoboek voor minister

■ WILLEMSTAD — *Gevolmachtigd minister Edsel Jesurun krijgt uit handen van de directeur van het Curaçao Tourism Development Bureau Pieter Sampson een fotoboek van Curaçao overhandigd. Jesurun bezoekt momenteel ons eiland en bezocht onder meer het CTDB om enkele toeristische zaken aan de orde te stellen.*

Cadmu eens met CDM

WILLEMSTAD — De dokwerkersvakbond, Cadmu, heeft niets tegen de reorganisatie plannen van de Curacaose Dok Maatschappij om haar marktpositie in de regio te versterken. Maar dergelijke plannen mogen de juridische positie van de werknemers niet in gevaar brengen, aldus de Cadmu in een persbericht. De vakbond wil alle betrokkenen bij de herstructering horen, voordat zij een defintief standpunt in verband hiermee innemen.

De vakbond is momenteel het een en ander grondig aan het bestuderen. Nagegaan wordt wat voor gevolgen de reorganisatie plannen voor de werknemers zullen hebben.

In verband hiermee heeft de Cadmu onlangs met de CDM-directie en met de raad van commissarisen vergaderd. Ook zal de vakbond een dezer dagen met de Centrale Commissie van de Eilandsraad vergaderen.

De reorganisatie plannen van de CDM moeten duidelijke vooruitgang voor de werknemers betekenen. Zo niet, dan beschouwt Cadmu de plannen als tegenstrijdig.

Spantenbier Capriles woningencomplex

■ WILLEMSTAD — *Het hoogste punt van de zes huizen die bij de Capriles Kliniek in aanbouw zijn en waar te zijner tijd inwoners van de kliniek zullen gaan wonen, werd gisteren gevierd met het 'spantenbier'. De zes eenheden bieden accomodatie aan zesendertig patiënten. In elke woning zullen zes inwoners gehuisvest worden. Met het projekt werd al vorig jaar augustus een start gemaakt; februari jl. werd met de bouw begonnen. Inwoners van de Capriles Kliniek die in de nieuwe vleugel gaan wonen zullen een grotere privacy kunnen genieten. De realisering van de zes nieuwe woningen betekent daarom een belangrijke stap in de erkenning van de rechten van de patiënt, die in de nieuwe omgeving meer vrijheid zal ondervinden. Bij de viering met het spantenbier waren onder andere aanwezig minister Dester Nisbeth (midden foto) en de aannemers van de constructie.*

D'Ancona: 'We zitten tussen twee vuren'

Birgen di Rosario trekt aan kortste eind in geding

WILLEMSTAD —Bejaardenstichting Birgen di Rosario heeft het kort geding tegen de overheid gistermiddag verloren. Rechter De Jong beslistte in zijn vonnis dat de ambtenaren de nieuwe cao voor de bejaardenzorg nooit officieel hebben ondertekend.

Birgen di Rosario heeft dus geen poot om op te staan en kan niet verwachten dat het bestuurscollege met verhoogde maandelijkse subsidievoorschotten over de brug komt, meent De Jong. Advocaat Promes eiste begin deze week dat er een verhoging met 250 duizend gulden per maand moest komen, zodat de stichting haar personeel volgens de nieuwe cao-voorwaarden kan uitbetalen.

'We kregen nul, maar dan ook nul op het request; de vordering is integraal afgewezen,' aldus een zeer teleurgesteld bestuurslid van Birgen di Rosario, Dirk D'Ancona. 'We zitten tussen twee vuren.' De cao werd immers voor de verkiezingen door de Curaçaose Bond voor Verpleegkundigen (CBV) en de bejaardenstichting ondertekend. 'Dat deden we natuurlijk pas nadat we meenden dat het eilandgebied volledig akkoord ging.' De cao werd in aanwezigheid van een deel van de ministerraad en een deel van het BC ondertekend, aldus D'Ancona. 'We voelden ons dus nog sterker.'

Inderdaad, ambtenaren hebben nooit officieel een handtekening onder de nieuwe cao gezet, maar het CBV en Birgen di Rosario wel. 'Het kan dus niet verworpen worden, dat is een te zware stap.' Oplossing in zicht? Birgen di Rosario hoopt op begrip van de 240 aangesloten personeelsleden, die alsmaar wachten op uitbetaling. 'We zullen uitleggen hoe de vork in de steel zit.' Het bestuur zal zich in elk geval maandag buigen over een andere oplossing; daarna zal ze op kort termijn weer met de overheid aan tafel gaan. Een nieuwe staking van het personeel in de bejaardenzorg is niet uitgesloten, maar Birgen di Rosario zou alles op alles zetten om dat te voorkomen. Het bestuur houdt helemaal niet van 'drukte en staking', zegt D'Ancona. 'We willen gewoon de mensen goed verzorgen.'

Birgen di Rosario valt volgens advocaat Promes al jaren onder de subsidiewet van 1953, waarbij ze maandelijks een voorschot van 400 duizend gulden op haar jaarlijkse subsidie krijgt. De stichting is volgens Promes volledig afhankelijk van dit te lage bedrag. Ze kan daardoor nauwelijks voldoen aan de cao-voorwaarden voor wat betreft de uitbetaling aan haar personeel, aldus de advocaat.

De bejaardenstichting nam tweeëneenhalve week geleden een advocaat in handen. De stichting had herhaaldelijk om de maandelijkse overschotten gevraagd, maar er kwam nooit een reactie. Ze heeft echter de verplichting de 240 aangesloten personeelsleden te geven waar ze recht op hebben. Drie weken geleden legden de bejaardenverzorgers, aangesloten bij CBV, massaal het werk neer. Ze eisten uitvoering van de beloofde cao-voorwaarden. De CBV stelde toen een ultimatum aan de directie van Birgen di Rosario om met een voorstel over de brug te komen. Advocaat Promes diende kort daarop een kort geding in.

Daphne Kibbelaar, voorzitter van de CBV, was niet bereikbaar voor commentaar.

Onderzoek helicopter-project op Curacao

WILLEMSTAD — Oud-marine-officier George Tielen verbleef deze maand op Curaçao om na te gaan wat de mogelijkheden zijn om hier een helicopter-project te starten. Hij sprak niet alleen met potentiële geldschieters, maar heeft ook een ontmoeting gehad met leden van het Bestuurscollege.

In de jongste editie van The Antillean Navigator, een blad van de Curaçaose reddingsorganisatie Citro, wordt van het bezoek melding gemaakt. Hij wil zijn expertise ook hier beschikbaar stellen en heeft in dat kader diverse onderzoeken gedaan. Op Aruba zijn er al ver gevorderde plannen om een helicopterbedrijf te vestigen. "En het is de vraag of Curaçao op dit gebied achter moet blijven", vraagt de redactie van het blad zich af.

Tielen heeft gesprekken gehad met de Citro over mogelijke samenwerking bij reddingswerkzaamheden. Naar de Amigoe begreep ligt ook mogelijk samenwerking met de marine in het verschiet.

Binnen niet al te lange tijd zou meer informatie over het helicoper-project beschikbaar zijn. Tussen de overheid en de oud-marine-man zou nog onderhandeld worden.

Tielen werd op Curaçao geboren en hij heeft hier vele jaren gewoond. Hij heeft in zijn loopbaan diverse belangrijke passagiers vervoerd, onder hen prins Bernhard. Een foto van de prins, vlieger Tielen en Rene Hiensch verschijnt op de voorpagina van The Antillean Navigator.

45 Jaar showbiz

WILLEMSTAD — De commissie die de viering van de 75-ste verjaardag van de Maduro & Curiels Bank, in samenwerking met Asosiashon di Musiko (vereniging lokale musici) organiseert op zondag 25 augustus. Er is een bijeenkomst voor iedereen die iets afweet van de Curacaose showbiz vanaf 1930 tot 1975.

Iedereen die een verhaal kwijt wil is vanaf 11 uur s'morgens van harte welkom in de 'Den Clave' bij de Curacao Festival Center te Brievengat.

Dertigjarige Winair: financiële problemen

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —De bovenwindse luchtvaartmaatschappij Winair verkeert in grote financiële moeilijkheden en kan de regionale uitbreidingsplannen maar beter snel vergeten. Het is een grote vraag of Winair überhaupt overlevingskansen heeft.

Dat verklaarde de president-commissaris van Winair, Chester Wathey, deze week naar aanleiding van de viering van het 30-jarig bestaan van Winair. De 30-ste verjaardag werd deze week op de drie eilanden herdacht en vanavond wordt op St. Maarten een groot gala-diner gehouden.

Wathey noemt deze feestelijke activiteiten overdreven en extravagant, vooral omdat Winair er financieel helemaal niet rooskleurig voorstaat. De president-commissaris vroeg in december '90 zijn ontslag aan, maar op hem werd een beroep gedaan nog aan te blijven tot een opvolger zou zijn gevonden. Dat is blijkbaar nog niet het geval.

Winair is het eigendom van de Antilliaanse regering en verzorgt voornamelijk vluchten tussen de drie bovenwinden en enkele nabij geleden eilanden. Dat doet men met drie twinotters en een veel groter YS-11 toestel met 60 zitplaatsen.

Vorig jaar onstond erg veel tumult rond de lease van dat toestel waarmee Winair naar Guadeloupe vliegt. De maatschappij zou het verder willen gebruiken voor meer Caribische bestemmingen. Chester Wathey meent echter dat deze zeer kostebare lease de genadeklap kan in houden van Winair: de lease kost 72.500 dollar per maand, exclusief de bijkomende kosten als brandstof en verzekeringen. Pogingen om het contract te wijzigen stuitten op onwil bij de leasefirma op Curacao, aldus Wathey tijdens het interview. Deze lease duurt volgens het contract nog 18 maanden en dat zou volgens de president-commissaris wel eens fataal kunnen blijken voor Winair.

Wathey is tegen uitbreiding van Winair-activiteiten naar de regio omdat St. Maarten al overbezet is als bestemming. Er komen al heel veel half-lege toestellen daar aan, zo zei de president-commissaris.

Directeur van Winair is mr Irwin Römer.

Nieuw bestuur Inner Wheel

WILLEMSTAD — Het nieuwe bestuur van Inner Wheel Curaçao voor het verenigingsjaar 1991-1992 ziet er als volgt uit: Miek de Vries - voorzitter, Mary Kruisheer - vice-voorzitter, Elly Sluiter - past president, Edith Rodrigues - penningmeesteres, Ivonne Christiaan - eerste secretaresse, Elly van Vliet - tweede secretaresse, Marijke van Ginkel, Eva Smeets, Idma Da Costa Gomez - leden.

Het secretariaat van de vereniging is gevestigd aan de Kaya drs Oy Sprock 44. Inner Wheel Club Curaçao is een dames service club. Men kon afgelopen jaren ruimschoots tegemoet komen aan de wensen van diverse stichtingen en tehuizen. Een donatie werd geschonken aan het Prinses Wilhelmina Fonds, de Dierenbescherming, stichting Kinderbescherming. Aan een kindertehuis werd een gasfornuis geschonken en een donatie gegeven. Voor een kindercrèche werd een kast gekocht.

Een bejaardentehuis mocht nieuwe lakens ontvangen. Een school ontving met Sinterklaas een donatie om kado's te kopen. De ouden van dagen kregen versnaperingen. Met Kerst werden traditiegetrouw babypakketten uitgedeeld aan minderbedeelde moeders. Een jaarlijks terugkerend evenement; een feestmiddag voor 250 kinderen van diverse tehuizen en Ayudo Social.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur **Not Without my Daughter** (drama, 14 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **King Ralph** (comedy, 14 jr.).

* * * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Pabao brug: Eagle, tel.: 29011.
Pariba di brug: San Lucas.

* * * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J. van Veen, Tanki Flip 24, tel.:27100.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115.

* * * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 The Redd Foxx Show; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 22.00 Movie: Year of Living Dangerously; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Special Program with C.S.S.; 16.00 Studio Sport; 17.00 Sunday Movie: Fighting Choice; 18.30 Cagney & Lacey; 19.30 Showtime; 20.30 Special Program: Nederland/Museumland; 21.00 Week in Review; 21.45 Sunday Late Movie: Shaft in Africa; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 27198): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Van Leeuwenhoekstrraat 6 (boven) in het BGD-gebouw (t/o oude San Pedro hospitaal).

STICHTING TOT BEVORDERING VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van 08.00-12.00/13.00-16.00 uur - Medical Centre, Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48833 toestel 219/225.
Bij de praktijken in het Wit Gele Kruisgebouw: dinsdag van 10.00-12.00 uur te Noord 66, tel.: 23425; dinsdag van 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat/Emmastraat, tel.: 23168;; dinsdag van 08.00-10.00 uur in Club Caiquetio, Paradera 47-A, tel.: 24280; woensdag van 13.00-15.00 uur te Santa Cruz 39-C, tel.: 28288 en donderdag van 10.00-12.00 uur te Pampoenastraat 15, Dakota, tel.: 23822.

BIBLIOTECA NACIONAL (openingstijden):
Antilliaanse Sectie, Studiezaal, afdeling Krant- en Tijdschriften: maandag t/m vrijdag vanaf 07.30 uur.
Uitleningsafdeling: maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-11.55/13.30-20.00 uur; dinsdag van 09.00-12.00/13.30-17.00 uur; donderdag van 13.30-17.30 uur.

FILIAAL SAN NICOLAS **(openingstijden):** maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-12.00/13.30-17.00 uur; dinsdag van 09.00-12.00/13.30-20.00 uur en donderdag van 13.30-20.00 uur.

ATLETIEK
07.00 uur start 6e Bushiri-sprint-triathlon bij het Bushiri Beach hotel, waar ook de finish.

* * * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * * *

Laag aanbod werknemers

Hotelsector wacht tekort van 4000 arbeidskrachten

ORANJESTAD — Gezien het lage aanbod van werkkrachten kan worden opgemaakt dat Aruba binnen anderhalf jaar in de hotel-sector zal worden geconfronteerd met een tekort van tussen de 2500 en 4000 arbeidsplaatsen. Aldus de door Directie Arbeid samengestelde "Manpowerplanning augustus 1991 - december 1992", een studie naar vraag en aanbod in de sector constructie en in de hotelsector over bovengenoemde periode.

De schattingen voor de vraag naar arbeidskrachten in de sector constructie (civiele-bouw) en in de hotelsector zijn in dit rapport in een drietal scenario's tot uiting gebracht. Voor elk der sectoren is een minimaal, een maximaal en een tussenliggend scenario ontwikkeld. Onder de huidige omstandigheden kan worden verwacht dat de ontwikkelingen in de twee sectoren ergens tussen de twee uiterste grenzen in zullen liggen. Het tussenliggende scenario kan als de gulden middenweg tussen de twee extremen worden opgevat.

Het totale aanbod van lokale arbeidskrachten in de sector constructie is vrij constant te noemen. Medio juli 1991 is het geraamd op 2080. Het is ook te verwachten dat de groei in dit aanbod beperkt zal blijven. Dit om twee redenen.

1. Een te verwaarlozen klein aantal schoolverlaters zoekt werk in deze sector; 2. Immigratie van Arubanen woonachtig in Nederland is vooralsnog verwaarloosbaar klein.

Aan de hand van de gehanteerde scenario's kan worden afgeleid dat in alle drie scenario's — gedurende de gehele periode van juli 1991 tot en met december 1992 — de totale vraag naar arbeidskrachten groter zal blijven dan het totale lokale aanbod in de sector constructie.

Uitgaande van het tussenliggende scenario kan worden opgemaakt dat het verschil tussen vraag en aanbod het kleinst zal zijn in augustus 1991; een tekort van 490 arbeidskrachten. Het verschil groeit in de daarop volgende negen maanden uit tot een maximaal verschil van 1730 arbeidskrachten in maart 1992. Na dit maximum neemt het verschil geleidelijk weer af tot een verschil van 890 arbeidskrachten in december 1992.

Uitgaande van het tussenliggende scenario kan voor de hotelsector worden afgeleid dat de vraag naar arbeidskrachten tussen augustus 1991 en februari 1992 nagenoeg constant zal blijven. De vraag bedraagt dan circa 100 arbeidskrachten per maand. Dit verandert drastisch tussen maart en juli 1992. De vraag naar arbeidskrachten zal sterk stijgen gedurende deze periode tot een maximum van 460 arbeidskrachten in juni 1992. In augustus 1992 loopt dit weer terug naar circa 100 personen om vervolgens weer te stijgen in de drie daarop volgende maanden tot een maximum van 430 arbeidsplaatsen in oktober 1992.

Uitgaande van het minimale scenario kan worden verondersteld dat er in de komende anderhalf jaar 2820 arbeidsplaatsen in de hotelsector bij zullen komen. In het tussenliggende scenario bedraagt dit 3580 arbeidsplaatsen. Uit het maximale scenario kan worden opgemaakt dat dit er 4290 zullen zijn.

Basiscursus bibliotheek

ORANJESTAD — In de maand oktober organiseert de APLA, de vereniging van openbare bibliotheken van de Antillen en Aruba, weer een basis cursus voor het bibliotheekpersoneel. De cursus houdt onder andere in: geschiedenis, doel en structuur van de bibliotheek; kennis van bibliotheekmateriaal; jeugdliteratuur, Antilliaanse en Arubaanse literatuur en communicatie-media van de Antillen en Aruba. Voor nadere informatie en inschrijving kan het bibliotheekpersoneel terecht bij Susan de Lange, in de Nationale Bibliotheek Oranjestad, tel.:21580.

Terug op het nest

ORANJESTAD — In restaurant El Gaucho kreeg het echtpaar Bert en Miep Quadman een diner aangeboden door minister van financiën, ing Roland Laclé. Het echtpaar besloot na 32 jaar hun vakantie op Aruba te komen doorbrengen. Bert Quadman was accountant van "Singmaster & Breyer", het bedrijf dat het eerste "Weirplant" ontwierp voor het Water- en Energiebedrijf te Balashi.

Miep van Hanen was lerares aan het Maria College-MULO. Quadman en Van Hanen trouwden op Aruba en vestigden zich daarna in de Verenigde Staten. Bert Quadman was tijdens zijn Arubaanse jaren ook "Oubaas" van de voortrekkers van de St. Franciscus Padvindersgroep in Oranjestad, waar onder andere minister Laclé een der voortrekkers was. Tijdens het diner, waar ook de echtgenote en dochter van de minister aanzaten, bood minister Laclé een geschenk aan het echtpaar als blijk van waardering voor al hetgeen zij voor de Arubaanse jeugd hebben gedaan.

'KLM meet met twee maten'

Minister ontevreden over luchtvaartonderhandelingen

ORANJESTAD — De Arubaanse delegatie heeft in Nederland geen overeenstemming kunnen bereiken met Nederland over een luchtvaart protocol tussen Aruba en Nederland, waarover minister van verkeer en communicatie Elio Nicolas zeer ontevreden is.

Nederland, of beter gezegd de KLM wil diverse rechten zien te behouden die zij uit gewoonte heeft verkregen, terwijl hierover geen overeenkomst bestaat, terwijl Aruba dit in een protocol geregeld wil zien. Aruba is reeds geruime tijd doende om te trachten met Nederland tot overeenstemming te komen, maar had ook dit maal tegenstand.

Minister Nicolas verklaarde dat wanneer niet spoedig tot overeenstemming wordt gekomen, de KLM van Aruba een "operating permit" krijgt zoals Aruba met andere landen heeft waarmede nog geen bilaterale overeenkomst bestaat. "Ik ben de laatste persoon die een oorlog met de KLM wil beginnen, want zij zijn erg belangrijk voor ons toerisme, hetgeen vele malen gesteld wordt.

Nederland moet echter niet denken dat om die reden wij alles slikken. Wij blijven stevig op ons standpunt staan, doch kijken wel goed uit wat we gaan doen, aldus de bewindsman. De KLM meent dat zij op Aruba alle rechten heeft, maar aan de andere kant willen zij niet dezelfde rechten aan Air Aruba in Nederland toestaan.

Indien Air Aruba niet dezelfde rechten krijgt als de KLM op Aruba heeft, dan zullen we de rechten die de KLM op Aruba meent te hebben, onder meer de grondafhandeling, moeten intrekken. Pessimistisch liet de bewindsman horen niet te weten welke richting de luchtvaartonderhandelingen opgaan. Aruba wil geen grote problemen, maar aan de andere kant dient begrepen te worden dat ieder land opkomt voor de belangen van zijn industrie doch ook voor zijn luchtvaartmaatschappij, in dit geval Air Aruba waarop wij trots zijn.

Basketbal-clinic

ORANJESTAD — Aruba Basketball Bond organiseert op 30 en 31 augustus een clinic over "General Rules Changes and Mechanics" en in september een basketballtoernooi.

De clinic zal gegeven worden door Sam Ramada, en mogelijk andere instructeurs. Op 30 augustus is dit van half acht tot tien uur 's avonds in de grote zaal van het Wilhelminastadion en op 31 augustus van drie tot half zeven 's middags in de Sporthal. Zowel spelers, officials, bestuursleden als andere geïnteresseerden kunnen aan de clinic deelnemen. Het inschrijfgeld bedraagt 5 florin en inschrijfformulieren zijn verkrijgbaar bij bestuursleden van de basketballbond en de administratie van het Wilhelminastadion. De laatste dag voor inschrijving is 28 augustus.

In september wordt een toernooi gehouden, waaraan alle basketballteams kunnen meedoen. De teams moeten wel zo snel mogelijk inschrijven, uiterlijk op vrijdag 30 augustus tussen 7 en 8 uur 's avonds in het Wilhelminastadion. Op 4 september wordt om half acht 's avonds een vergadering met alle deelnemers in het Wilhelminastadion gehouden.

Uitbreiding TeleAruba van start

ORANJESTAD — Vrijdagmiddag werd het startsein voor de uitbreiding van TeleAruba gegeven door minister van vervoer en communicatie. Elio Nicolaas, die een naamplaat bij de toekomstige ingang van het gebouw vastschroefde.

Wat op deze middag opviel was het feit dat de TeleAruba-werknemers niet aanwezig waren bij het ceremonieel, vermoedelijk omdat de onderhandelingen over de arbeidsovereenkomst nog niet afgerond zijn.

De uitbreiding van TeleAruba geschiedt naar ontwerp van architect Thomas Quandus en zal uitgevoerd worden door Arends Construction. Directeur Karel Arends, van Arends Construction, gaf aan de aanwezigen te kennen dat de nieuwbouw op 20 november aanstaan e opgeleverd zal worden.

Subsidie voor begraafkosten

ORANJESTAD — Directie Sociale Zaken brengt ter attentie van het publiek, dat verzoeken voor financiële steun in begrafeniskosten ingediend moeten worden binnen een maand na het overlijden van het familielid.

Men kan voor nadere informatie Directie Sociale Zaken bezoeken aan de Lagoenweg 9A, in Oranjestad, of bellen op het nummer 21100.

Jeugdvoetbal Macilla Cup

ORANJESTAD — Minister van Sportzaken, mr Hendrik Croes, verrichtte vrijdagavond de opening van het jeugdvoetbaltoernooi om de Copa Ramon Mancilla. Hij deed dit door een toespraak te houden en de aftrap te doen voor de eerste wedstrijd tussen Dakota en Centro di Barrio Ayo.

Deze eerste wedstrijd eindigde in een 3-1 overwinning voor Dakota, na een voorsprong van 2-1 bij rust. Het toernooi werd vanmorgen voortgezet en zal morgen worden besloten met de laatste serie wedstrijden die om negen uur beginnen.

Nieuwe lijst huurhuizen

ORANJESTAD — Directie Toerisme gaat de lijst herzien van eigenaren die een appartement/guesthouse/villa/woning te huur hebben aan toeristen. Deze lijst wordt verspreid onder de toeristen die bij Directie Toerisme naar logies komen informeren. Voorwaarde om op de lijst te worden geplaatst is: de verblijfruimte moet in optimale conditie zijn en zal geïnspecteerd worden. Geïnteresseerden kunnen zich in verbinding stellen met Edwin Hsing, bij Directie Toerisme (telefoon 23777), vóór 15 september aanstaande.

Wetsontwerpen telefoontap en paspoortfraude naar Staten

ORANJESTAD — Minister van justitie, mr Hendrik Croes, diende op vrijdag 2 wetsontwerpen in bij de Staten. Het ene wetsontwerp is over telefoon-tap als wettig bewijs in de rechtszaal en het andere over verhoging van straf voor personen die gebruik maken van vervalste paspoorten (paspoortfraude). De huidige strafmaat is 1 jaar en hierdoor kunnen paspoort-frauders niet in voorlopig arrest worden gesteld. Het wetsontwerp stelt een verhoging voor van 1 naar 4 jaar, waardoor het wel mogelijk zal zijn personen in preventief arrest te nemen.

Ten aanzien van het wetsontwerp over de OPC — de verkopers van timeshare-pakketten op straat en andere publieke plaatsen — had de minister van de Statenvoorzitter vernomen dat dit wetsontwerp op de agenda voor de openbare statenvergadering van volgende week staat.

Tweede ontsnapte geeft zich over

ORANJESTAD — Een tweede voortvluchtige — van de vijf die woensdagavond uit het cellencomplex van de politiewacht San Nicolas ontsnapten — keerde op vrijdag terug naar de politiewacht en werd direct weer ingesloten. Het was de 30-jarige R.A.P. die in de paar dagen dat hij "vrij" was, kans zag om zijn hoofd helemaal kaal te scheren om niet herkend te worden.

Nadat de politie op vrijdag met de ouders van P., had gesproken, kwam deze zich melden, hetgeen erop wijst dat P., contact had met het ouderlijk huis. De drie andere mannen zijn nog steeds voortvluchtig.

Jeugdselectie voetbalt tegen Canada

ORANJESTAD — De Arubaanse jeugd voetbalselectie speelt op dinsdag 27 augustus om zeven uur tegen het "York Jet Soccer Team", uit Canada. Op woensdag 28 augustus, acht uur, komen de Canadezen uit tegen de Jeugdselectie Pariba di Brug en op donderdag 29 augustus zeven uur wordt een laatste wedstrijd gespeeld tegen RCA. Al deze wedstrijden vinden in RCA-Sportcentrum plaats.

In verband met de wedstrijd op dinsdag 27 augustus, heeft bondstrainer Doc Williams de volgende jeugdspelers opgeroepen voor een trainings-sessie op maandag 26 augustus om vijf uur op het Mercurius-veld: Richard Courtar, Tony Arrindell (Jong San Nicolas), Mario Rasmijn (Sportboys), Marcial Kock (CDRA), Giovanni Davelaar, Gilberto Pataro, Haime Tromp (RCA), Edgar Kock (Estrella), Olindo Kock (Atlantico Deportivo), Greg Alias (Brazil Jrs), Jerry Agumbero, Jerrel Hous, Richard Jacobs (Dakota), Lorenzo Andrews, Ildrick Maduro, Rudsel Orman, Rodney Richardson en Maurits Tromp (Riverplate).

Geslaagden buro Arends

ORANJESTAD — In het Trainingscentrum Buro Arends werden diploma en certificaat uitgereikt aan cursisten die met succes de praktijkopleidingen hebben gevolgd. Er waren totaal 70 cursisten die hun diploma/certificaat ontvingen voor: Jaarcursus Bedrijfseconomie (ISW), Middle Management (ISW) en Basiscursus Personeelszaken.

ISRAEL heeft geen andere keus dan tegen het advies van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) fors te lenen in het buitenland voor het financieren van de opvang van de stroom immigranten uit de Sovjetunie. Dit heeft de nieuwe president van de Israëlische centrale bank, Jacob Frenkel, dinsdag verklaard. Frenkel was tot voor kort topeconoom bij het IMF. De instelling waarschuwde Israël in een in juni gepubliceerd rapport niet te lenen in het buitenland zolang niet zeker is dat de toestroom van 300.000 Sovjet-joden sinds 1989 economische groei zal brengen.

***

Op de Newyorkse effectenbeurs circuleren sinds het weekeinde geruchten over een overneming van de levensmiddelenproducent H.J. Heinz door Philip Morris. De twee ondernemingen weigerden dinsdag commentaar. Ook Unilever wordt genoemd als potentiële koper van Heinz. Het Amerikaanse bedrijf boekte vorig jaar een omzet van 6,6 miljard dollar, waarvan 2,8 miljard dollar buiten de VS.

***

Perreira opvolger Falcao?

Bondscoach Brazilië de laan uitgestuurd

RIO DE JANEIRO - Falcao is ontslagen als bondscoach van het Braziliaanse nationale voetbalelftal.

Volgens de Braziliaanse pers hebben de voorzitter van de bond, Ricardo Teixeira, en de directeur selecties, Jorge Salgado, de vroegere middenveldster van al zijn functies ontheven. Een opvolger is nog niet bekend. De meest genoemde naam is die van een andere ex-international, Carlos Alberto Perreira, nu nog directeur-sportief van Flamengo.

Falcao, die na het WK van Italië Sebastiao Lazaroni opvolgde, kende van zijn benoeming af grote problemen. Vlak na zijn aanstelling maakte hij bekend geen in het buitenland spelende sterren (zoals Romario) meer te zullen selecteren.

Hij wilde slechts in Brazilië actieve spelers gebruiken. Lang hield hij die wijze van selecteren niet vol, want de prestaties van het team waren in de ogen van de miljoenen voetbalkenners in Brazilië, en dus ook het bestuur, bedroevend.

Na de strijd om het Zuidamerikaanse kampioenschap, dat na nederlagen tegen Colombia en Argentinië werd afgesloten met de tweede plaats, maakte de bond bekend een aantal wijzigingen op technisch aan te willen brengen.

Falcao ging niet akkoord met die aantasting van zijn verantwoordelijkheden, maakte zijn managementsbureau Estado bekend. "Falcao was ook nog eens de laatste in dit land die iets van het plan te horen kreeg en dan nog via de televisie ook, " aldus een woordvoerder.

TOP in eerste duel afgegaan

OSS - TOP is tijdens zijn eerste thuiswedstrijd in het betaalde voetbal afgegaan.

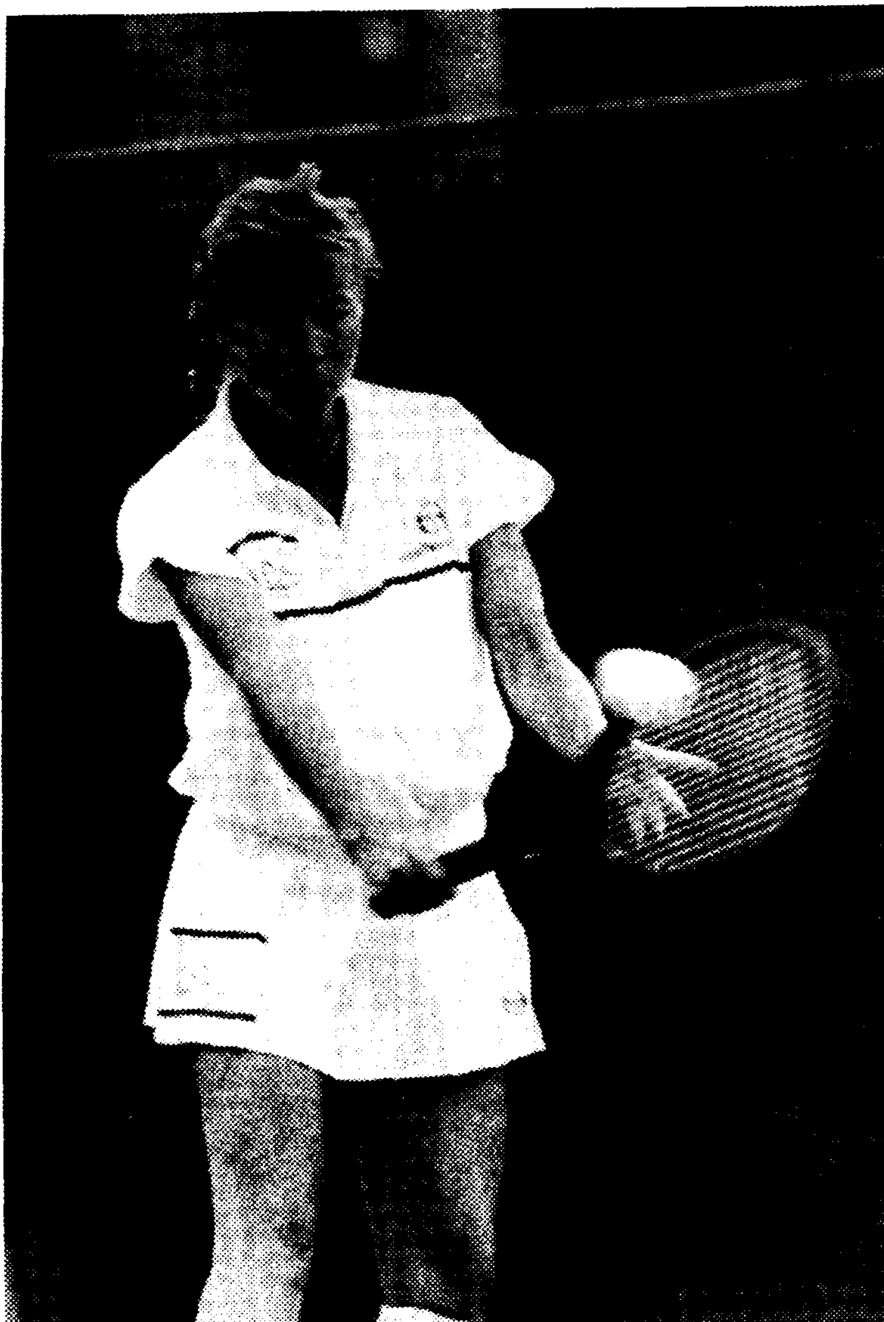
De club uit Oss verloor met 0-6 van Heracles, dat door die zege alleen aan de leiding staat na twee wedstrijden. De Almeloërs hebben vier punten uit twee duels, scoorden negen keer en hielden de nul. TOP is laatste.

TOP speelde na ruim een kwartier een verloren duel. Velten (2) en de 35-jarige Pattinama scoorden. Trainer Schrijvers, die de bijnaam 'Flop van TOP' alvast een avond mocht dragen, zag dat vooral voorstopper Berens geen vat kreeg op topschutter Velten. Libero Van den Dungen waagde zich veelvuldig voor zijn defensie, een opvatting waar Heracles raad mee wist.

Rond de 35ste minuut leefden de Brabanders even op, na het inbrengen van ras-topper Ruud van Lith. Binnen vijf minuten na de rust scoorde Heracles echter twee keer via Velten en Van den Brink, die ook het laatste doelpunt maakte. Ruim 3.500 mensen waren naar het stadion aan de Heescheweg gekomen.

Jagerman tegen Gildemeister

Krajicek loot tegen Ivan Lendl

■*LAURA GILDEMEISTER: tegenstandster van Nicole Jagerman*

NEW YORK - Richard Krajicek heeft het twijfelachtige genoegen in de eerste ronde van het toernooi om het open Amerikaanse tenniskampioenschap de als vijfde geplaatste Ivan Lendl te treffen.

Jacco Eltingh zat het bij de loting zo mogelijk nog minder mee. Voor de eerste ronde van het toernooi werd hij gekoppeld aan Michael Stich, nummer drie van de plaatsingslijst, deze zomer winnaar op Wimbledon.

Krajicek maakte vorige week in New Haven furore door de Zweed Stefan Edberg te verslaan. De Hagenaar moest in de kwartfinales echter geblesseerd opgeven. De blessure voorkwam dat hij zich bij de beste dertig van de ATP-computerranglijst schaarde. Lendl won het grand slamtoernooi vier keer.

Paul Haarhuis, Jan Siemerink en Mark Koevermans hebben in de eerste ronde een eenvoudiger karwei op te knappen. Haarhuis ontmoet de Duitser Erich Jelen, Siemerink de Sovjetspeler Dimitri Poljakov en Koevermans de Amerikaan Jim Grabb. Bij succes in de openingsronde loopt Haarhuis de kans de als eerste geplaatste Boris Becker te treffen.

Bij de vrouwen, waar Steffi Graf de hoogste positie op de tiplijst inneemt, zijn drie Nederlande vrouwen zeker van een plaats in het hoofdtoernooi. Manon Bollegraf staat tegen Katerina Maleeva uit Bulgarije, nummer elf op de lijst. Brenda Schultz is in de eerste ronde tegenstandster van de Japanse Akiko Kijimata en Nicole Jagerman neemt het op tegen de Peruaanse Laura Gildemeister.

Arubanen in Nederland willen krachten bundelen

ORANJESTAD — Verenigingen van Arubanen in Nederland willen tot een (eigen) overkoepelend orgaan komen en hebben hierover gevolmachtigde minister Ella Tromp voor assistentie benaderd.

De bewindsvrouwe die deze dagen voor werkbezoek op Aruba is, verklaarde gisteren dat zij na terugkeer in Nederland met haar Nederlandse college d'Ancona zal overleggen. Mevrouw Tromp zette uiteen, dat Arubanen bij aankomst in Nederland ingeschreven worden als Antillianen. Er staan in Nederland 66.000 Antillianen ingeschreven, waarvan volgens haar 8000 Arubanen zijn. De Arubanen willen nu met de totstandkoming van een eigen overkoepelend orgaan dat zij in Nederland als Arubanen worden ingeschreven.

De gevolmachtigde minister deelde mee, dat begin september de Arubaanse vertegenwoordiger bij de EG, Francisco Celaire, naar Aruba komt om — onder andere voor de Kamer van Koophandel — een uiteenzetting te geven over Europa 1992. Op 11 november volgt dan bezoek van een EG-delegatie aan Aruba.

Vergadering IPA-studenten

ORANJESTAD — Nam[ens] de directie van het Arub[a] Pedagogisch Instituut (heeft Felix Bardouille IPA-studenten opgero[epen] voor een informatieve ve[rga]dering. Dit is om dinsda[g] augustus om tien uur 's m[or]gens in de nieuwe lokali[teit] van het IPA in San Nic[olaas]. De studenten zullen op [de] hoogte worden gebracht [van] de laatste ontwikkelin[gen] rond de IPA-problematiek [en] informatie krijgen over [de] datum waarop het nie[uwe] schooljaar voor de studen[ten] van start zal gaan.

Dybman terug in damwereld

LENINGRAD - Oud-were[ld]kampioen Alexan[der] Dybman neemt deel [aan] het internationale da[m]toernooi, dat in G[ro]ningen begint.

De 28-jarige man uit Len[in]grad, die in 1987 afst[and] deed van zijn titel, kee[rde] onlangs terug in de dam[we]reld.

Hij kwam uit in een int[er]nationaal toernooi in Min[sk]. Vorige week deed hij [mee] aan de voorronde van [het] toernooi van de Sovj[et] titelstrijd, maar slaagde niet in zich voor de finale plaatsen.

Dybman veroverde [...] jaar geleden in Gronin[gen] voor het eerst de wereldti[tel]

…ET MARIANNE MUIS KANSHEBSTER IN BARCELONA
…p eerste EK als een persoonlijke medaille
Twee keer ere-metaal voor De Bruijn op EK zwemmen

ATHENE - De zwemsport houdt van tweelingen, …ls heren gek zijn op blond. Twee jaar geleden stond …rianne Muis zes keer op het platform bij de …ropese kampioenschappen, vrijdag haalde Inge de …uyn, een dag voor haar achttiende verjaardag voor … tweede maal een lauwertak af op het podium in …hene. Ze was tweede geworden op de 100 meter …nderslag.

Nog even het rijbewijs …n en Inge de Bruijn rijdt …n door het NOC beschikgestelde automobiel. Ze …meteen kandidate voor … Olympische medaille. …elingzus Jakline juichte …af de tribune. Ze heeft … het waterpolo gekozen …maakt deel uit van het …onale jeugdteam. …oach Peter van de Bigge… probeerde ook Inge … te maken. Maar koos …voor uiteraard het vol…kt verkeerde moment. …r misschien, maar voor… gaat zwemmen voor. Ik … eigenlijk pas net bego… . Dit is mijn eerste Euro… kampioenschap en nu …en persoonlijke medaille. …ek eigenlijk.'

De avond te voren had De …ijn deel uitgemaakt van … winnende vrijeslag-esta… . Dat gebeurde samen … Karin Brienesse, die de …derslag er "even" bij deed … als achtste aantikte. De …pagne had naar meer …maakt.

Van de winter bij de WK …Perth had Inge de Bruijn … als tweede Europese, …als vrijdag achter Cathe… Plewinski, aangetikt. Nu … ze met de finish in zicht …ogenblik het idee de Fran… te kunnen verslaan. …ar de versnelling, die het …ensachtige zwemstertje …het zuiden van Frankrijk … de laatste tien meter …tste, kon De Bruijn niet …gen.

…RACHT IN DE BENEN

…an zie je toch dat ze meer …t in de benen heeft.' …t was geen verrassing. …ewinski had haar al eens …eld, dat zijn bij de gewicht…aining van de Franse ploeg … zwaarst kan tillen. Meer … de jongens zelfs.

Inge is zuinig op haar …uurtje en kijkt wat argwa…nd tegen dat soort kracht…terij aan. Ook zonder … gewichttraining denkt …e dat de dag komt, dat ze … Franse meisje achter zich … laten. "Elke nederlaag … me een stimulans. Je … nog niet van me af, …k ik maar.'

De tijden in de finale …elen tegen. Plewinski had … zijn minst onder de …inuut willen zwemmen, …aar kwam uit op 1.00,32. De Bruijn, die een nationaal record van 1.00,57 op haar naam heeft staan, tikte aan in 1.01,64. "Ook nu weer zie je dat de wind de meisjes meer problemen geeft dan de mannen", aldus bondscoach Ton van Klooster.

"Inge kan nog heel wat winst boeken als ze beter keert. Ze kwam met beide handen bijna boven de keerwand uit. Dat scheelt bijna een meter. Maar laten we reëel blijven. Plewinski is op dit moment gewoon de sterkste.'

KANSHEBSTER

Samen met Brienesse en Marianne Muis - als die tenminste terugkomt - behoort De Bruijn tot de grootste kanshebsters voor Barcelona. Ze heeft er zelfs haar studie aan aangepast. De topsportschool Thorbecke in Rotterdam stelt haar in de gelegenheid het HAVO-examen over twee jaar uit te smeren.

Klachten over de harde wind waren vrijdag in Athene algemeen. Van Klooster durfde zelfs de stelling aan, dat het mannenkwartet Erik Ran (51,13), Wilco van de Akker (51,25), Ron Dekker (50,47) en Richard Granneman (50,96) bij windstil weer het Nederlands record zou hebben gebroken.

Nu bleef het viertal daar drie-tiende van een seconde vanaf. Met 3.23,81 eindigde het viertal als zesde; een plaats beter dan van de winter bij het WK in Perth. De ontketende Sovjetploeg vestigde met 3.17,11 een nieuw Europees record.

De sterk gespecialiseerde training van de Russen leverde ook overwinningen op voor Jevgeni Sadovji op de 400 meter vrije slag en de eveneens zeventienjarige Jelena Roedkovskaja op de 100 meter schoolslag. De jonge Sadovji deed een schuchtere toenaderingspoging tot de twee verslagen favorieten Artur Wojdat en Giorgio Lamberti. "Misschien dat zij goeie vrienden zouden kunnen worden.' Het gezicht van de Pool en de Italiaan sprak boekdelen.

De enige, die zich met succes tegen de Oosteuropese hegemonie verzette, was Nick Gillingham. De 24-jarige Brit prolongeerde zijn Europese titel ten koste van de splinternieuwe wereldrecordhouder op de 100 meter Norbert Rozsa.

UEFA besluit: Thuisduel Joegoslaven moet elders

ZUERICH - De vier Joegoslavische deelnemers aan de Europese bekertoernooien dienen dit seizoen hun thuiswedstrijden op last van de UEFA in een neutraal land af te werken.

Het bestuur van de Europese voetbalunie heeft dat vrijdag in Zürich beslist. De maatregel is uit veiligheidsoverwegingen genomen en geldt voor onbepaalde tijd. Volgens de UEFA is er sprake van overmacht.

De Joegoslavische bond moet voor 31 augustus aangeven naar welke stadions de vier clubs tijdelijk verhuizen en welke maatregelen worden getroffen om de veiligheid van tegenstanders en publiek te garanderen. Het gaat om de clubs Rode Ster Belgrado, Hajduk Split, Hask Gradjanski en Partizan Belgrado.

De Joegoslavische bond kan niet tegen het besluit van de UEFA in beroep gaan. Pas als de politieke rust in het verscheurde land is teruggekeerd en personen en bezittingen geen gevaar meer lopen, kan een verzoek tot opheffing van de ban worden ingediend.

Elke twee jaar een WK atletiek

TOKYO - Het congres van de internationale amateur atletiek federatie heeft besloten de strijd om de wereldtitels voortaan om de twee jaar te houden.

Volgens het Hongaarse IAAF-lid Gyulai stemden 131 van de 135 aanwezige leden voor.

Het toernooi van 1993 werd tijdens dezelfde bijeenkomst toegewezen aan Stuttgart. Twee jaar later zal de strijd waarschijnlijk worden gehouden in Goteborg, dat als de Duitse stad geen concurrenten had.

Willaarts weg bij SVV/Dordrecht '90

DORDRECHT - De eerste speler die bij SVV/Dordrecht'90 weigert met de nieuwe trainer Hans Verel samen te werken, heeft zich gemeld.

Aanvaller Eric Willaarts heeft zijn contract bij het bestuur van de fusieclub ingeleverd. De clubleiding ging akkoord met ontbinding van de verbintenis, die tot midden 1993 doorliep.

Aantal forse straffen uitgedeeld Tuchtcommissie KNVB begint seizoen 'goed'

ZEIST - De eerste zitting dit seizoen van de tuchtcommissie van de KNVB heeft een aantal forse straffen opgeleverd.

Vijf spelers werden voor drie wedstrijden geschorst, drie voetballers kregen een uitsluiting voor vier duels. Aan boetes werd een bedrag van 1300 gulden uitgedeeld.

John de Wolf van Feyenoord dient drie wedstrijden aan de kant te blijven en 250 gulden naar Zeist over te maken. De robuuste verdediger speelde in het duel om de Super-Cup tegen PSV (1-0) de bal opzettelijk met de hand en onthield met die overtreding Kieft een scoringskans. Arbiter Blankenstein handelde in overeenstemming met de nieuwe richtlijnen en stuurde De Wolf van het veld.

Hans de Koning, de doelman van FC Twente, werd afgelopen zondag in het duel met Feyenoord weggezonden. Hij haalde de doorgebroken Taument neer. De Koning kreeg dezelfde straf als De Wolf. Naar vrijdag pas bekend werd, heeft de sluitpost bij die actie een scheurtje in zijn scheenbeen opgelopen. Met zijn been in het gips is De Koning inmiddels naar Spanje vertrokken voor een korte vakantie.

De tuchtcommissie hanteert ook dit seizoen bij een rode kaart voor de zogenaamde professionele overtreding een richtlijn van drie wedstrijden. Elk geval wordt echter apart bekeken. Ook de straflijst van de boosdoener speelt een rol bij het bepalen van de strafmaat.

Rene van der Gijp mist de eerstvolgende vier wedstrijden van Heerenveen. De wispelturige aanvaller kreeg op 3 augustus in het oefenduel met De Graafschap de rode kaart wegens het trappen naar een tegenstander.

De geschorste spelers: Arnhem (Telstar/4 wedstrijden), De Vries (Helmond Sport/4), Van der Gijp (Heerenveen/4), Van Corstanje (Eindhoven/3), Volkerink (Emmen/3), Maas (RKC/3), De Koning (FC Twente/3), De Wolf (Feyenoord/3), Roembiak (Cambuur 1/1), De Jong (PSV/1).

Piet Keur terug bij oude club

HAARLEM - Piet Keur keer terug bij Haarlem.

De dertig-jarige spitsspeler tekende een contract voor drie jaar bij de eerstedivisieclub, waar hij ooit zijn loopbaan begon. De voormalige topschutter maakt vandaag in de thuiswedstrijd tegen Eindhoven zijn rentree.

Keur was dit seizoen niet meer welkom bij Feyenoord. De Rotterdamse club had de Noordhollander nog wel een (sterk verlaagde) aanbieding gedaan om de transferrechten op hem te behouden.

In afwachting van een contract bij Haarlem trainde Keur, die het grootste deel van het afgelopen seizoen op huurbasis bij SVV speelde, al geruime tijd mee bij de A-selectie van technisch directeur Hans van Doorneveld.

De vergoedingssom die Haarlem uiteindelijk aan Feyenoord diende te betalen, werd niet bekend gemaakt. Eerder deze maand deden de Kuip-bewoners een andere overbodige spits, Mark Farrington (Brighton), van de hand.

Van Velzen hulptrainer bij SVV/Dordrecht '90

DORDRECHT - Hulptrainer Peter van Velzen, op de foto nog als speler van SVV, zal SVV/Dordrecht'90 leiden tijdens de thuiswedstrijd tegen VVV.

Spelersgroep en voorzitter Kees den Braven besloten vrijdag tot een "wapenstilstand" in het conflict over de technische leiding van de fusieclub.

De spelersgroep is niet van plan te spelen onder leiding van Hans Verel, die door Den Braven als vervanger van de deze week vertrokken Dick Advocaat werd aangesteld. Volgens Den Braven moet Verel die werkzaamheden combineren met zijn taak van algemeen directeur.

Bemiddeling van de spelervakbond VVCS, had vrijdag geen resultaat. In de avonduren trainde de selectie van de nieuwe eredivisieclub onder leiding van Van Velzen, die als assistent van Advocaat het seizoen startte.

Het bestuur van de club laat weten dat Verel na een aantal gesprekken met spelers zo spoedig mogelijk met zijn werkzaamheden als trainer/coach zal beginnen.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur. dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

ZONDAG
VOLIBOL
(NaVoBo en C.S.F.)
17.00 uur Fem. Sup. Green Socks vs Sta Rosa Stars Nos Strea; 17.00 uur Fem. Sup. Shuatanari Divi Divi Transp. vs Hurricane Botika Vredenberg Compu X; 18.30 uur Mask. Sup. Watakeli vs Silver Blasters

****

"Taktiek belangrijker dan geldpot" Nederlandse wielerprofs als eenheid naar wereldtitelstrijd

STUTTGART - Het klonk ongelooflijk, maar volgens Gerrie Knetemann is de taktiek belangrijker dan de geldpot.

De part-time bondscoach van de Nederlandse wielerploeg ontboezemde deze voor het profmetier tegenstrijdigheid vrijdag, tijdens de persconferentie voor het wereldkampioenschap voor professionals zondag in Stuttgart.

De winnaar van de regenboogtrui in 1978 legde dan ook eerst de strategie uit alvorens hij het financiële plaatje - minimaal 150.000, maximaal 300.000 gulden - openbaarde. Knetemann heeft Steven Rooks, Gert-Jan Theunisse en Frans Maassen als beschermde renners aangewezen.

Eddy Bouwmans en Erik Breukink hebben een vrije opdracht. Adri van der Poel is wegkapitein. De overige zes renners - Van Orsouw, De Vries, Talen, Den Bakker, Jan Siemons en Schurer - treden op als waterdragers en controleurs van de koers.

"Het is de bedoeling dat bij iedere ontsnapping een van de ploeg zit", verklapte Knetemann. "En dat we zoveel mogelijk mensen in de finale hebben. In de beginfase nemen wij geen initiatief. Iedere trap die je een teveel doet, kan je later opbreken.'

NIET DODELIJK

Volgens Knetemann is het parcours "niet dodelijk", ondanks het feit dat zesten keer een "berg" van 482 meter in de koers over 252,8 kilometer genomen moet worden. Hij baseert zijn oordeel op een eenmalige verkenning in december. "De meeste renners zullen zich thuisvoelen op de omloop", meende Knetemann. "Het zwaarste obstakel zullen de klimatologische omstandigheden zijn.'

Sponsor Houtland en de KNWU (Koninklijke Nederlandse Wielrenunie) hebben samen anderhalve ton beschikbaar gesteld. Bij een wereldtitel wordt dit bedrag verdubbeld door de wereldkampioen. De verdeelsleutel wordt bepaald door het driemanschap Van der Poel, Rooks en Knetemann. Indien een van de twee renners wereldkampioen wordt, springt Theunisse in als jurylid.

"Renners die niet naar behoren gefunctioneerd hebben, krijgen minder uit de pot. Dat lijkt me ook niet meer dan redelijk", vindt Knetemann.

De 'Kneet' beweert dat hij alle medewerking van de ploegleiders heeft gekregen, ook al moesten een paar plooitjes gladgestreken worden. Hij erkent evenwel dat de belangen van de sponsors niet volledig uitgeschakeld kunnen worden.

STERK COLLECTIEF

"Maassen zal Van Hooydonck niet tegenpakken. Omgekeerd zal dat ook niet gebeuren, maar dat is het oude verhaal. Ik heb nooit angst gehad dat de renners het niet met elkaar kunnen vinden. We vormen een sterk collectief, waarop elk land jaloers kan zijn.

Met name de Italianen, want ik moet eerst nog eens zien of mijn collega Martini erin slaagt een eenheid te smeden met Bugno, Chiappucci, Argentin en Fondriest.'

De Nederlandse beroepsrenners hebben heel wat goed te maken na het debacle vorig jaar in Japan. Alleen Breukink voltooide de titelstrijd in Utsunomya. "Revanche is noodzakelijk", weet ook Frans Maassen.

"Ik heb nog nooit een WK voltooid. In Stuttgart ben ik dat wel van plan. Knetemann heeft een eenheid gesmeed. Misschien schiet ik tekort op Bugno, Argentin en Chiappucci. Maar ik moet kort kunnen eindigen.'

Op midden- en lange afstandnummers het meeste risico Temperatuur en vochtigheid groot gevaar voor atleten op WK atletiek

TOKYO - Wanneer het weer in Tokyo blijft, zoals het de afgelopen week was, kan men bij het derde toernooi om de wereldtitels atletiek getuige zijn van dramatische gebeurtenissen.

Vooral op de midden- en lange afstandnummers zullen de temperatuur, tegen de dertig graden, en de zeer hoge luchtvochtigheid een zeer zware extra handicap vormen.

Het probleem is onderkend door Peter Vergouwen, de arts van de Nederlandse ploeg. In het trainingskamp in Nagano, waar vandaan het merendeel van de ploeg in Tokyo arriveerde, zijn de Nederlandse deelnemers voorbereid op wat hen in de Japanse hoofdstad staat te wachten.

"Ik heb de ploeg gewezen op een efficiënt beleid met drinken. Er treedt in deze temperatuur en bij de deze extreme luchtvochtigheid een enorm vochtverlies op. Na een rustige duurloop van twintig kilometer bleek een vochtverlies van viereneenhalve liter te zijn opgetreden. Dat is nauwelijks te compenseren.

Daarom moet ook voortdurend gedronken worden. Bovendie heb ik ze erop gewezen zo lang mogelijk in de warmte te blijven om het lichaam zich te laten aanpassen. De vocht-secretie moet gestimul… worden. Via transpire… wordt het lichaam namelijk gekoeld.'

De internationale … teur atletiek federati… heeft het probleem ook onder kend. Voor de eerste maal in de geschiedenis van de atletiek zal het daarom ook zijn toegestaan, dat de loopsters en lopers op de tien kilometer op de baan verzorgd mogen worden. Ter hoogte van de waterbak van de 3000 meter steeple chase zullen de deelnemers gebruik kunnen maken van sponsen.

"Dat wordt een levensgevaarlijke toestand", aldus Marti ten Kate. De Twent, die zijn serie van de 10.000 meter moet lopen en later in de week ook nog voor de vijf kilometer staat ingeschreven, denkt dat de verzorging de wedstrijd zal kunnen beïnvloeden. "De verzorging is noodzakelijk bij deze temperatuur en luchtvochtigheid maar wat kan er niet gebeuren wanneer mensen elkaar in de weg gaan lopen?"

Marathonloopster Joke Kleyweg, die zondagmorgen om zeven aan de start staat voor de 42.195 meter, verloor vrijdagmorgen rond zeven uur bij een half uurtje joggen al meer dan een liter vocht. "Over de temperatuur en luchtvochtigheid had ik veel gelezen. Bovendien heb ik alle grafieken bestudeerd maar het is veel erger, dan ik had verwacht," aldus de Leidse land- en tuinbouw architecte, die op 21 april in Rotterdam in haar vierde marathon de nationale titel veroverde.

"Vorig jaar in Split bij het EK was de temperatuur ook hoog. De luchtvochtigheid daarentegen veel lager dan hier. "Wie hier zijn verstand gebruikt komt het verst. Een goede tijd lopen is onmogelijk. Wie niet op tijd drinkt, gaat zeker kapot. Daarom is het een goede zaak dat niet alleen bij elke vijf kilometer kan worden gedronken maar ook halverwege die punten bij de sponsposten.'

'Kwestie van maanden'

Steeds meer druk achter vrijheidsstreven Balten

KOPENHAGEN - De Deense minister van buitenlandse zaken Uffe Ellemann-Jensen heeft zijn collega's van de elf andere EG-landen vrijdag opgeroepen initiatieven te nemen om het streven van de drie Baltische staten naar volledige onafhankelijkheid te ondersteunen. In een brief aan zijn collega's zegt Ellemann-Jensen dat de gebeurtenissen van de afgelopen dagen voor de Baltische republieken (Estland, Letland en Litouwen) nieuwe mogelijkheden geschapen hebben. Hij herinnert eraan dat zijn land de erkenning van de drie landen heeft bevestigd en dat het van plan is zo spoedig mogelijk diplomatieke betrekkingen met deze landen aan te knopen. Ellemann-Jensen roept zijn EG-collega's op hetzelfde te doen.

Volgens het Duitse persbureau DPA heeft ook de Duitse minister van buitenlandse zaken Genscher zich voor dergelijke akkoorden uitgesproken na een telefoongesprek met Ellemann-Jensen.

De Nederlandse regering ziet in de recente gebeurtenissen in de Sovjetunie nog geen aanleiding haar standpunt te wijzigen. Nederland is vooralsnog niet bereid de onafhankelijkheid van de Baltische staten te erkennen. Het vindt dat de Baltische republieken en de centrale Sovjetregering in een vreedzame dialoog moeten streven naar meer zelfstandigheid voor deze landen. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk hebben inmiddels bevestigd dat zij de annexatie van de Baltische landen door de Sovjetunie in 1940 nooit hebben erkend.

Volgens het ministerie van buitenlandse zaken in Stockholm wil Zweden de drie Baltische landen diplomatiek erkennen, zodra de daar gestationeerde Sovjettroepen zijn teruggetrokken.

AMSTERDAM - Luchtvaartmaatschappij Martinair Holland heeft bij de Amerikaanse vliegtuigproducent McDonnell-Douglas drie vliegtuigen besteld van het type MD-11. Dat heeft het bedrijf donderdag bekendgemaakt. Martinair neemt opties op nog eens twee kisten van dit type. Met de order is een bedrag gemoeid tussen 390 en 420 miljoen dollar (Tussen 765 en 825 miljoen gulden). De exacte prijs van de vliegtuigen staat nog niet vast. Ook heeft Martinair nog niet besloten welk type motoren er op haar MD-11's komen. Martinair vliegt momenteel met drie DC-10 vliegtuigen die aan vervanging toe zijn. De MD-11 is de opvolger van de DC-10 maar is tegelijkertijd een aanzienlijk groter vliegtuig. De driemotorige MD-11 komt wat betreft vervoerscapaciteit tussen de viermotorige Boeing 747 en de tweemotorige Boeing 767 in.

De keuze is op de MD-11 gevallen omdat het volgens Martinair het enige vliegtuig in deze grootte is dat kan worden geleverd in een versie die geschikt is voor het vervoer van zowel passagiers als vracht. Het toestel kan in deze uitvoering 368 passagiers vervoeren of maximaal 86 ton vracht. In de passagiersuitvoering kan het op de route Schiphol-Miami in het ruim onder de cabinevloer 20 ton vracht meenemen. Ook een rol speelt dat de KLM, de moedermaatschappij van Martinair, eveneens MD-11's heeft besteld, namelijk tien exemplaren met een optie op nog eens tien. Martinair hecht er waarde aan dat er standaardisatie bestaat bij de vloten van de twee bedrijven. De MD-11-vliegtuigen worden in 1995 aan Martinair afgeleverd. De vloot zal dan bestaan uit drie Boeings 747, drie MD-11's en vijf Boeings 767. De derde Boeing 747-200f (een vrachtvliegtuig dat 130 miljoen dollar heeft gekost) wordt in oktober van dit jaar afgeleverd.

'De spanning was groot'

■ *MOSKOU - Sovjetpresident Gorbatsjov geeft details over zijn huisarrest in zijn buitenhuis aan de Zwarte Zee tijdens een persconferentie.*

STAVANGER - Het betonnen dek van een enorm Noors gasplatform is vrijdag in de Noordzee gezonken als gevolg van een raadselachtig ongeluk. Hierdoor dreigen aanzienlijke problemen te ontstaan voor de gasexport van Noorwegen.

Alle 22 arbeiders op het Sleipner A platform werden bijtijds geëvacueerd en bleven ongedeerd toen de 110 meter grote vloer in enkele minuten zonk in een fjord aan de westkust van Noorwegen. Het honderdduizenden tonnen wegende dek is verzekerd voor een bedrag van 235 miljoen dollar (Circa 460 miljoen gulden).

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan **HATO:**

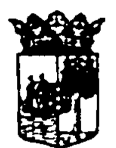
Dinsdag 27 aug. 1991 van 07.15 tot 13.15 uur
Donderdag 29 aug. 1991 van 07.15 tot 24.00 uur
Vrijdag 30 aug. 1991 van 07.15 tot 13.15 uur

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

Op de schietbaan **WACAO:**

Woensdag 28 aug. 1991 van 07.15 tot 13.15 uur
Donderdag 29 aug. 1991 van 07.15 tot 13.15 uur

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat het ontwerp-verkavelingsplan

"Uitbreiding Centrumvoorzieningen Groot Piscadera",

voor een perceel grond gelegen te Groot Piscadera, met ingang van de dag na deze bekendmaking gedurende vijftien dagen voor een ieder ter inzage ligt op de Afdeling Algemene en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17.
Belanghebbenden kunnen binnen genoemde termijn van vijftien dagen tegen het ontwerp-verkavelingsplan schriftelijk bezwaren indienen bij het Bestuurscollege.
Bezwaarschriften dienen duidelijk aan te geven de naam, voornamen en het adres van de belanghebbende alsmede het belang op grond waarvan men bezwaar maakt.

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,

De Gezaghebber, **Drs. E.R. WILSOE** — **De Secretaris,** **B. ROMER**

AGENDA
BONAIRE

TIE: 8000
DWEER: 8222
CENTRALE: 8845
ITAAL: 8900

FILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00- uur; zondag gesloten.

BARE BIBLIOTHEEK
ingstijden voor het publiek)
dag en donderdag van 14.00-18.00
dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

ingstijden voor lezers)
dag van 14.00-19.00 uur.

TSLUITING: maandag t/m vrijdag aan- nde stukken om 15.30 uur; gewone en om 16.30 uur.

VICE CLUBS
informatie H. van Bommel, tel.:

: woensdag 12.00 uur - Restaurant ater.

ERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya di 70): openingstijden: maandag t/m g van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; dag van 08.00-12.00 uur.

TIECLUB (Weg naar Willemstoren): op vrijdag van 20.00-24.00 uur; dag van 12.00-24.00 uur.

Openingstijden Slachthuis i.v.m. igheid van de keurmeester zal tot order uitsluitend op donderdagen en gen geslacht en gekeurd worden.
* * * * * * * *

KDIENSTEN
Bernarduskerk, Kralendijk:
dag t/m zaterdag om 18.45 uur; g om 08.00 en 19.00 uur.
motokerk, Antriol:
dag t/m zaterdag om 19.30 uur; g om 09.00 en 18.00 uur.
vicuskerk, Rincon:
dag t/m zondag om 19.30 uur.

CHTENBEZORGING doorgeven aan eer E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.
* * * * * * * *

Gijsbertha: 'Regels voor alle huiseigenaars gelijk toepassen'

KRALENDIJK — De door de Paboso en PDB aangevraagde raadsvergadering over het beleid van het Bestuurscollege inzake bouwen en volkshuisvesting, heeft de oppositiepartijen weer een keer de gelegenheid gegeven om indruk te maken door de uitstekend gedocumenteerde manier waarop de leden van de oppositiefracties hun mening naar voren brachten.

Vooral de fractieleider van de Paboso Nochi Willem was weer op dreef — hij kreeg zelfs een complimentje van de bestuurspartij dat hij in het algemeen zo goed gedocumenteerd was — en in zijn kielzog bleek ook Rodger Gijsbertha zijn huiswerk goed gedaan te hebben. Een feit is dat beide heren duidelijk constructief werk doen in de eilandsraad. Gijsbertha besteedde vooral aandacht aan de lange weg die de potentiële huizenbouwer moet gaan om zijn vergunning te krijgen.

Hij is van mening, dat de overheid daar meer bekendheid aan moet geven, zodat de periode tussen de aanvraag tot het bouwen van een huis en het begin daarvan meer acceptabel is. Verder legde Gijsbertha er vooral de nadruk op, dat de dienst Bouw- & Woningtoezicht goed zal moeten functioneren. Hij vroeg zich af of de huidige vorm waarin deze dienst draait wel optimaal te noemen is. Niet alleen wat de structuur betreft, maar ook de situatie van het personeelsbestand en het gebruik van de benodigde materialen.

Gijsbertha: "In de huidige structuur van B&W-toezicht moeten de ambtenaren ook controle uit te oefenen op de bouwwerkzaamheden. Zowel bij particulieren als werkzaamheden die voor de overheid worden verricht. Dat is een van de problemen die de Paboso bij deze dienst signaleert. Er wordt namelijk niet optimaal gecontroleerd en als er al gecontroleerd wordt, dan wil dat nog niet zeggen dat er inderdaad iets veranderd wordt wanneer er fouten gemaakt worden bij de bouw. Er is slechts één werknemer die tevens buitengewoon agent van politie is en derhalve kan optreden".

Overigens weet Gijsbertha niet zeker of er maar een persoon als zodanig kan optreden, want een van zijn problemen is, dat hij als raadslid nauwelijks informatie kan krijgen. Veel ambtenaren blijken een vreselijke angst te hebben om inlichtingen te verstrekken als parlementariërs daarom vragen, zo heeft het fractielid van de Paboso moeten constateren.

Gijsbertha: "Het is bekend dat in de overheid 'dienstgeheimen' bestaan. Wij willen echter geen enkel geheim aan geen enkele ambtenaar ontfutselen. Maar als raadslid moet men soms op de hoogte gesteld worden van de gang van zaken". Rodger Gijsbertha verzocht in de raadsvergadering voorzitter Soliana om een regeling te treffen, dat ambtenaren vrijelijk die inlichtingen aan de volksvertegenwoordigers kunnen geven, waarom gevraagd wordt. Aan het eind van de eerste ronde had Gijsbertha een achttal vragen op zijn lever die vooral betrekking hadden op de handelswijze van de overheid bij het verlenen van bouwvergunningen.

Gijsbertha wilde onder andere weten of de eigenaar van het huis dat afgelopen week afgebroken werd, nu wel of geen bouwvergunning had gekregen. Ook wilde Gijsbertha van de betreffende gedeputeerde van DOW Arthur Domacassé weten of in het onderhavige geval de wet van gelijke monniken en gelijke kappen heeft gegolden. Daarom was de volgende vraag van het raadslid hoeveel huizen er momenteel zijn gebouwd zonder dat daarvoor de vereiste vergunningen zijn uitgegeven en waar die huizen of gebouwen staan. Als nu blijkt, dat de overheid inderdaad voorstander is van gelijke monniken en gelijke kappen, aldus Gijsbertha, is dan te verwachten dat de overheid ook de rest van de huizen die zonder vergunning zijn gebouwd, tegen de grond zal gooien?

Ook wil Gijsbertha weten of het BC de datum al kan zeggen van het tweede huis dat afgebroken zal worden en of dat overeenkomstig het beleid van het BC is. Tenslotte vroeg het Paboso-raadslid of het niet wenselijk is om dertig jaar na dato een wet van 29 juni 1961 te laten reviseren.

Als uitsmijter van de eerste ronde van de raadsvergadering van vrijdag vroeg Rodger Gijsbertha of het naar de mening van het BC geen tijd wordt om artikel 33 aan te passen waarbij de Eilandsraad dan tenslotte zal kunnen bepalen wat de gevel-rooilijn zal moeten zijn.

Daarmee haakte Gijsbertha in op een vraag van zijn fractieleider Nochi Willem die al eerder aan het BC gevraagd had of het niet wenselijk was geweest wanneer de gedeputeerde van DOW enige tijd had betracht tussen de beslissing om een huis af te breken en het metterdaad te laten doen. In die tussentijd had hij dit kunnen voorstellen aan de Eilandsraad die dan een beslissing had kunnen nemen, aldus de mening van fractieleider Willem.

Sovjets geven tv-station op

VILNIUS - Sovjettroepen ruimen het veld bij de Litouwse televisiestudio en -zendmast, die zij sinds 13 januari bezet hielden. Bij die actie verloren destijds veertien mensen het leven. Deze terugtrekking lijkt symbolisch voor de nu in hoog tempo afkalvende macht van de communistische partij in de Sovjetunie. In de Baltische staten is de partij sinds gisteren zelfs verboden en daarmee dus illegaal geworden.

***

Het Zweedse auto- en luchtvaartconcern SAAB-SCANIA heeft in de eerste helft van dit jaar zijn winst zien dalen met 54 procent tot 551 miljoen kroon (f 170 miljoen). De verliezen bij Saab automobile, een joint venture met General motors, droeg bij aan de winstdaling. De omzet van het concern verminderde met zes procent tot 14,5 miljard kroon (f 4.49 miljard). Het bestuur van de effectenbeurs van Oslo laat onderzoeken of Christiana bank, de op een na grootste bank van Noorwegen, informatie heeft verstrekt die leidde tot handel in aandelen met voorkennis. Betrokken bedrijven zijn Norsk Hydro, Statoil en Uni Stor brand.

Nochi Willem:
Uitvoerende en controlerende taak B & W schept verwaaring

KRALENDIJK — Duidelijk was de beslissing van het Bestuurscollege om het huis van Alegandro Emerenciana gedeeltelijk te laten afbreken, het onderwerp van de door de oppositiepartijen aangevraagde raadsvergadering. Uit de woorden van fractieleider Nochi Willem van de Partido Boneriano Sosial (Paboso) was te vernemen, dat het grootste probleem voor de oppositiepartij lag in het feit, dat de overheid de laatste beslissing had om bouwvergunningen af te geven, de begonnen bouw te stoppen of zelfs het gebouwde weer af te breken.

De overheid speelt hier scheidsrechter vindt Willem. Zij zijn trouwens degenen die vergunningen verlenen, intrekken en doen en laten wat ze willen hetgeen trouwens weer afhankelijk is van degenen die bij de bouw betrokken zijn. Met nadruk zegt Willem dat de essentie van een wet juist is, dat hij voor elke burger geldt. "Er kan dus niet gediscrimineerd worden uit oogpunt van partijpolitiek, uit godsdienstig oogpunt, of op grond van de plaats waar iemand geboren is en ten slotte evenmin op economische of financiele gronden", vindt het Paboso-raadslid.

Een van de grootste problemen die Willem constateert in de huidige situatie waar de afdeling Bouw-en Woning Toezicht rechtstreeks valt onder de supervisie van de dienst DOW en gedeputeerde Arthur Domacassé is het feit, dat de overheid zichzelf moet controleren. Naar de mening van Willem zou er al een grote verbetering optreden als bijvoorbeeld B&W-toezicht een op zichzelf staande afdeling zou zijn. Volgens hem zouden dan niet alleen in de overheidssector veel problemen voorkomen worden, maar vooral in de bouw van particulieren.

Willem: "Het geeft veel voordelen. Niet alleen worden de technische deskundigen erkend, maar er wordt tevens een scherp onderscheid gemaakt waar de 'beroeps' hun beslissingen kunnen nemen en waar de politici met hun handen van af moeten blijven".

Als voorbeeld van een goede organisatie waar deskundigen en uit de politiek aangetrokken commissarissen samenwerken, noemt Willem de Luchtvaart. Hij accepteert dat de Raad van Commissarissen en de directie bepalen welke verbindingen er gevlogen worden. De stuurknuppel echter zal in handen van de piloot moeten zijn.

Willem: "Datzelfde zou in feit ook moeten gebeuren als er gesproken wordt over het beleid van B&W-toezicht of de volkshuisvesting. De overheid heeft de wetten bepaald en de aanvrager zal zich aan die wetten moeten houden. Degenen die dat controleren zijn echter de deskundigen die handelen op basis van de vigerende Strafverordening".

Met nadruk zegt Willem, dat daar geen sprake van is, maar dat iedereen heel goed weet, dat er onderscheid wordt gemaakt. De overheid ziet bij gelegenheden wel iets door de vingers. Naar de mening van Willem echter de oorsprong van verschillende frustraties bij de bevolking en vooral bij de ambtenaren die belast zijn met het toezicht.

Willem: "Wie neemt hen kwalijk dat zij krijgen, door hun ook gevolgd wordt? Dat betekent letterlijk gezegd, dat ook zij niet te tolereren zaken door laten gaan. En dat is het begin van de chaos die ontstaat in onze gemeenschap omdat de geldende regels niet altijd en onder de gelijke omstandigheden worden toegepast".

De Paboso wil daarin verandering en ziet dat slechts mogelijk als de afdeling Bouw- en Woningtoezicht niet meer onder de Dienst Openbare Werken (DOW) valt en een eigen post op de jaarlijkse begroting wordt. Daarnaast acht de Paboso een nieuwe organisatiestructuur wenselijk in de DOW. In de tweede ronde zal de Paboso samen met de fractievoorzitter van de PDB hierover een motie indienen. De oppositiepartij denkt de veranderde structuur te bereiken, door alle toezichthoudende ambtenaren buitengewoon agent van politie te benoemen, terwijl B&W-toezicht in de toekomst rechtstreeks onder de gedeputeerde van DOW zal vallen.

Paboso-PDB motie afgewezen

KRALENDIJK — De motie die ingediend werd door de fractieleden van de Partido Boneriano Sosial (Paboso) Nochi Willem en Rodger Gijsbertha en de eenmansfractie van de Partido Democratico Boneriano (PDB) Avelino Cecilia werd na hoofdelijke stemming met zes (UPB)-stemmen tegen en de drie stemmen voor van de oppositie afgewezen.

In gesprek met Nochi Willem noemt hij het afwijzen van de motie een verwonderlijke zaak. Naar zijn mening was de UPB het geheel eens met de ongezonde situatie die er ontstaat, wanneer de wetten niet aangepast zijn aan de huidige situatie. Hij is derhalve weinig te spreken over de UPB-fractie die in zijn geheel tegen de door Willem, Gijsbertha en Cecilia ingediende motie hebben gestemd.

De motie hield in dat tijdens de vergadering van de eilandsraad was gebleken, dat de wettelijke regeling een dringende aanpassing verlangde gezien de ontwikkelingen die Bonaire momenteel doormaakt. De wet voldoet niet meer aan het beleid dat de overheid op dit terrein zou moeten voeren, want er zijn in de ordenans artikelen opgenomen die zeggen dat zij vallen onder de 'eilandsbesluiten houdende algemene maatregelen' regeling, terwijl dat niet waar is. Naar de mening van Paboso is dat echter wel van vitaal belang en daarom wil de partij een motie waarin de overheid gevraagd wordt om op korte termijn — binnen een maand — een commissie in het leven te roepen die bestaat uit employees van Juridische Zaken (JAZ) en employees van Bouw- en Woningtoezicht die als specifieke opdracht krijgen om binnen drie maanden een conceptwet hetzijn nieuw of aangepast aan te bieden die de plaats kan innemen van Ao 1961 no 17.

Willem, Gijsbertha (Paboso) en Cecilia (PDB) stemden voor terwijl de UPB-fractieleden Booi, Marsera, De Jong, Cecilia, Piekeur en Domacassé tegen stemden.

Basiscursus bibliotheek

KRALENDIJK — In oktober gaat de basiscursus bibliotheekpersoneel weer van start. De opleiding is een schriftelijke opleiding in het Nederlands en duurt 12 maanden.

Zij is, uitgaande van de behoefte aan lokaal opgeleid bibliotheekpersoneel, volledig op de Nederlandse Antillen en Aruba ontwikkeld. Om een goede kans van slagen te hebben bij deze volledig door zelfstudie te volgen opleiding, dient de cursist te rekenen op een studietijd van tenminste 10 uur per week.

De basisopleiding bibliotheekpersoneel zal simultaan op alle eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba gevolgd kunnen worden. Het programma van de opleiding omvat de volgende vakken: geschiedenis, doel en structuur van het bibliotheekwezen, kennis van bibliotheekmaterialen en collectievorming, toegankelijk maken van bibliotheekmaterialen, jeugdliteratuur, Antilliaanse en Arubaanse literatuur, Antilliaanse en Arubaanse communicatiemedia.

Voor het inschrijven en of informatie kunt u contact opnemen met mw. J. Wong-Loi-Sing of mw. G. de Lannoy bij de Openbare bibliotheek Bonaire te Kaya Lib. Simon Bolivar 16, tel.:(07)-8944, voor 16 september 1991.

Hypotheekbank: winst 22.4 mln.

AMSTERDAM - De hypotheekbank Westland Utrecht heeft in de eerste helft van het jaar een nettowinst behaald van f 22.4 miljoen tegen f 18,1 miljoen in dezelfde periode van vorig jaar. Dat heeft de bank donderdag bekendgemaakt.

Het brutoresultaat nam toe van f 28.4 miljoen tot f 34,4 miljoen. De toevoeging aan de voorziening voor algemene bedrijfsrisico's bedroeg opnieuw f 10 miljoen. De bank verdiende vooral meer doordat er meer nieuwe hypotheken werden uitgezet. f 650 miljoen tegen f 505 miljoen vorig jaar tot en met juni.

Westland/Utrecht verwacht voor de tweede helft van het jaar een handhaving van het hoge produktieniveau. Het resultaat over heel 1991 zal dat over 1990 "enigszins" overtreffen. De netto winst nam vorig jaar t... f 20,4 miljoen tot ... miljoen.

Alle vertrouwen in Jeltsin

MOSKOU - Een vrouw met een portret van de Russische leider Jeltsin schreeuwt haar mening uit tijdens een demonstratie gisteren op het Rode Plein. Tienduizenden gaven daar uiting aan hun vreugde over het mislukken van een coup door haviken in de communistische partij.

Spanning met buurland Hongarije
Honderden doden bij gevechten in Kroatië

BELGRADO/ZAGREB - De gevechten tussen leden van de Kroatische nationale garde en die van de Servische milities in Slavonië, in het oosten van de republiek Kroatië, zijn zaterdag in al hun hevigheid onverminderd doorgegaan. Ook uit het gebied dat is gelegen achter de Dalmatische kust zijn vuurgevechten gemeld. Bij de strijd om de stad Sisak, 50 kilometer ten zuidoosten van Zagreb, zouden al meer dan 200 mensen om het leven zijn gekomen.

In het in Zagreb verschijnende dagblad Vjesnik staat dat bij Sisak zo'n 200 cetniks, Servische strijders, en vijf leden van de Kroatische nationale garde zijn gesneuveld. In Belgrado werden deze cijfers zaterdag bevestigd door de krant Politika. Maar volgens deze krant zouden de slachtoffers voornamelijk ongewapende Servische burgers zijn.

Het gebied rond de Slavoonse stad Osijek (150 kilometer ten noordwesten van Belgrado) is een waar slagveld. De televisie van Kroatië meldde zaterdag dat de Kroatische strijdkrachten teruggedrongen worden in de richting van Osijek. Volgens Vjesnik wordt de stad geleidelijk door Servische guerrillastrijders ingesloten en bereidt ze zich voor op een "langdurige belegering".

De oorlog in Slavonië heeft ook de spanningen tussen Belgrado en Budapest doen oplopen. Het aan Slavonie grenzende Hongarije heeft te lijden onder een toenemende stroom vluchtelingen. Het totaal aantal mensen dat het oorlogsgeweld in Kroatië is ontvlucht, bedraagt, volgens niet-officiële schattingen, al meer dan 10.000. Bovendien wordt geregeld het Hongaarse luchtruim geschonden door vliegtuigen van het federale Joegoslavische leger. Budapest heeft daarover formeel geprotesteerd bij de autoriteiten in Belgrado.

MENSEN

Politie-actie op Prinsjesdag

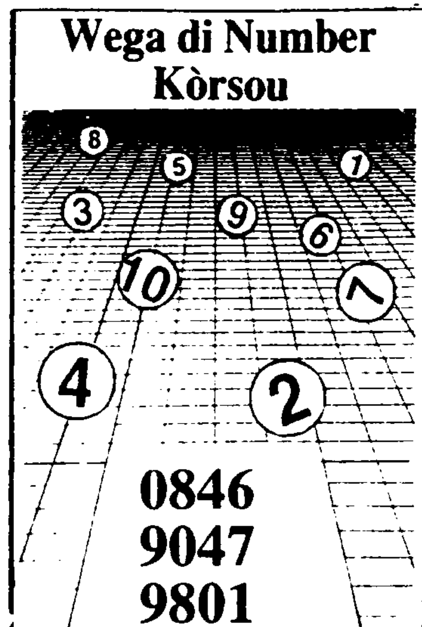
De vier politiebonden roepen hun leden op om op **Prinsjesdag** het werk te onderbreken tijdens de troonrede uit protest tegen de voorgenomen verslechtering van wao en ziektewet. Tijdens de werkonderbreking moet wel een minimale politiezorg gegarandeerd zijn, zo hebben de vier bonden (ACP, NBP, ANPV en VMHP) woensdag meegedeeld.

De oproep om tijdens het voorlezen van de troonrede het werk te onderbreken is gericht aan het uitvoerend, administratief, technisch en huishoudelijk personeel van gemeente- en rijkspolitie. Volgens bondsjuristen is de actie niet in strijd met jurisprudentie over acties van politiemensen. De handhaving van de openbare orde komt door de werkonderbreking niet in het gevaar, ook niet in Den Haag, zo verzekert ACP-beleidsmedewerker M. Stamatiou. Voor het overheidspersoneel heeft het kabinet nog geen maatregelen aangekondigd, maar de politiebonden zijn ervan overtuigd dat zodra de verslechtering van wao en zw een feit is de ambtenaren er ook aan moeten geloven.

De politiebonden zullen tot Prinsjesdag acties van bonden in de marktsector "ondersteunend en sympathiserend" bejegenen. Na 17 september is te verwachten dat de bonden op regionaal niveau aansluiting zoeken bij acties van andere bonden en zo mogelijk eigen initiatieven ontplooien. De mogelijkheden voor eigen acties zijn beperkt. Politiepersoneel mag niet staken of demonstreren in uniform.

De voedingsbond FNV heeft naast de acties in bedrijven en sectoren een ludieke actie bedacht: "hete herfsttochten". De bond wil tussen 28 september en 5 oktober in totaal 35 demonstratieve wandeltochten langs bedrijven houden. De tochten leiden door centra van dorpen en steden, waarbij grote verkeersknooppunten taboe zijn om het publiek te ontzien. De horecabond FNV zorgt voor hapjes en drankjes en de politiebond voor de begeleiding van de wandelaars.

Wega di Number Kòrsou

Migrainemiddel deels vergoed

Het nieuwe middel tegen migraine, **Imigran**, moet worden opgenomen in bijlage vijf van het geneesmiddelenvergoedingssysteem (GVS). In deze bijlage geldt een gemiddelde vergoedingslimiet. Een advies hiertoe is uitgebracht aan staatssecretaris Simons (volksgezondheid) door de commissie vergoedingslimieten van de ziekenfondsraad. Deze commissie adviseert de staatssecretaris rechtstreeks.

Was het middel opgenomen in bijlage zes, dan zou een volledige vergoeding hebben gegolden. In deze "wachtkamer van het GVS staan geneesmiddelen die (nog) niet in een groep zijn ondergebracht. Kern van het GVS is een vergoedingslimiet per groep soortgelijke medicijnen. Nu moeten ziekenfondsverzekerden het verschil zelf bijbetalen.

Het GVS is ingegaan op 1 juli. Tot die tijd werd het een maand daarvoor geregistreerde middel Imigran (ruim twintig gulden per tablet) volledig vergoed. De commissie van de ziekenfondsraad die adviseert over het GVS kon echter voor invoering van het GVS geen standpunt innemen over Imigran, want ze had nog allerlei vragen aan fabrikant Glaxo die vond dat zijn middel duidelijk voordelen had boven al bestaande medicijnen. Tot nu toe werd het middel dus helemaal niet meer vergoed, omdat het niet in het GVS was opgenomen. De vaste commissie voor volksgezondheid van de Tweede Kamer drong er half juni op aan dat alsnog snel te doen.

De commissie van de ziekenfondsraad stelt nu in haar advies geen verschil te zien tussen sumatriptan- de stofnaam van Imigran - en ergotamine, de stofnaam die al langer bestaat voor middelen die een acute migraineaanval tegengaan. Sumatriptan zou alleen iets sneller werken en de aanval in het begin dus beter tegengaan. Maar de commissie vindt dat Glaxo niet heeft kunnen aantonen dat sumatriptan zich duidelijk onderscheidt van ergotamine. Daarom adviseert de meerderheid voorlopig binnen de commissie Imigrantabletten op bijlage vijf, in een groep met ergotamine, te plaatsen.

Koningin Beatrix zakt op lijst van de rijksten

Koningin Beatrix behoort volgens het Amerikaanse blad Fortune niet meer tot de rijksten der aarde. Het Amerikaanse zakenblad, dat elk jaar weer naar goed Amerikaans gebruik een lijst maakt met personen die een miljard dollar of meer in hun bezit hebben, heeft de vorstin van de lijst van miljardairs geschrapt.

Volgens Fortune is dat gebeurd omdat haar vermogen is ondergebracht bij nationale stichtingen teneinde de belastingdruk te verminderen. In 1990 stond de koningin nog op de 19e plaats met een vermogen van 4,4 miljard dollar (f 8,8 miljard).

Koningin Elizabeth II staat wel op de lijst met een 7e plaats. Haar vermogen wordt geschat op 10,7 miljard dollar. Daarmee is ze de rijkste vrouw van de wereld. In 1990 waren 182 personen goed genoeg om op het lijstje van Fortune voor te komen. Dit jaar vullen 202 nijvere spaarders de pagina's van het zakenmagazine. Nummer 1 blijft Sultan Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah, de leider van het olierijke Aziatische ministaatje Brunei. Zijn persoonlijk vermogen - dat Fortune berekent aan de hand van de olie- en gasreserves en bezittingen - groeide met 6 miljard dollar (f 12 miljard) tot 31 miljard dollar (f 62 miljard). De 45 jaar oude oliemiljardair woont met zijn twee vrouwen, drie zoons en zes dochters in een paleis met 1788 kamers. De stallen van zijn 200 argentijnse polopaarden zijn voorzien van air-conditioning. Het land met de meeste miljardairs is - hoe kan het ook anders - de Verenigde Staten. In dat land hoeven zestig personen zich echt geen zorgen te maken over hun levensstijl. Duitsland komt met Zwitserland op een gedeelde tweede plaats met 23 miljardairs. De achtjarige Duitse prins Albert von Thurn und Taxis kan als jongste miljardair 1,8 miljard dollar controleren.

HBO

ZATERDAG

15.45 Movie: 'Lisa' (1990)
17.30 Movie: 'Mad Max Beyond Thunderdome' (1985)
19.15 Who's That Girl (PG, 1987, Madonna, Griffin Dunne)
21.00 A Show of Force (R, 1990, Amy Irving, Andy Garcia)
22.30 HBO Comedy Hour: Whoopi Goldberg - Chez Whoopi
23.30 Tales from the Crypt
24.00 Movie: 'Die Hard 2' (1990)
02.05 Movie: 'Take Two' (1988)
03.50 Movie: 'Summer Job' (1989)
05.25 HBO Comedy Hour

ZONDAG

13.00 Movie: 'Time Walker' (1982)
13.30 Movie: 'Young Guns II' (1990)
16.15 Movie: 'Beetlejuice' (1988)
18.00 Movie: 'Pink Cadillac' (1989)
20.00 The War of the Roses (R, 1989, Michael Douglas, Kathleen Turner)
22.00 Dream On: Play Melville for Me
22.30 White Hunter, Black Heart (PG, 1990, Clint Eastwood)
24.30 Young Guns II (1990)
02.20 Movie: 'Far From Home' (1989)
02.55 Movie: 'Seven Hours to Judgment' (1988)
05.30 Movie: 'Brain Dead' (1990)

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Battered' (1978)
18.05 World Championship Wr
19.05 Major League Baseball at Braves (L)
21.50 U.S. Olympic Gold
22.50 Bugs Bunny
24.05 Movie: 'The Little Girl who Down the Lane (1977)
02.05 Night Tracks
05.05 Night Tracks

ZONDAG

13.05 Bonanza
14.05 Major League Baseball: delphia Phillies at Atlanta Brave
16.50 Tom and Jerry's Funhous
17.35 Captain Planet and the teers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Wild Horses' (Kenny Rogers, Ben Johnson)
21.00 National Geographic Exp
22.00 World Audubon
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News

NBC

ZATERDAG

20.00 Amen
20.30 Down Home
21.00 Golden Girls
21.30 Empty Nest
22.00 Sisters.

ZONDAG

19.00 Camp Cucamonga
21.00 Gremlins (1984, Zach G Phoebe Cates)

CBS

ZATERDAG

20.00 To be Announced
21.00 NFL Preseason Football Bears (L)

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 Movie: 'Good Night, Wife: A Murder in Boston' (1990, Olin)
23.00 CBS News

Nieuwe ambassadeurs

Buitenlandse zaken heeft woensdag de benoeming van nieuwe ambassadeurs in **Tanzania en Oman** bekendgemaakt.

Ambassadeur in Tanzania wordt drs. J. J. Wijenberg, tot voor kort ambassadeur in Jemen. Drs. Wijenberg, die eerder posten heeft bekleed in Rio de Janeiro, Manila en Washington, is opvolger van drs. M. Damme, die voor een andere bestemming in aanmerking komt.

Naar Muscat gaat drs. C. C. Sanders, thans raad bij de permanente vertegenwoordiging bij de NAVO in brussel. Hij wordt de opvolger van mr. J. Th. van Leeuwen, die met pensioen gaat.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Kòktel Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Informe Deportivo Special;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Cocktail Turistiko;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala:;
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondenten:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso):
E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het Verdwijnpunt

door Marten Toonder

7563 — De ambtenaar Dorknoper keek verwilderd om zich heen. "De dag breekt aan", zei hij tot zichzelf. "De veenkolonisten zijn weg... en kijk, de heren studenten trekken ook af. Ik wist wel, dat ik hen met een bezadigd woord op het onwettige van hun gedrag kon wijzen. Maar het heeft wel het uiterste van mij gevergd. Wat een nacht!"

"Meneer Dorknoper", sprak commissaris Bas naar voren tredend.

"Gelukkig dat ik u zie voor de nacht valt. Dat voorkomt een politionele dwaling; hoewel ik Bommel toch scherp in de gaten zal houden. Wat is er precies gebeurd?"

Helaas, de ambtenaar eerste klasse kon hem niet veel inlichtingen over heer Ollie verstrekken. Hij beklaagde zich slechts over nachtelijk overwerk door een lapsus van waterstaat — en over protestacties van opstandige elementen.

"Het was regelrechte mishandeling van een ambtenaar in functie!" zo riep hij bewogen uit. "En nergens was een politiebeambte te zien, meneer Bas! De ordebewaring vraagt toch werkelijk om een nieuwe benadering!"

Intussen stond heer Bommel nog steeds in het laboratorium, en door de warmte die daar heerste begon hij langzaam tot zichzelf te komen.

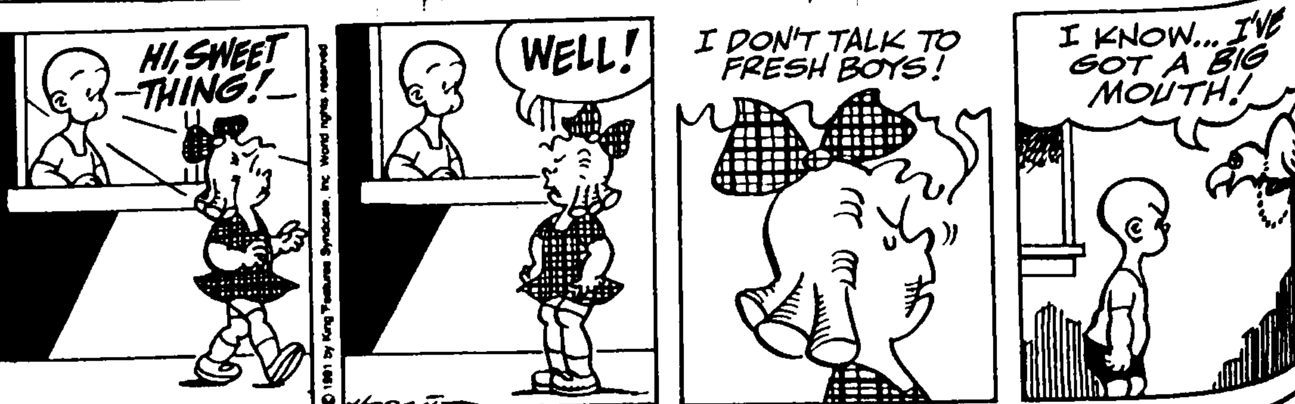
"Ik begrijp het niet", mompelde hij. "Ik had op de verkeerde knop gedrukt, zodat ik in het limbo terecht kwam, als iemand begrijpt, wat ik bedoel. Daar moest ik eeuwig omgaan, als straf voor mijn zonden — en de enige warmte kwam van deze hoed die mij nageworpen werd..."

Der hoed,", zei professor Prlwytskofski met verstikte stem. Hij hief het betraande gelaat op, en staarde verdrietig naar zijn hoofddeksel.

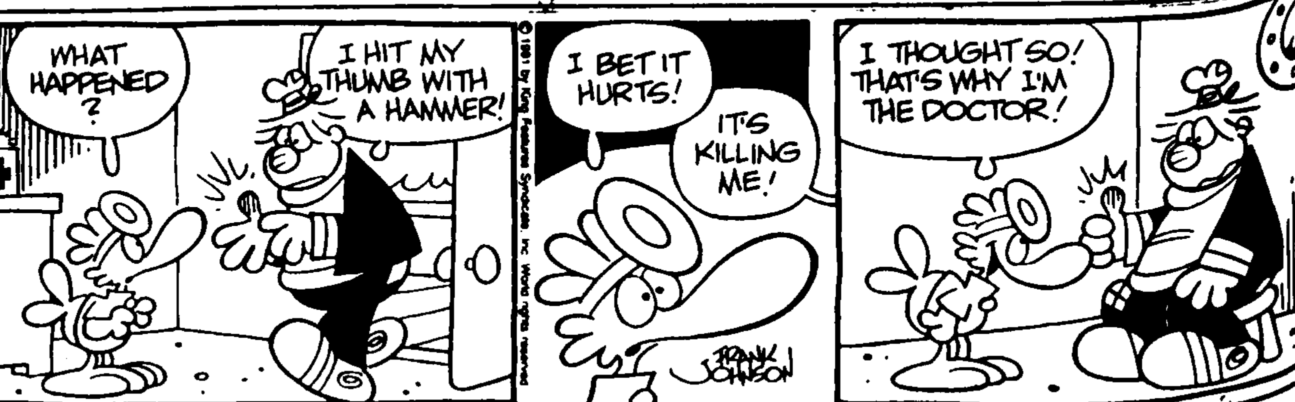
"Der assistent Pieps heeft der aldaaglijkse versneden", fluisterde hij stil voor zich heen. "En dezer deugeniets draagt ja mijner zondagse. Ach, ik kan ook gans gener hoogachting meer verwachten".

Maar heer Ollie luisterde niet naar hem. Hij keek vragend om naar Tom Poes, die hem aan de mouw getrokken had.

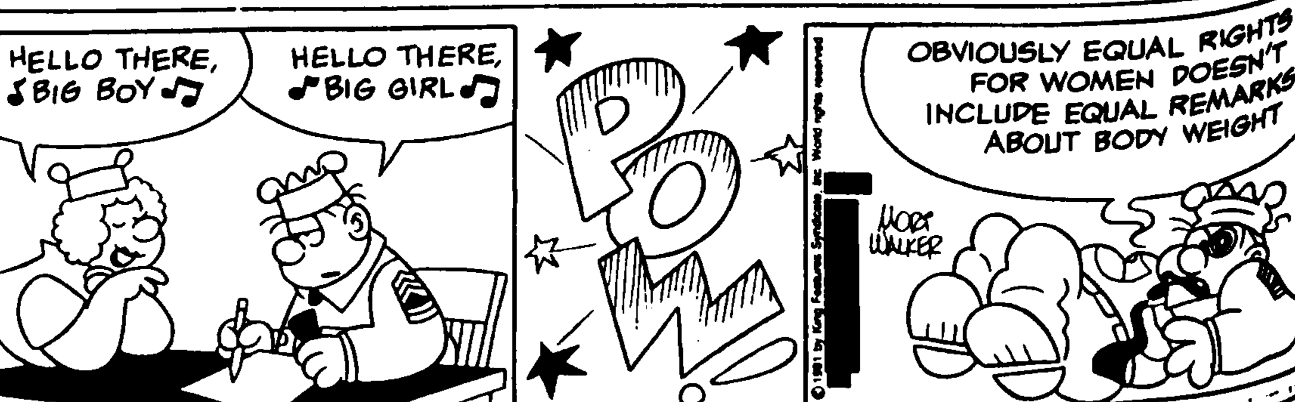
HENRY ® **By Dick Hodgins**

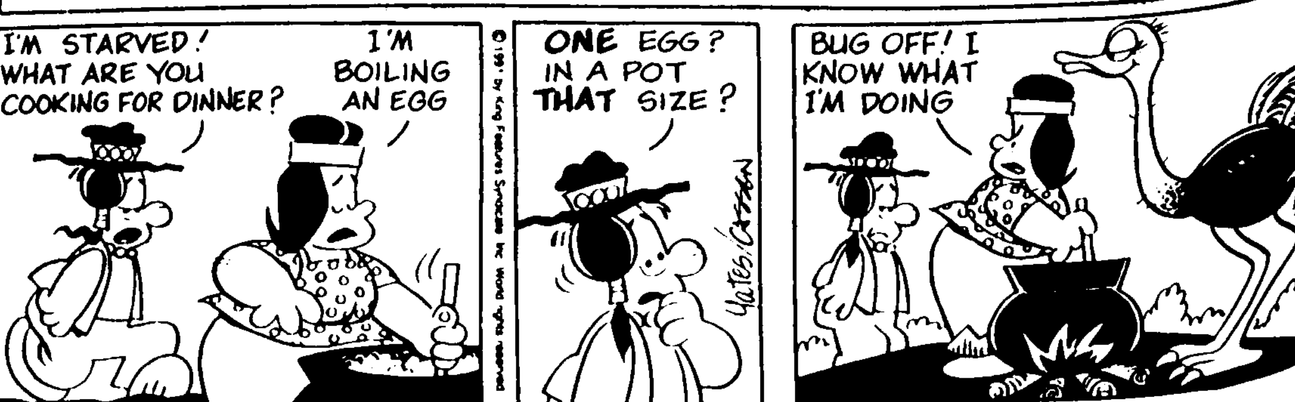
BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

Stockmarkets-NEWS

PREV.	23-08	FRANKFURT	PREV.	23-08	AMSTERDAM	PREV	23-08
3007	3046	DAX INDEX	1631	1627	CBS GEN.INDEX	91.40	91.60
45.00	45.75	ASKO	858.50	856.50	ABN-AMRO	38.50	39.70
26.00	25.88	BASF	240.70	239.50	AEGON	116.30	117.10
54.50	54.25	BMW	526.00	523.50	AHOLD	80.40	80.50
39.13	39.13	COMMERZBANK	251.50	251.50	AMEV	49.10	49.40
36.88	36.50	DAIMLER BENZ	747.50	745.80	AKZO	121.20	121.40
83.25	83.88	DEUTSCHE BANK	652.00	649.60	BOLS	204.00	205.50
11.75	11.88	HOECHST	240.40	240.30	BUHR.TET.	47.10	46.40
14.75	14.68	KAUFHOF	492.00	491.00	DAF	22.70	22.30
64.88	65.00	MAN	364.00	361.00	DSM	106.00	107.10
61.88	61.50	PREUSSAG	353.50	357.50	ELSEVIER	84.50	85.30
48.75	48.75	SIEMENS	655.20	653.00	FOKKER	32.30	32.50
43.63	44.00	VW	366.40	365.20	GIST BROC.	36.00	36.40
58.50	59.00				HAGEMEYER	121.50	121.50
30.13	32.00				HEINEKEN	151.60	151.70
73.00	74.75	LONDON			HOOGOVENS	57.60	57.90
36.88	37.88				ING	48.10	48.30
46.50	44.25	FT-100 INDEX	2623	2640	KLM	30.30	30.30
15.00	15.00				KNP	51.80	50.90
94.38	94.88	ARGYLL	3.10	3.08	NEDLLOYD	59.90	58.70
108.50	109.63	BARCLAYS BANK	4.65	4.77	PHILIPS	36.20	36.30
32.25	32.75	BASS	9.33	9.63	ROBECO	101.50	101.40
126.25	125.88	BRITISH STEEL	1.27	1.26	ROLINCO	100.60	100.40
87.00	87.13	BRITISH TEL	3.89	3.93	RORENTO	67.40	67.20
66.88	66.63	BTR	4.29	4.23	RODAMCO	53.70	53.70
109.00	108.88	CADBURY	3.90	3.87	ROYAL DUTCH	157.30	158.10
64.63	65.00	CABLE & WIRE	5.84	5.87	UNILEVER	159.40	158.90
73.25	73.13	GRAND MET	8.13	8.27	VMF STORK	44.50	44.20
60.75	60.50	MARKS & SPENCER	2.90	2.92	VOC	44.20	45.00
42.63	43.13	REDLAND	5.79	5.80	VNU	72.60	71.50
44.00	44.25	TATE & LYLE	3.92	3.93	WESSANEN	85.70	85.70
31.13	30.88						
29.63	30.25						
		TOKYO					
357.00	354.00				TORONTO		
		NIKKEI DOW IND.	22616	22065			
3.92	3.96				TSE 300	3517.2	3532.1
		BRIDGESTONE	980	947			
21.54		CANON	1490	1450	ALCAN	20.13	20.88
		DAI ICHI KANGYO	2330	2280	BELL	44.88	44.88
136.40	137.00	DAIWA SEC.	1170	1140	BANK OF NS	19.00	18.88
		HITACHI	1080	1060	CAN.PAC.	19.00	30.63
1.72	1.75	HONDA MOT.	1400	1400	IMASCO	30.38	13.88
		JAPAN AIRLINES	1190	1160	LAIDLAW	13.75	13.75
169.46	167.41	NEC	1290	1250	MOORE	28.75	29.38
		NOMURA SEC.	1660	1620	NORANDA	17.88	18.00
1.95	1.97	NIPPON STEEL	401	397	PLACER DOME	13.63	13.63
118.80	117.30	MAZDA	518	518	POWER CORP.	15.88	15.75
87.49	87.37	SONY	5750	5620	ROYAL BANK	26.63	26.88

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt en droog, met uitzondering van een enkele lichte bui in de vroege ochtenduren. Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind (tussen 10 en 26 knopen).

WEEROVERZICHT:
In het Caribisch gebied bevinden zich momenteel geen storingen die van betekenis zijn voor het weer op de Benedenwindse Eilanden. De aangevoerde lucht blijft echter voldoende vochtig en onstabiel om in de komende 24 uur een enkele plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 A.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag Mm
Aruba	zwaar bewolkt	33	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	34	27	0.0
St Eustatius	half bewolkt	31	25	0.0
Sint Maarten	half bewolkt	34	29	0.0
Amsterdam	zwaar bewolkt	23	14	0.0
Boston	zwaar bewolkt	31	17	0.0
Chicago	zwaar bewolkt	27	18	0.0
Detroit	licht bewolkt	28	17	0.0

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
24 augustus 1991 vanaf 08.00 uur tot 26 augustus 1991 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Centro Mediko Sta. Rosa, tel. 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
23 augustus 1991 vanaf 17.00 uur tot 26 augustus 1991 om 07.00 uur:
Dokter Middelhof, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371227 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
23 augustus 1991 vanaf 17.00 uur tot 26 augustus 1991 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Spreekkamer Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster E. Alberto, tel.: 374949

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pieters, tel.: 671147, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Pieters, tel.: 671147.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Leito, tel.: 641217 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

Zaterdag: Otrobanda
Gr. Piscadera, Jan Noorduynweg z/n, tel.: 685022/685023.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

Zondag: Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.:692390/692391.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.:613300/54492.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
24 augustus: P.A.J. Scherptong, W. Churchillweg 157-E.
25 augustus: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

ZATERDAG

TOERISTENSCHIP
07.00-19.00 uur 'Amerikanis' (SJU).
****

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur ds J. Glas;
17.00 uur ds J. Klapwijk (HC 18).
Seru Fortuna
10.00 uur ds J. Glas.
Buena Vista
08.30 uur br F. Kirindongo.
19.00 uur ds J. Klapwijk.
Santa Rosa
10.00+19.00 uur ds W.J. Keesenberg.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot.
Tamarijn
(Mahaaiweg/hoek Jasmijnweg)
09.30 uur ds L.v. Oudheusden.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds I. Klos.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Mannebasis Parera.
****

Financieel Nieuws

'Opgaande lijn weer te pakken'

Nettowinst Nedlloyd zakt terug tot f 2 miljoen

ROTTERDAM - De nettowinst van het Rotterdamse Nedlloyd-concern is in de eerste helft van dit jaar geslonken tot f 2 miljoen tegen een winst van f 27 miljoen in dezelfde periode van 1990. De directie toonde zich echter niet ontevreden. "De cijfers geven aan dat Nedlloyd de opgaande lijn te pakken heeft, aldus directievoorzitter H. Rootliep in een toelichting.

Rootliep vergeleek de cijfers over het eerste halfjaar veelvuldig met die over de laatste zes maanden van 1990. Nedlloyd leed toen een verlies van f 175 miljoen, waardoor 1990 werd afgesloten met een verlies van f 148 miljoen. Rootliep zei te verwachten dat Nedlloyd dit jaar weer zwarte cijfers zal schrijven, maar voegde daar uitdrukkelijk aan toe dat de boekwinst op desinvesteringen daarin een rol speelt.

De dit jaar reeds aangekondigde desinvesteringen brengen Nedlloyd f 600 miljoen in het laatje. Daar zal voor het einde van het eerste kwartaal van 1991 nog zo'n f 200 miljoen bijkomen, zo heeft Rootliep al eerder aangekondigd. Nedlloyd mocht een boekwinst van f 17 miljoen bijschrijven uit de verkoop van 12 schepen en verdiende het grootste deel van f 44 miljoen, die is geboekt onder "overige inkomsten financiële vaste activa aan de verkoop van het belang in Transavia aan KLM. De "substantiële boekwinst door de verkoop van Nedlloyd Energy (met uitzondering van Neddrill) aan DSM wordt in het tweede halfjaar verantwoord, aldus Rootliep.

Rootliep wees erop dat de twee kernactiviteiten van Nedlloyd, de zeescheepvaart en het overige transport, het de afgelopen zes maanden veel beter hebben gedaan dan in de tweede helft van 1990. De zeescheepvaart heeft in de eerste zes maanden een "duidelijk positief resultaat behaald, terwijl het overige transport de "weg omhoog is ingeslagen ten opzichte van het tweede halfjaar 1990. De Duitse Unitrans en Nedlloyd Road Cargo, onderdelen van overig transport, zullen het hele jaar verlies blijven lijden, aldus Rootliep, waardoor het resultaat van overig transport in 1991 "licht negatief zal zijn.

Rootliep toonde zich verheugd dat het bedrijfsresultaat voor boekwinst op de verkoop van materiële activa in het eerste halfjaar is toegenomen van f 19 miljoen tot f 43 miljoen. "Dat is een belangrijk regeltje omdat dit de kern van het bedrijf is.

Nedlloyd heeft na de dramatisch verlopen aandeelhoudersvergadering, waar de jaarrekening werd afgekeurd, geen contact meer gehad met Torstein Hagen, aldus Rootliep. De Nedlloyd-directie leek niet erg te zitten met de afkeuring. "Het is een schoonheidsfout, gaf Rootliep toe, "maar de resultatenverbetering en het vertrouwen van de stakeholders zijn voor ons veel belangrijker. Hij verklaarde dat Nedlloyd geen commerciële nadelen ondervindt van de afkeuring.

Rootliep zei ervan uit te gaan dat de accountants de jaarrekening over 1991 zonder problemen zullen goedkeuren, dat de commissarissen haar zullen vaststellen en dat de aandeelhouders vervolgens ook hun goedkeuring verlenen. Dat houdt dan volgens de topman impliciet in dat daarmee ook de jaarrekening over 1990 alsnog is goedgekeurd.

Strijd duurt voort

■ *BILJE — Een Kroatische soldaat trapt de deur in van een huis dat gebruikt wordt door Servische sluipschutters. Een van hen werd gedood in een gevecht toen Joegoslavische legerstrijdkrachten Kroatische eenheden terugdrongen ongeveer tien kilometer van de regionale hoofdstad Osijek.*

Het Duitse energieconcern VEBA heeft in de eerste zes maanden van dit jaar een omzet geboekt van 29,7 miljard mark, veertien procent meer dan in dezelfde periode van vorig jaar. De winst steeg met vijf procent tot 39 miljoen mark.

DEUTSCHE WAGGONBAU in de voormalige DDR, 's werelds grootste fabrikant van spoorwagons, verwacht deze week een contract van 1,5 miljard mark met de Sovjetunie te ondertekenen. Dit heeft een directielid van het bedrijf dinsdag verklaard. De Treuhandanstalt, de instelling die is belast met de privatisering van de Oostduitse staatsbedrijven, probeert Deutsche Waggonbau te verkopen aan Amerikaanse investeerders.

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 24 AUGUSTUS 1991

Weekend Bijlage

Dagboek van een alcoholist

'SOCHTENDS half negen. Dorst en paniek. Ik heb slecht geslapen. Steeds wakker, badend in mijn eigen zweet. Wat heb ik vannacht gedaan? Hoe laat was ik thuis? Heb ik niemand doodgereden? Mijn hoofd doet zeer en mijn handen trillen. Weer te laat op het werk vandaag. Het kan me eigenlijk ook niets schelen, ik bel gewoon op dat de klanten nog maar even geduld moeten hebben. Eerst een stevige borrel, dan houden die rothanden en dat rothoofd tenminste op met zo raar doen. Ik moet wel snel zijn anders hoort ze dat ik wakker ben en gaat ze weer zeuren dat ik teveel drink. Soms wilde ik dat ik nooit met haar getrouwd was. Mijn vrouw zegt dat ik mager ben. Laatst dwong ze me zelfs om op de weegschaal te gaan staan. "Met jouw lengte moet je zeventig kilo wegen. Je bent maar vijfenveertig kilo! Je moet ophouden, want je gaat kapot van de alcohol", riep ze verschrikt. "Ach stom mens, ga dan weg bij me! Dan ben ik van jouw gezeur af", had ik teruggeschreeuwd. Later besefte ik dat ik haar pijn had gedaan. Goedmaken hielp niet, want ze bleef huilen...Toch verlaat ze me niet. Die rug, ai, die rug! Een constante pijn in de onderkant van mijn rug. De dokter zegt dat mijn nieren en lever gestraft worden voor mijn drankmisbruik. Waar heeft hij het over? Ik maak me geen zorgen, want het leven is goed. Zometeen, voordat ik naar werk ga, nog even dat rare drankje ophalen bij de 'wonderheer', want mijn handen beven nog steeds. Vooruit nog een whiskey, dan hoef ik ook niet naar die man toe en gaat hij geen preek houden over mijn lever en nieren. Hé de fles is leeg. Shit. Niets meer in de kast. De geheime verstopplaatsen. Ook niet. Geen druppel alcohol meer in huis. Wat een ramp. Dan moet de baas nog maar eventjes wachten. Gelukkig is de snèk dichtbij....

Curaçao onderschat sociaal probleem

Alcohol erger dan drugs

= door Suzanne Koelega =

Iedereen erkent dat alcoholisme een probleem van omvang is. Maar hoe groot weet niemand. De GGD niet, de politie niet, het Openbaar Ministerie, het Sint Elisabeth Hospitaal en zelfs de Anonieme Alcoholisten niet. Statistieken bieden geen uitkomst, omdat ze er gewoonweg niet zijn. Ondertussen gaat de Curaçaoënaar vrolijk verder met het naar binnen gieten van alcohol, want 'als je niet drinkt ben je geen man'.

Alcohol is zeer ingeburgerd in de maatschappij, daarover is geen discussie mogelijk. Hoe gewoon was het vroeger om de vuilnisman een glaasje rum te geven als teken van dankbaarheid wanneer hij de ton in de gele wagen leeggooide. Niemand dacht erbij na dat deze mensen achter het stuur van de 'enorme moordwagen', na tien huizen een groot gevaar op de weg waren. Drinken is niet alleen een mannenaangelegenheid'. Ook vele vrouwen houden van een stevige borrel. Onderbouwen kan Edsel Jansen van Het Alcohol en Drugsteam deze uitspraak niet, hij spreekt uit ervaring'. "Vroeger dronken de dames op feesten een sapje of in hele bijzondere gevallen ponche crema, maar tegenwoordig zie je ze met een glas whiskey met ijs in de hand."

Mensen die verslaafd zijn aan de 'kwalijke drank' kunnen op twee adressen terecht. De Anonieme Alcoholisten (A.A.) en het Alcohol en Drugsteam van de Afdeling Geestelijke Volksgezondheid (A.G.V.) van de GGD. De eerstgenoemde is niet gesubsidieerd en heeft ongeveer vijftig vaste leden. De *Everblooming Group*, de *Curaçao Group* en de *Triangel Group*, binden in praatgroepen de strijd aan tegen alcoholisme. Geloven in God en vertrouwen in elkaar staan centraal. De afdeling Curaçao van de Anonieme Alcoholisten werd in 1956 een feit en heeft intussen duizenden zien komen en gaan. A.A. is oorspronkelijk uit Amerika, daar werd in 1935 in Akron de eerste praatgroep opgericht.

SPROOKJE

Pedro Martijn (81), initiatiefnemer van de A.A. op Curaçao, graaft graag in z'n geheugen. Als een sprookje vertelt hij over de tijd dat hij alcoholist was en hoe blij hij is om nooit meer een druppel aan te raken. "Er was eens een douanebeambtenaar die teveel dronk. Op een ochtend in 1955 moest hij dienst doen op een passagiersschip in de Sint Anabaai. Hij werd uitgenodigd voor een luxe ontbijt. Maar hij wilde niet eten. Een Amerikaanse toerist vroeg hem waarom hij zich afzijdig hield. 'Ik heb gisteren teveel gedronken', vertelde de douanebeambtenaar met enige schaamte. 'Waarom doe je dat? Voel je je ongelukkig?', informeerde de Yankee ongerust. 'Omdat ik een alcoholist ben en omdat drinken stoer is'. De Amerikaan: 'Als je erkent dat je slecht bezig bent en je echt van de drank afwil, dan kan ik je helpen'. Ik begreep het niet en dacht dat hij me een borreltje ging geven. Die kwam niet."

Martijn gaat verder: "Een paar weken later kreeg ik post uit New York. Het was van de Amerikaan! Foldertjes van Alcoholics Anonymous. Met een grote fles rum naast mij ging ik nieuwsgierig lezen. Grote slokken van 'het goddelijke vocht' zouden mij wellicht helpen om deze zware materie te 'verteren'. Elke maand kreeg ik weer literatuur uit Amerika. Een half jaar lang heb ik mij, samen met de fles, prima beziggehouden met 'het anti-drink leesvoer'. Op een ochtend in februari lag ik weer eens ziek in bed. Mijn vrouw wilde de dokter halen, maar ik zei: 'Nee, roep hem niet. Want ik ga ophouden met drinken. Ga alleen naar mijn baas toe om hem te vertellen dat ik vandaag niet kom werken.' Ik liep naar de keuken, pakte een blikje bier, keek ernaar, hield het een hele tijd vast, nam één slok en gooide het toen leeg in de gootsteen. Vanaf die dag hem ik geen druppel meer genuttigd. Ik richtte de *Everblooming Group* op, samen met drie van mijn drinkebroers." Enkele jaren later hielp Pedro Martijn mee om ook in Chili een afdeling van de Anonieme Alcoholisten tot stand te brengen.

PEDRO MARTIJN
...Everblooming group...

VOORKAMERTJE

In de beginperiode kwam de *Everblooming Group* bijeltkaar in het huis van Martijn. Al snel werd het voorkamertje te krap. Pastoor Römer heeft zich toen over het gezelschap ontfermd en hen onderdak gegeven in een lokaal bij de kerk van Steenrijk. Nog steeds komen ze daar elke zaterdag bijeen. "Of het nou regent of niet, wij zijn daar present om mensen met alcoholproblemen te helpen", glundert de oprichter. Op de vraag of het echt werkt, antwoord hij: "Sinds 1956 heb ik vijftig drankverslaafden 'gered'." Probleemdrinkers moeten zelf naar de A.A. toekomen. Niemand kan ze dwingen. "Het heeft geen zin om onder druk van bijvoorbeeld familieleden naar de A.A. te komen, want je moet het **zelf** willen". De politie of huisartsen verwijzen vaak alcoholisten door naar de A.A.

De A.A. heeft zo zijn eigen tien geboden. Allereerst moet de drinker zijn probleem erkennen. Dit is volgens Martijn de meest zware stap voor de alcoholist, omdat ze niet van zichzelf willen weten dat ze moeilijkheden met drank hebben. De tweede stap is zichzelf te overtuigen van het feit dat drank het lichaam kapotmaakt. Daarna moet de persoon proberen om op een morele balans te leven, samen met God. Het volgende is de bekentenis aan God en vervolgens moet de alcoholist God ervan overtuigen dat hij nooit meer zal drinken. De volgende twee stappen zijn niet eenvoudig: goedmaken met de omgeving en de fouten erkennen. Het eindresultaat moet een totale geestelijke bewustwording zijn. Het is de taak van de ex-verslaafde om andere probleemdrinkers te helpen.

Pedro Martijn weet heel beeldend het verhaal van de achteruitgang door alcoholisme te schetsen. Opnieuw een sprookje. Het decor is een dierentuin met drie soorten beesten: de pauw, de leeuw en het varken. "De beginnende drankverslaafde is een pauw. Hij wandelt trots rond met zijn fles en denkt heel stoer te zijn. Na een tijd word hij een leeuw. Hij begint met iedereen te vechten. Hij voelt zich alleenheerser, is wild, heel eigenwijs en opstandig. Als laatste volgt de fase van het varken. Niemand heeft respect voor dát vieze dier. Hij rolt in de modder en stinkt. Het enige verschil tussen de alcoholist en het onreine beest is dat het varken dik is. Een drankverslaafde is, voordat hij eraan doodgaat, meestal broodmager omdat hij niet meer eet.

VERSCHIL

Een ander adres waar de probleemdrinker terecht kan voor hulp is Het Alcohol en Drugsteam van de A.G.V. in Otrobanda. Het grootste verschil tussen de A.A. en het team is de manier waarop de verslaafden behandeld worden. De A.G.V. biedt vooral eerste (geestelijke) hulp door middel van gezinstherapieën en medicijnen, terwijl de A.A. een organisatie is waar de alcoholist zichzelf moet helpen door met anderen te praten over zijn probleem. De A.G.V. probeert op haar manier iets te doen aan verslaving. Hoewel zij medewerking hebben van minister Inderson en gedeputeerde Monte, is er nooit onderzoek gedaan naar alcoholisme op Curaçao. Edsel Jansen zou graag zien dat een commissie, die speciaal daarvoor in het leven geroepen moet worden, daaraan gaat werken. "De overheid ziet drankverslaving niet als prioriteit. Alle aandacht gaat naar drugs." In het verleden heeft de A.G.V. pogingen gedaan om zelf een onderzoek te starten. Jansen: "We stuurden enquête formulieren naar allerlei instanties. Degenen die weigerden mee te werken waren de huisartsen. Ze wilden geen informatie vrijgeven over hun patiënten. Wel te begrijpen, maar wij weten niet hoeveel alcoholisten regelmatig ziek naar de dokter gaan."

MOEILIJKE VERSLAVING

Klanten van team zijn niet altijd te helpen. "Alcoholisme is een moeilijke verslaving om vanaf te komen. Drinken is een sociale gebeurtenis. Je moet veel zelfdiscipline hebben de borrels af te blijven, meer dan bij drugs.", vertelt Jansen. Alcoholisten houden zichzelf vaak voor de gek. "Ze weten dat ze moeten ophouden en toch gaan ze door. Ik herinner me nog goed dat er hier een man in therapie was. Op een ochtend toen hij zich ziek voelde ging hij naar de dokter. De geneesheer kon niets vinden, want hij was niet ziek. De dokter gaf de man toen een recept, met de mededeling 'hier zal je van opknappen en je minder slap voelen': kluts elke ochtend twee eiren met ...een scheut sterke drank. De alcoholist dacht: 'Ja, dát is het natuurlijk!' Maar na een paar dagen raakten de eieren op en deed hij het met één en twee plenzen liqeur. Na week was de doos op en bleef er alleen de drank over. Daarna komt hij bij mij en zegt: 'Ja maar de dokter zei dat ik...' Soms geven huisartsen domme raad als ze niet weten dat zo iemand verslaafd is." Preventie-medewerker Jansen beschrijft alcoholisme als een soort trap. "Bovenaan de trap is er niets aan de hand. Je gaat op jonge leeftijd naar een feest en nuttigt daar je eerste borreltje. Dan zijn er twee keuzes mogelijk. Je vindt het vies en besluit nóóit meer te drinken of je vindt het lekker en neemt een tweede. Niets loos. Gevaarlijker wordt het als je besluit om naar de kroeg te gaan en daar de alcohol op te zoeken. Stap drie, de derde trede: je gaat zelf alcohol in huis halen, omdat je noo . zonder wilt zitten. Daarna gaat het snel bergafwaarts. De drank gaat mee naar werk in een

Vervolg op pag. 4

Gevolgen

- Alcohol intoxicatie: drankvergiftiging, oftewel dronkenschap
- Vetzucht
- Diabetis Mellitus: suikerziekte
- Alcoholische Paranoia: grootheids- of vervolgingswaanzin
- Lever Cirrhosis: leverweefsel gaat kapot en bindweefsel neemt toe. Gevolg is een verschrompelde lever. De meest voorkomende ziekte bij alcoholisten
- Delirium Tremens: letterlijk gek worden van de drank
- Korsakoff's Syndroom: dementie door afbraak van hersencellen
- Black-out: korte bewusteloosheid
- Coma Hepaticum: volledige bewusteloosheid door kapotte lever
- Borst- en slokdarmkanker
- Alcohol Gastritis: ontsteking van het maagslijmvlies

IN DIT NUMMER van Ñapa:

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

'Zachi' Sawor: 'Wij mogen geen eigen vlag hebben'

Indonesiërs onderdrukken uitingen Papua-identiteit

DEN HAAG — Papua's. Koppensnellers met speren en peniskokers. Stammentwisten in ondoordringbaar oerwoud en zompige moerassen. Klamme hitte en iedere namiddag een plensbui. Associaties c.q. vooroordelen die door het hoofd flitsen bij het horen van de naam Nieuw-Guinea. Nederlands laatste kolonie in de Oost staat synoniem voor mysterie, min of meer logisch voor een gebied waar eind jaren '50 nog groepen mensen werden ontdekt die samenleefden volgens tradities uit de steentijd.
Nederland deed in 1962 onder sterke diplomatieke druk van de Verenigde Staten afstand van zijn laatste kolonie in de Oost. Nieuw-Guinea kwam via een tussenbewind door de Verenigde Naties onder Indonesisch bestuur - overigens tot verdriet van Nederland en de Papua's. Jakarta voegde Nieuw-Guinea, inmiddels omgedoopt tot Irian Jaya, in 1969 na een frauduleuze volksraadpleging referendum als zesentwintigste provincie bij Indonesië.

Vanuit Irian Jaya sijpelden in de daaropvolgende jaren berichten door over vervolging en verdwijningen van Papua's en andere mensenrechtenschendingen. Een bevrijdingsbeweging (Organisasie Papua Merdeka) boekt incidentele succesjes in haar strijd voor een onafhankelijke staat West-Papua (Ten Oosten van Irian Jaya ligt Papua-Nieuw-Guinea dat in 1974 onafhankelijk werd van Australië). Duizenden Papua's zijn de afgelopen decennia naar het buitenland (waaronder Nederland) gevlucht uit vrees voor represailles van het Indonesische leger.

BEZOEK

Deze maand is voor het eerst sinds de overdracht van 1962 een vertegenwoordiging van het Nederlandse parlement een kijkje gaan nemen in de voormalige kolonie. De kamercommissie voor ontwikkelingssamenwerking verblijft voor een vijftiendaagse reis in Indonesië waar verschillende ontwikkelingsprojecten worden bezocht. De zeven leden tellende delegatie doet op 25 augustus de baliemvallei in Irian Jaya aan.

In kringen van Papua-vluchtelingen in Nederland wordt het bezoek aandachtig gevolgd. Mogelijk zien de kamerleden nu met eigen ogen hoe de Papua's worden onderdrukt, zo stellen zij. "Het bezoek is erg belangrijk maar het is pas nuttig als de delegatieleden vrijelijk met de mensen kunnen praten en zonder begeleiding van leger en politie kunnen rondreizen", zegt Zacharias 'Zachi' Sawor, een van de voormannen van de in Nederland zetelende Papua bevrijdingsraad.

Sawor (53) verblijft sinds 1967 in Nederland. De Indonesische autoriteiten verdachten de landbouwingenieur ervan banden te onderhouden met de Organisasie Papua Merdeka (OPM). Na het vertrek van de Nederlanders in 1962 werd Sawor twee keer opgepakt en zonder proces vastgezet. In 1966 kwam Sawor weer op vrije voeten maar moest hij zich wel geregeld melden bij de autoriteiten. Een jaar later nam Sawor op advies van derden de wijk naar Papua-Nieuw-Guinea (PNG) om van daaruit naar Nederland te vertrekken.

GEVANGENIS

"De delegatie moet tijdens haar rondreis zeker de Kalisosok-gevangenis op Oost-Java bezoeken", zegt Sawor. De gevangenis is een van de plaatsen waar volgens de laatste gegevens van Amnesty international enkele tientallen van de in totaal 130 papua's verblijven die om politieke redenen zijn vastgezet. De mensenrechtenorganisatie maakte in april voorts melding van aanhoudende executies en verdwijningen van papua's die worden verdacht van steun aan de OPM.

"De Indonesiërs onderdrukken alle uitingen van een Papua-identiteit", aldus een verontwaardigde Sawor. "Zo mogen wij geen eigen vlag voeren en ons eigen volkslied niet ten gehore brengen. De Indonesiërs zien de Papua's als een minderwaardig volk".

Typerend voor het optreden van de Indonesische autoriteiten is de dood van de Papuase antropoloog Arnold Ap. Vanuit de hoofdstad Jayapura (het voormalige Hollandia) trok Ap begin jaren '80 langs dorpen in het binnenland om traditionele Papua-liederen op te nemen en zo voor het nageslacht te bewaren. De bevolking reageerde enthousiast op het initiatief maar de autoriteiten vreesden dat het zingen van traditionele liederen actief verzet in de hand zou werken. Ap werd gearresteerd, vastgezet en enige tijd later met een schotwond in de rug op het strand bij Jayapura teruggevonden. Op de vlucht neergeschoten, zo luidde de officiële lezing maar waarnemers hebben sterke aanwijzingen dat Ap doelbewust uit de weg is geruimd.

Sawor beschouwt de bevolkingspolitiek vanuit Jakarta als een ander punt dat bedreigend is voor de papua's. In het kader van de zogeheten 'transmigratie' sporen de autoriteiten in de Indonesische hoofdstad vooral landloze boeren uit het zwaar overbevolkte Java aan zich te vestigen in Irian Jaya. De transmigrantenfamilies belanden in speciaal opgezette nederzettingen en krijgen ieder een stuk land toegewezen. De autoriteiten kunnen zonder enige belemmering landbouwgrond verdelen onder de immigranten. De Papua's beschikken namelijk niet over eigendomspapieren waarmee zij kunnen aantonen dat zij de wettige eigenaren zijn van het land.

DOORN IN OOG

Deze vestigings- en l ndpolitiek is de Papua's een doorn in het oog. "De autoriteiten wijzen transmigranten landbouwgronden toe die stambezit zijn", zo verduidelijkt Sawor. "De Papua's wordt niets gevraagd maar zij moeten wel hun traditionele landbouwgebieden verlaten. Papua's verbouwen hun gewassen (Onder meer zoete aardappel en yams) niet op vaste akkers maar trekken na een paar jaar verder binnen het eigen stamgebied op zoek naar nieuwe gronden. Maar zij kunnen zich daarbij niet zomaar op het grondgebied van een andere stam vestigen. De Indonesiërs gaan echter in het geheel voorbij aan deze problemen".

De bezorgdheid van de papua's over de komst van "buitenlandse" boeren is wellicht terecht maar gezien de jongste ontwikkelingen blijft de georganiseerde immigratie ver achter bij de doelstellingen. Logistieke problemen en de onherbergzaamheid van het gebied zorgen ervoor dat Jakarta zijn transmigratieprogramma nauwelijks ten uitvoer kan brengen. Van de 137.000 families die volgens planning tussen 1984 en 1989 de oversteek naar Irian Jaya hadden moeten maken is slechts tien procent gearriveerd, zo meldde het tijdschrift Far Eastern economic review vorige maand.

Een veel groter probleem vormt de komst van talloze 'wilde' transmigranten, met name uit het zuidwesten van Sulawesi (Celebes). Duizenden Buginezen en Makassaren vestigen zich langs de kust en concurreren met hun betere vis- en landbouwtechnieken de Papua's uit de markt.

MINDERHEID

Een bijkomend gevolg van de constante instroom van boeren, vissers en handelaren uit andere delen van Indonesië is dat de Papua's in eigen land op den duur een minderheid dreigen te worden. Van de naar schatting anderhalf miljoen inwoners van Irian Jaya is momenteel tweederde Papua. De komst van duizenden immigranten zorgt er echter voor dat het aandeel van de Papua's in de totale bevolking gestaag afneemt.

Sawor blijft ondanks alle sombere berichten geloven in een vrij en onafhankelijk West-Papua. "West-Papua hoort niet bij Indonesië. De Papua's steunen in groten getale de OPM. De Indonesiërs zijn er niet in geslaagd de OPM uit te roeien, de strijd voor een vrij West-Papua gaat door". Sawor laat vervolgens weten dat een florissante toekomst voor een onafhankelijk West-Papua mogelijk ligt in een federatie met omliggende eilandengroepen in het pacifisch gebied. "Wij zijn geen Aziaten, wij zijn Melanesiërs. Wij moeten ons als onafhankelijke staat dan ook meer richten op Papua-Nieuw-Guinea, de Fiji- en Solomoneilanden en Vanuatu en met deze landen een federatie vormen", zo besluit Sawor.

De overdracht van Nieuw Guinea aan Indonesië in de jaren zestig was voor de Papoeas een dramatische gebeurtenis. Op deze archieffoto een groepje demonstranten met het veelzeggende bord: 'V.N. verkoop ons niet als dieren'.

MUNCHEN - De bioscoop begint in Europa weer populair te worden na een jarenlange malaise als gevolg van de concurrentie van televisie en video. In de Beierse hoofdstad München werd onlangs een z.g. 'multiplex' theater geopend dat plaats biedt aan maar liefst 2900 bioscoopbezoekers. Het is de eerste van een nieuwe generatie 'superbioscopen' in Duitsland.

Ook berging VOC-schip in opspraak

Piraten schenden wrak van Britse oorlogsbodem

= door ANP-verslaggever Frans van der Waals =

SINGAPORE - Schatgravers blijken de vier grote bronzen schroeven van het Britse slagschip 'Repulse' dat op 10 december 1941 voor de kust van het toenmalige Malakka ten onder ging, met explosieven te hebben verwijderd om de schrootopbrengst daarvan op te strijken. Dit was te zien op filmbeelden die een kleine onderzeeboot opnam van de wrakken van de Britse slagschepen 'Prince of Wales' en 'Repulse', die op die datum ter hoogte van de havenplaats Kuantan door tientalle Japanse vliegtuigen tot zinken werden gebracht. Al in juni 1989 blijkt een expeditie met schatgravers zich te hebben vergrepen aan de wrakken van deze twee oorlogsbodems, die als oorlogsgraven worden beschouwd omdat de resten van meer dan 1000 opvarenden zich nog in de wrakken moeten bevinden.

Nu het dit jaar 50 jaar geleden is dat "de grootste ramp in de geschiedenis van de Royal Navy" zoals Winston Churchill het omschreef, plaats vond, zullen op de wrakken van de twee slagschepen die op ongeveer 60 meter diepte liggen witte scheepsvlaggen worden aangebracht. De Britse televisie-omroep BBC gaat deze herdenking verfilmen met behulp van een mini-onderzeeboot en een onderwatercamerateam. De Britse marine is op de hoogte van de geruchten over het opblazen van de schroeven en zal dit na de opname deze week van de wrakken eventueel kunnen bevestigen, zo zei captain Murray Whiteside van de Royal Navy.

ONWAARDIG EINDE

De vier bronzen schroeven zijn na met explosieven van hun assen te zijn gereten, vervoerd naar Australië waar ze een "onwaardig" einde hebben gevonden in een bronssmelterij van Simms, de grootste schroothandelaar van dit continent. De Amerikaanse duiker Larry Taylor (47), die in de buurt van Port Dickson in Malaysia woont, zegt een en ander te kunnen bewijzen. Wat die bewijzen zijn wil hij voorlopig nog niet kwijt, behalve dat hij in het bezit van enkele delen van de schroeven is gekomen. Volgens Taylor maakte de in Singapore woonachtige Zuid-afrikaan Dorian Ball in ieder geval deel uit van de expeditie, evenals de Australiër Dave Barnett, de eigenaar van het in Djakarta geregistreerde omgebouwde vissersschip "Radar" dat bij de operatie werd gebruikt. Desgevraagd zei Ball de beschuldiging te ontkennen en niet aan deze piraterij te hebben deelgenomen. Hij vermoedde achter de beschuldiging een wraakactie van Taylor en en de Australiër Mike Hatcher. In 1985 maakte hij deel uit van een team rond Hatcher dat erin slaagde de lading van het wrak van het VOC-schip *Geldermalsen* te lichten, waarna tussen de deelnemers een forse ruzie ontstond over de te verdelen opbrengst.
Taylor zelf is in ieder geval betrokken bij een procedure rond illegale berging van een wrak uit de 18de eeuw. De Malaysische autoriteiten hebben zijn paspoort ingetrokken nadat hij zich in mei vorig jaar aggressief had opgesteld tegen enkele Malaysische ambtenaren die zijn boot in beslag wilden nemen. De autoriteiten had klachten ontvangen dat Taylor bezig was met het illegaal bergen van een wrak dat op 6 tot 8 mijl ten zuiden van Port Dickson op de bodem van de straat van Malakka ligt. In de lokale pers is het vermoeden geuit dat het gaat om het wrak van het Nederlandse VOC-schip Azie dat omstreeks 1763 is vergaan met, zoals dat in dat gebied zo vaak wordt vermoed, een grote lading goud aan boord. Volgens Nederlandse archieven is evenwel geen schip met die naam rond die tijd op die plaats vergaan.
De expeditie onder leiding van de Australiër Mike Hatcher, waaraan zowel Ball als Taylor deelnamen, wist in 1984/1985 het wrak van het VOC-schip *Geldermalsen* te lokaliseren en de lading te bergen. Die bestond uit porcelein en goud en werd naar Nederland gebracht om bij Christie's in Amsterdam te worden geveild. De recordopbrengst bedroeg ongeveer f 37 miljoen. De berging van de porceleinlading van de *Geldersmalsen* in 1985 en de gigantische opbrengst wierpen de vraag op of Nederland niet moest gaan samenwerken met de Indonesische en de Malaysische autoriteiten om wildgroei van deze activiteiten te voorkomen. Want het bergen van de vaak kostbare lading uit eeuwenoude wrakken kan nu alleen maar als regelrechte piraterij en schatgraverij worden betiteld. Archeologische overwegingen spelen daarbij absoluut geen rol. De enige praktische regel is zo snel mogelijk de lading van het wrak te bergen voordat andere schatgravers er lucht van krijgen en eventueel met geweld de zaak overnemen.

De praktijk speelt zich ook af rond de wrakken van Nederlandse marineschepen die in het verre oosten hun laatste rustplaats op de bodem van de zee hebben gevonden. Vooral de onderzeeboten zijn niet veilig voor de plunderaars. Zij vormen het doelwit van de illegale bergers in hun zoekacties naar blokkadebrekers. Dat waren Duitse of Japanse onderzeeboten die tegen het einde van de oorlog beladen met kostbaarheden de blokkade van geallieerde onderzeeboten trachtten te doorbreken op weg naar hun vaderland.
Vrijwel alle blokkadebrekers werden naar de bodem gejaagd om daar met hun lading aan goud, edelstenen en sieraden voor eeuwig te blijven rusten. Totdat zij worden ontdekt en met explosieven worden opengebroken, zodat de piratenduikers op hun gemak de kostbare lading kunnen onderzoeken. Dat daarbij stoffelijke overschotten uit hun graf worden geblazen, laat de piraten volledig koud. Het gaat tenslotte alleen om goud.
Toen het wrak van de Nederlandse onderzeeboot K-17 in mei 1982 voor de kust van Malaysia werd gevonden, scheelde het ook maar een haar of schatgravers hadden het wrak opgeblazen. De Nederlander Hans Besancon uit Velsen-Zuid, wiens vader als commandant van de K-17 zijn laatste rustplaats in het wrak vond, wist de lieden met deze plannen er op tijd van te overtuigen dat het hier om een Nederlandse onderzeeboot ging die geen kostbaarheden aan boord kon hebben.

Besancon, die inmiddels is uitgegroeid tot een expert op het gebied van VOC-wrakken, vindt dat het tijd wordt dat de Nederlandse overheid in contructief overleg met de betrokken overheden in het verre oosten een sluitende regeling opzet waardoor deze piratenacties tot het verleden behoren. Onderdeel daarvan moet zijn dat een berging commercieel haalbaar is en dat niet alleen archeologische voorwaarden mogen gelden, want dan ontstaat precies dezelfde situatie als waardoor de Geldermalsen op geen enkele archeologische wijze is onderzocht. Hatcher heeft wel contact gezocht met Nederlandse archeologen en musea om te praten over samenwerking om de *Geldermalsen* te bergen. Het enige dat hij te horen kreeg was dat hij alleen de apparatuur en de investeringen ter beschikking mocht stellen en dat de archeologen wel zouden uitmaken hoe alles in zijn werk zou gaan. "En zo werkt dat natuurlijk niet", aldus Besancon.

Behalve over VOC-schepen weet Besancon ook veel over wrakken van recente Nederlandse marineschepen in het Verre Oosten. Niet alleen wist hij het wrak van de onderzeeboot van zijn vader te vinden, hij slaagde er ook in het wrak van een andere vergane onderzeeboot te lokaliseren, de O-16. Over de herdenking van de ondergang van de twee Britse slagschepen wil Besancon nog wel iets kwijt. "De twee werden beschermd door Nederlandse onderzeeboten. Daarvan zijn er bij het uitvoeren van die opdracht vier vergaan. Maar ik heb niet kunnen merken dat deze vier onderzeeboten zich bij de herdenking in dezelfde belangstelling van de Britten mogen verheugen", Aldus Besancon.

SOM ONDERZOEKT SCHOLINGSBEHOEFTE OP CURACAO

Theo Grefkens enthousiast over mogelijkheden:

door Nel Casimiri =

NAMENS DE Stichtingen Opleidingen Metaal, de SOM, in Nederland bracht Theo Grefkens onlangs een bezoek aan Curacao. Via een tripartite overleg met werkgevers, werknemers en de overheid probeert Grefkens in samenwerking met de Feffyk te komen tot opleidingen volgens het niet-reguliere onderwijs. Het gaat om diverse projecten: korte opleidingen, om-, her- en bijscholingen of werkelozenprogrammas. Al die opleidingen zijn gericht op de arbeidsmarkt. Theo Grefkens: 'Ik heb regelmatig contact gehad met de Antillen, met diverse organisaties, w.o. de Feffyk, en daar zijn fragmentarische activiteiten uit tot stand gekomen, afgeronde projecten. Dat was prima, maar we kwamen niet tot een structuur. Willen we iets goed doen, dan moeten we komen met een totaal project-plan.'

aarvoor zijn al diverse anties benaderd: aller- t de Dienst Onderwijs, drs. A.Jeanpierre, daar- st de Feffyk in de per- n van de heer Yubi Eve- . Een delegatie van de illen heeft een bezoek racht aan Nederland in kader van de Internatio- e beroepenmanifestatie, n juli in de RAI in sterdam. Daar kwam uit het leerlingwezen het e bovendrijven. Men is elkaar in de slag voor rnationale erkenning.

CONSENSUS

fkens: 'Wij zijn nu bezig een opzet voor de struc- ering van het beroepson- wijs op Curacao. Daar- bestaat consensus met gedeputeerde.'

het niet mogelijk die oplei- gen in te passen binnen reguliere onderwijs?

oorsprong heeft het regu- onderwijs heel verschil- de kenmerken. Naast het bestaat het bedrijf waar vanuit de werksituatie beroepspraktijk leert. Op reguliere school leren ze eerste vaardigheden, in bedrijf leren ze een speci- beroep. Een aantal grote rijven heeft eigen bedrijfs- olen. Maar daaromheen elen veel kleine rijven. Die zijn wel in t een arbeidsscholings- ats voor een gediplomeerd rknemer te realiseren. ar er moet een structuur voor zo'n opleiding. Bij- beeld een lokale leer- eidsovereenkomst van jaar, waarbij men een per week naar de eek'school gaat en vier gen per week werkt in het rijf. Dat geeft een onder- ning bij de opleiding tot bepaald beroep.'

ilt u hiervoor een heel nieuw leidingscentrum bouwen?

Het lijkt het beste hier een leidingslokatie te chten, annex examenopzet, een apart centrum voor euwe technologieën. Van vijf dagen zouden de leer- ngen een dag theorie- derwijs krijgen en vier gen praktijk in het bedrijf. deel van die tijd kan oorgebracht worden op het pleidingscentrum. Daarvoor en we aan een van de reinen van de bestaande chnische scholen, bijvoor- eeld de openbare Pablo uarte technische school.'

EXAMENS

En de examens?

het examencentrum worden examens afgelegd voor een diploma dat inter- nationaal erkend wordt. Dat is heel belangrijk in het kader de eenwording van Europa. Dat houdt een vrij vervoer van goederen en mensen in binnen Europa. Daartoe moet een kwalifica- tiesysteem komen om een erkenning van de diploma's t.o.v. elkaar te krijgen. In de metaal en in de elektrotech- niek is dat al een feit. Als men hier b.v. wil assem- bleren i.v.m. zaken in Europa heeft men al direct het goede kwalificatieniveau. Men weet dat de werkne- mers een theorie- en prak- tijkexamen hebben afgelegd volgens het databanksys- teem. In het nieuwe techniekencentrum met name voor zittend personeel in het kader van de om-, her- en bijscholing kunnen ook werklozen terecht. Dat geeft protectie aan de arbeidsmarkt op Curacao. Nu haalt men nog mensen uit het buitenland, omdat de plaatselijke werknemers niet over de kwalificaties beschikken die nodig zijn. Dat houdt een structurele werkloosheid in. Als je nu zelf je mensen kunt opleiden, hoef je minder gebruik te maken van buitenlandse werknemers.'

En Theo Grefkens ziet nog meer mogelijkheden:
'Zo'n opleidingscentrum is ook van belang voor buitenlandse investeerders met het oog op de export. Curacao heeft zelf weinig exportmogelijkheden. Als je zo'n opleidingscentrum hebt, kun je hoog gekwalificeerd personeel ook buiten de lokale arbeidsmarkt kwijt. Op zo'n manier wordt Curacao van betekenis voor het gehele Caribische gebied. Op de technische school te Brievengat is een opleiding Carosserie en Motorvoertuigen. Als die opleiding uitgebreid zou worden tot een IAAT-opleiding, een International Advanced Automotive Trainingscenter, zou ddat voordelen hebben voor de lokale markt, maar ook in het buitenland zou bekend worden dat men hier mensen opleidt tot een hoog niveau en dat men ook bijscholing geeft. Als zo'n centrum goed draait, geeft dat internationale erkenning. Voor de Curacaose handel is dat een nieuw item, een handel in kennis. Eerst moet je daarvoor sterk staan op de lokale markt en laten zien dat je het kunt.'

FINANCIERING

Wie gaat dit project financieren?

'We hebben nu een concept projectplan gemaakt, een samenwerking van de SOM met de Feffyk. We zullen een aanvraag indienen voor dit project bij de KABNA, waarbij het bestuur van de Feffyk projectondersteuning krijgt van de SOM voor een periode van drie jaar. Het bestuur van de Feffyk geeft het bureau van de Feffyk opdracht het leerlingenwezen te organiseren in deze periode, uiteraard met ondersteuning van de SOM. De Feffyk zal gebruik maken van consulenten die naar de bedrijven toe de schakel zullen zijn.(leerling-bedrijf-school) Daarvoor hebben we goede afspraken met elkaar gemaakt. Een aantal opleidingen kan men ook als contractonderwijs geven. Daartoe zal het bestuur van de Feffyk afspraken maken, er zullen samenwerkingsovereenkomsten gesloten worden met de daarvoor geïnteresseerde contractpartners, bedrijven of opleidingsinstituten.'

Theo Grefkens is helemaal enthousiast. Naast hem zit, bijna aldoor zwijgend, de heer Van Bebber, de secretaris van de F.D.I., die hem wegwijs maakt op het eiland, zowel wat lokaties als structuren betreft.

THEO GREFKENS
...enthousiast...

Opleidingscentrum techniek van belang voor investeerders

Grefkens gaat door:
'Dit is een schitterend plan. Naast dit plan willen we ook een samenwerkingsovereenkomst creëren zodat we niet een Nederlandse oplossing aanreiken voor Antilliaanse problemen, maar Curacao helpen tot een goed-gestructureerde oplossing te komen. Als we dit als project aanvragen bij de Nederlandse overheid is het waarschijnlijk dat dit plan een zeer goede kans van slagen heeft. Maar nu het vervolg van het verhaal. We zijn in dit kader bezig de werkgeversorganisaties , de werknemersorganisaties en de overheid te benaderen om te komen tot een fondsvorming, waardoor je in staat bent vanaf nu tot over drie jaar te komen tot een opzet en realisatie van dit opleidingscenbtrum met alles eromheen. We proberen na een jaar zover te zijn dat alle drie de partners een financiële insteek doen en bijdragen leveren waardoor een fonds wordt opgericht dat zorgt voor de financiën van de opleiding en van de om-, her- en bi scholing.'

U hebt de financiën voor het project aangevraag bij de KABNA. Als het zichzelf kan financiering waar is dan die aanvraag voor nodig?

'Er is een injectie nodig om van start te kunnen gaan. Dat vraagt een aparte financiering.'

Maar het profijt is toch voor de bedrijven?

'De overheid heeft een bepaalde taak in deze, zij moeten de jongeren een minimale beroepsopleiding geven.'

Met wie hebt u zoal gesproken op Curacao?

'Namens de eilandelijke overheid met de Dienst Onderwijs. Dan met de kamer van Koophandel, daar zijn ook grote bedrijven als de Refineria Isla en de Dokmij in vertegenwoordigd. Daarnaast ook met de Dienst Arbeidszorg en de Fundashon di Desaroyo.'

U dient het verzoek in. Waar en wanneer zullen de cursussen van start gaan?

'Wat nodig is, is een onderzoek naar de scholingsbehoefte. Vanuit de Innovatie en Ontwikkelingscommissie binnen de SOM zal begin september iemand naar Curacao komen voor gesprekken met diverse instanties om de scholingsbehoefte in beeld te brengen, een onderzoek naar vraag en aanbod. Dan hebben we een actueel beeld en kunnen we inschatten wat voor krachten opgeleid zouden moeten worden, uit wat voor sektoren. We geven opleidingen vanaf LBO-niveau en kijken daarbij speciaal naar de werklozensituatie. De Dienst Arbeidszorg zit ook bij onze contractpartners. Daarbij maken we gebruik van module-onderwijs, d.w.z. we geven steeds cursussen van een klein, afgerond geheel. Zo'n module wordt apart getoetst.

OPLEIDERS

We starten met de opleiding van opleiders. Dat is de eerste opleiding die gerealiseerd zal worden. Dat gaat om lokale mensen.'

Tenslotte wil Theo Grefkens nog eens benadrukken dat het niet alleen om metaal opeldingen gaat, maar ook om elektrotechnische opleidingen:
'Ik ben vertegenwoordiger van de SOM, de metaalopleidingen, maar we werken in dezen samen met de Vereniging van Elektrotechnische Vakopleidingen. Het is een gemeenschappelijk project.'

Om een idee te krijgen aan welke technologieën men denkt voor dit nieuwe project, worden in het plan bijvoorbeeld de volgende nieuwe technologieën genoemd:

METAAL:
CNC verspanen
CAD verspanen
MIG-lassen
TIG-lassen

ROBOTICA:
CNC bestuurde machines
PLC techniek
Proces simulatie
Koeltechniek/klimaatbeheersing

ELEKTRO:
Databank

PLC's
Digitale techniek
Pneumatiek
Vermogenselektronica
Ontwerpen

Aan de hand van het behoefteonderzoek wordt dan een keuze gemaakt.

Het meerjarenplan van dit project ziet er als volgt uit:
* Scholingsbehoefte-onderzoek 1991 * Opzetten overlegstructuur Projectgroep met betrokkenen 1991. * Concentratie onderzoek + spreiding lokaliteiten 1991 * Inventarisatie + budgettering practica, zowel conventioneel als moderne machines en randapparatuur 1991 * Selecteren opleiders en ondersteuning Projectgroep (om na de projecttermijn de activiteiten te continueren) 1991 * Invulling van al de eerder genoemde activiteiten. (afhankelijk van de onderzoeken.) 1992-1993.

Hoe kom je aan nieuw geld?

Alles nieuw in onafhankelijk Slovenië

KLAAGT DE gemiddelde Sloveen over de sterk verslechterde economie, bij thuisbankier Bogdan Oblak kruipt het geld letterlijk tegen de muren op. Als Dagobert Duck kan hij zich baden in zijn met kleingeld overstromende badkuip, zich begraven onder het papiergeld in de kelder of zich spiegelen in de goudstaven die nochalant door de zitkamer slingeren. Zijn geluksdubbeltje heeft hij lipa genoemd: lindeboom, symbool van het onafhankelijke Slovenië zoals de financiële hobbyist dat binnenkort hoopt te zien verrijzen.

Vooruitslopend op de stichting van die nieuwe staat, introduceerde Oblak vorig jaar de lipa als nieuwe munteenheid. In plaats van met de inflatiegevoelige Joegoslavische dinar, kunnen de Slovenen inmiddels bij ongeveer driehonderd winkels en bedrijven met de lipa betalen. 'De mensen vertrouwen mijn geld, omdat het absoluut waardevast is', aldus Oblak.

De munt is niet gekoppeld aan een buitenlandse valuta, maar vertegenwoordigt een vaste waarde aan goederen. Oblak: 'Je kunt er nog steeds even veel brood en beleg voor kopen als op 1 januari 1990.' Toen was een lipa gelijk aan 1 dinar, nu is de koers al 1 op 74,8. Het is de enige munt ter wereld die geen inflatie kent.

GOUDEN STANDAARD

Mochten de Slovenen toch het vertrouwen in de lipa verliezen, dan kunnen ze bij Oblak de munten omwisselen tegen de geldende koers. Als een echte nationale bankier garandeert hij de munt. De monetair-journalist mag er in zwemmen, vrij besteden kan hij het geld in zijn huis niet. Het fungeert als tegenwaarde van de munt, een soort gouden standaard: 'Mensen die in het begin lipa's wilden hebben, brachten een kilo oude bankbiljetten, of oude muntjes', vertelt Oblak in zijn vochtige kelder, waar het geld tussen wasmachine en oud gereedschap ligt opgestapeld. Later werd het kapitaal omgezet in edelmetaal en waardepapieren. Iedereen die een lipa inlevert, kan een schilfer goud van de staven in de huiskamer afschrappen.

Voorlopig staat het officiële bankwezen nog niet te trappelen om de munt over te nemen en tot enig echt Sloveens betaalmiddel te verheffen. Van het ministerie van Financiën is niemand bereid om commentaar te geven op het nieuwe geldstelsel. Natuurlijk moet er een munt komen, een echter staat kan niet zonder.

Bekend is dat er binnenskamers dan ook druk gewerkt wordt aan het slaan van een munt: 'Ik heb de bankbiljetten gezien. Het officiële geld zal Triglav gaan heten, naar de hoogste berg van Slovenië, aldus een lid van het parlement. Politiek ligt de materie nogal gevoelig.

Oblak zegt van het begin af te zijn tegengewerkt door de autoriteiten. 'Ze stuurden de inspectie op mijn dak, maar ze konden niets doen omdat ik volledig binnen de wet opereer. Iedereen mag zijn eigen geld uitgeven, alleen mag het niet zo worden genoemd. Ik heb het bedrijf ook niet als bank laten registreren, want dan kom ik onder toezicht van de huidige centrale bank van Joegoslavië, en daar heb ik natuurlijk helemaal geen zin in.'

Inmiddels heeft de overheid volgens Oblak ingezien dat het om een serieus initiatief gaat. 'Ik ben aan het onderhandelen, misschien word ik wel nationaal bankier.' Op zijn bruine pantoffels en met zijn spijkerbroek op half elf heeft hij vooralsnog echter weinig weg van een Sloveense Duisenberg, evenzomin als zijn huis op een bankgebouw lijkt. Ondanks het goud en de vijf ton kleingeld in het bad is van bewaking geen sprake. Een oude poedel in de gang en een hangslot op de kelderbox acht Oblak afdoende: 'Het geld is toch te zwaar om mee te nemen.' Het meeste goud heeft hij in een kluis op de bank liggen, dat wel.

In het oude centrum van Ljubjana, onttrokken aan de peptalk van Oblak, wordt diens optimisme al snel getemperd. inderdaad zijn er winkels te vinden, die trots de sticker 'Wij accepteren lipa' voeren, maar om nou te zeggen dat iedereen met lipa's op zak loopt, nee.

= door Pedro Casimiri =

Pedagoog/andragoog George Warning:

Antilliaanse studenten niet genoeg gemotiveerd

ZOALS GEMELD in een eerdere editie van Napa, vertrok onlangs een grote groep studenten naar Nederland voor verdere studie. De voorbereiding was anders dan voorgaande jaren. Of er betere resultaten geboekt zullen worden, moet nog afgewacht worden. Wij spraken met drs. George Warning over een aspect dat tijdens de voorbereidingen voor het vertrek van de studenten niet of nauwelijks aan de orde is geweest. Het gaat om de motivatie van een juiste studiekeuze.

George Warning, pedagoog/andragoog van huis uit met een bevoegdheid in de sociale psychologie heeft tijdens zijn verblijf van 25 jaar in Nederland o.a. gedoceerd aan sociale academies. Daarnaast was hij verbonden aan een psychologisch bureau voor hulpverlening. Momenteel leidt hij het Higher Education Linkage Institute - HELI - dat trainingen en opleidingen zal gaan verzorgen.

Op de vraag hoe zijn contacten met Antilliaanse studenten zijn geweest, antwoordt hij dat veel studenten naar hem toe kwamen als er problemen waren. Ze gaven meestal te kennen onzeker te zijn en hadden vaak de

GEORGE WARNING

neiging vroegtijdig de studie af te breken. Naast de problemen van acclimatisering, integratie en accomodatie, ziet hij als een van de belangrijke oorzaken dat men onvoldoende gemotiveerd is, en dat men de problemen niet voldoende onderkende.

GOED VERTROUWEN

Het viel op dat Antilliaanse studenten over het algemeen goed van vertrouwen zijn, niet geleerd hebben dingen te motiveren en met motivatie om te gaan, en dat terwijl de Nederlander bijna altijd wil weten waarom men bepaalde dingen doet. Het feit dat Antilliaanse studenten goed van vertrouwen zijn, wordt bepaald door de opvoeding. De ouders hebben het alleen voor het zeggen, zij bepalen alles. Wat de ouders zeggen, gebeurt. Met dit opvoedingspatroon komen ze naar Nederland waar ze in problemen komen omdat ze op school en in hun dagelijkse omgeving geconfronteerd worden met een cultuur die graag handelingen, uitspraken en beslissingen gemotiveerd wil hebben.

Het gebrek aan motivatie leidt tot slechte school- en studieresultaten. Veel studenten zijn onvoldoende gemotiveerd m.b.t. de keuze van hun studie en de studierichting. Aan de ene kant bepalen de ouders wat er gebeurt, als het op de keuze van een studie aankomt wordt dat aan de student overgelaten. Omdat de student niet geleerd heeft om de keuze van zijn studie te motiveren, wordt er vaak een keuze gedaan op grond van oppervlakkige waarnemingen. Men wil bijvoorbeeld arts worden omdat dat aanzien geeft, apotheker omdat men een eigen zaak kan beginnen of accountant vanwege het goede salaris. Dit soort keuzes leiden vaak tot falen. Dikwijls wordt de studie onderbroken en keert men terug naar de Antillen of zet men de studie voort maar dan op een lager niveau. De ongemotiveerde keuze wordt ook gemaakt om zich aan de strakke ouderlijke opvoeding te onttrekken om zich naar het vrije Nederland te begeven, met alle gevolgen van dien.

GEEN MOTIVATIE

Zowel ouders als scholen zouden iets moeten doen aan het gebrek aan motivatie bij de studenten. Scholen zouden een motivatie programma moeten bieden alvorens studenten een studiekeuze maken. Aan de hand van dat motivatieprogramma kunnen de voor- en nadelen van een studie bekeken worden, en kan later worden vastgesteld of de keuze juist is geweest. De student blijft nochtans te allen tijde vrij zijn eigen keuze te volgen.

Wat zou de rol van de ouders hierin moeten zijn? Volgens Warning zouden zij meer open moeten staan en ruimte geven aan hun kind om zijn mening te uiten. Ouders hoeven echt niet bang te zijn dat daardoor het respect voor hen geschaad zal worden. Motivatie zou een opvoedingsfacet moeten worden. Om de zekerheid en het zelfvertrouwen van het kind te vergroten, is het raadzaam dat zowel kind als ouder motivatie-trainingen volgen. Gemotiveerd zijn is de basis van bewust leven. Motivatie vermindert de faalangst en verhoogt de kans op succes. Het biedt zelfvertrouwen en vermindert de onzekerheid. Motivatie leidt tot een betere omgang met jezelf. Het schept orde in een chaotische situatie. Motivatie biedt blikverruiming en rekent af met kortzichtigheid. Het leidt tot een beter sociaal contact en het ontwikkelt het rationele denken. Kortom, motivatiestrategieën zijn overal waar handelingen en keuzes gemaakt moeten worden toepasbaar.

BETER IN V.S.

Bij Antilliaanse studenten die in de Verenigde Staten studeren komt staken van de studie nauwelijks voor. Welke rol speelt motivatie hierbij? Door motivatietrainingen die op de campus worden gegeven boeken de studenten veel meer succes dan hun jaargenoten in Nederland. Als een student met een studie of het beoefenen van een sport wil beginnen, moet hij daarvoor een motivatietraining ondergaan om er zich van bewust te zijn of hij de studie of de sport aankan.

Motivatiestrategieën zijn overal waar handelingen, keuzes of beslissingen genomen moeten worden, toepasbaar. Motivatiestrategieën vormen geen nieuw begrip. Klassieke psychologen als Hildgard, Atkinson & Atkinson, onderwijskundige psychologen als Van Parreren en Peeck en andragogen als Doerbecker en Hake (beiden verbonden aan de Andragogische faculteit van Leiden) hebben verschillende theorien ontwikkeld rondom motivatie.

Motivatiestrategieën zijn gebaseerd op: Op sociaal leren, ontspanning, vooruitgang in school of beroep, leren om het leren, sociale verantwoordelijkheid, individuele beslissingen, persoonlijke erkenning, streven naar status en politieke betrokkenheid, om er maar een paar te noemen. Motivatiuestrategieën zijn niet alleen toepasbaar voor scholen, ouders en studenten, maar ook voor het bedrijfsleven. Werknemers die geconfronteerd worden met obstak die persoonlijk wor opgevat kunnen ook d nemen aan motivatiet ningen.

Motivatietraining moeten gezien worden een hulpmiddel omdat v allochtonen in Nederland g rustreerd raken en n hebben geleerd om te ga met de problemen waar mee zitten. Turken, Mar kanen en Antillianen zijn drie bevolkingsgroep waarbij een arts moeilijk e diagnose kan stellen omd men afgezien van de taalb rière, moeilijk kan v woorden wat het proble is, zowel psychisch als som tisch.

ERVARING

Welke ervaring heeft D Warning op dit gebied? D ervaring ligt vooral bij h geven van motivatietr ningen aan Antilliaanse st denten in Nederland die pr blemen hadden met hun ei scriptie en de ervaring m dropouts. Probleem bij h maken van een scriptie dat men door een chaotis denkvermogen er niet slaagt de vergaarde info matie op papier te krijge Dropouts zien de zin v doorstuderen niet in. De studenten hebben noo geleerd om te gaan met hu emoties en kiezen meest de weg van de minste wee stand. Een andere gro vormen de scholieren die v de mavo naar de hav gaan.Zij raken gedemoti veerd omdat zij geconfron teerd worden met een vor van faalangst. Op de ma hadden ze het relatief mak kelijk. Nu moeten ze zich opeens waar maken. Ze besef fen echter niet dat ze zich al vanaf de basis moesten waar maken. Je moet dan ook vanaf de basis motivatiestra tegieën toepassen.

Alcohol

Vervolg van pag. 1

thermosfles: je wordt een probleemdrinker. De vijfde trede is de laatste: je bent alcoholist."

Het Alcohol en Drugsteam is opgedeeld in tweeën. Het behandelteam bestaat uit drie mensen en krijgt wekelijks gemiddeld vijf nieuwe 'beschonken klanten'. Psychiaters, artsen en ander verplegend personeel van buitenaf worden regelmatig benaderd om de drankverslaafde hulp te bieden. Het preventieteam, waar Edsel Jansen werkt, geeft voorlichting op onder andere scholen en buurthuizen. Tot een echte informatiecampagne zoals de in Nederland anderhalf miljoen per jaar kostende "Drank maakt meer kapot dan je lief is" is nooit van de grond gekomen. De A.G.V. heeft geen folders om het publiek te waarschuwen tegen drank.

HALFWAY HOUSE

Aruba timmert goed aan de weg met het 'Halfway house', een opvangscentrum uitsluitend voor alcoholisten. De GGD is bezig om op Bonaire een Alcohol en Drugsteam op te richten. Op de Bovenwinden, waar alcoholisme en drugsverslaving over de eilanden woekert, is niets geregeld. Geen hulp en die komt er op korte termijn ook niet. De GGD heeft binnenkort gesprekken op Sint Maarten over het steeds nijpender wordende probleem. De bouw van het Curaçaose opvangcentrum op Sint Joris ligt momenteel stil. Maar, liet minister Knoppel van Justitie weten "Er is niets aan de hand. Het Land zou eerst alleen zorg dragen voor de bouw. Nu gaat het Eilandgebied ook een steentje bijdragen. Het is een kwestie van papierwerk en dan kunnen we verder gaan". Pedro Martijn van de A.A. is niet erg enthousiast over het opvanghuis op Oostpunt. "Het is een gedwongen methode van opvang. Dat werkt niet. Je kan niet iemand in zo'n huis stoppen en zeggen: 'Kick af en blijf voortaan met je tengels van de drank af' Ik ben er tegen en bovendien is het geld verkwisting."

VUILE ZWERVER

Hoe ziet een alcoholist eruit en wie is het precies? De meeste mensen denken bij een drankverslaafde aan een vuile zwerver met kapotte kleren, die met een fles drank in de hand in een donker, naar amoniak ruikend steegje ligt. Een onjuist beeld. Alcoholisme is te vinden in alle lagen van de bevolking. Geen bedrijfssector, religie of sociale groep ontkomt aan het probleem. De politiek, het bedrijfsleven, de werklozen, de onderstandtrekkers, de ambtenarij, artistieke lingen. Allemaal hebben ze ermee te maken. Hoe groot het aantal verslaafden is kan niemand zeggen. De enige die een schatting in die richting durft te doen is EHBO-arts Arthur Liqui-Lung. "Ik krijg veel mensen binnen die gewond zijn geraakt in een auto ongeluk. Vaak ruik ik alcohol. Ik weet dan niet hoeveel ze gebruikt hebben, want er kan ook een fles in het voertuig hebben gelegen die brak tijdens de klap en over de persoon heen is gestroomd. Maar ik schat dat bij de helft van het aantal ongelukken alcohol de oorzaak is geweest."

VERKEERSDODEN

De politie weet niet bij hoeveel van het aantal verkeersdoden 'het vergif' een rol heeft gespeeld. De politie voert ook niet regelmatig controles uit om dronken mensen van de straat te halen. Soms op zaterdagavond. Op Curaçao kan een bestuurder blijkbaar zonder problemen zwaar bezopen achter het stuur zitten, zolang de agenten maar niet zien dat hij over de weg slingert. Nadat automobilisten een aanrijding veroorzaken, ontdekt de politie dat ze alcohol hebben gebruikt. Vorig jaar hield de politie 106 bestuurders aan. Daarvan werden achtenveertig geschikt bevonden om te rijden en achtenvijftig kregen een proces verbaal. Om te bepalen of iemand teveel alcohol achter de kiezen heeft hanteren de 'ordehouders' zeer ouderwetse methodes. Over een lijntje lopen, met je vinger je neus aanraken, ingewikkelde vragen beantwoorden en soms de volgende dag terugkomen om de antwoorden te vergelijken, het hoort er allemaal bij. Volgens politievoorlichter Celestina is het onderzoek géén grapje. "Het moet erg serieus genomen worden". In Nederland is het zeer gewoon om bloed af te nemen om het alcoholpercentage te meten. Op Curaçao is dat bij de wet verboden.

OPENBAAR MINISTERIE

Persofficier Kraal legt uit wat er wettelijk geregeld is op het gebied van alcohol. Want statistieke gegevens heeft het Openbaar Ministerie ook niet. Voor cijfers moet er te diep in de archieven gedoken worden. De politie mag dan misschien niet intensief controleren, de straffen zijn wel goed geregeld. Eén keer onder invloed een auto besturen en vervolgens een ongeluk veroorzaken is voldoende om de rijbevoegdheid te ontzeggen en negen maanden achter de tralies door te brengen. Als er een dode bij het ongeluk gevallen is, dan kan de straf oplopen tot drie jaar. Helaas kampt het Openbaar Ministerie met een overvloed aan zaken. De kans is klein dat de verdachte voor moet komen. Daar komt nog bij dat de gevangenis vol is. Van mensen die iemand hebben doodgereden terwijl ze teveel drank op hadden wordt meestal alleen het rijbewijs ontnomen. Kraal geeft toe dat alcohol een groot probleem is. Het aantal overtredingen is toegenomen. "En dat zijn niet alleen mannen, maar ook vrouwen".

ARUBA

'Alle Arubanen zijn alcoholisten'. Een veelgehoorde uitspraak, zeker op Curaçao. Arubanen zeggen over zichzelf dat ze van een goede borrel houden. Dát is het grote verschil tussen een Curaçaoënaar en een Arubaan. De laatsgenoemden zijn zo zeker van hun 'zaak' dat in 1970 zelfs een congres over het steeds nijpender wordende probleem werd georganiseerd. Tweehonderd deelnemers spraken een weekeinde over Aruba's 'geestelijk gezondheidsprobleem nummer één'. O. Bijl, toenmalig hoofd van de GGD verduidelijkte de ernst van de situatie met een pakkende quote: "Op Aruba worden meer dronken rijders door de politie van de weg afgehaald dan in een Manchester, een Engelse stad van één miljoen inwoners.

DRANK

ACCEPTATIE

De afdeling Aruba van de Anonieme Alcoholisten had een grote afvaardiging bij het congres. Centraal stond toen de acceptatie van alcoholisme als zijnde een ziekte. Waarom houdt de Arubaan van drank? Deze vraag kwam steeds terug. J. Janssen, voorzitter van de Stichting tegen Alcoholmisbruik vertelde waarom. "Indiaans bloed is gevoelig voor alcohol. De Arubaan maakte in de periode 1900-1925 kennis met rum, toen zij op Cuba suikerriet kapten. Zij namen grote hoeveelheden mee terug naar huis. De vele feesten zijn ook ongetwijfeld reden voor het overmatige alcoholgebruik. Onder het motto van 'als je ongelukkig be... drink je veel' ging de Arubaan grote hoeveelheden alcohol nuttigen tijdens de crisis waar dit eiland al vanaf 1925 mee te maken heeft." Zeventien jaar later meldde het Amerikaanse tijdschrift Time dat alcoholisme erfelijk is. Met andere woorden: als je vader alcoholist is, is de kans zeer reëel dat jij het ook wordt.

CIJFERS

Op Aruba zijn er, volgens de Antilliaanse encyclopedie, ruim 2.500 alcoholisten. Over de grootte van de consumptie zijn geen recente cijfers beschikbaar. Aangenomen wordt dat het een stijgende lijn is. In 1973 nuttigde de Arubaan gemiddeld 17,5 liter pure alcohol per jaar. Vier jaar daarvoor was dit nog 12,7 liter. Het eiland staat, ondanks de 'drankberuchtheid', niet aan de top op de wereldranglijst. Daar prijkt Frankrijk fier met 26 liter pure alcohol per persoon op jaarbasis. Nederlanders houden wel van een slokje, maar volgens de cijfers van 1984 gebruiken zij slechts 12,5 liter. In 1970 was dat nog acht liter. Noorwegen is de 'verliezer': zij staan hele maal beneden met viereneenhalve liter. Hier speelt wellicht de enorm hoge prijs voor alcohol een grote rol.

Het tegenovergestelde is het geval op Sint Maarten. Daar kost een fles rum minder dan een fles melk. Twaalf containers geïmporteerd bier per maand is geen uitzondering.

Alcohol kost veel geld. De drankverslaafde met een laag inkomen besteedt zijn gehele salaris aan 'het vergif'. Pedro Martijn over de tijd toen hij alcoholist was: "Het enige waar ik aan dacht was rum. Ik gaf mijn vrouw zo weinig geld dat zij er nauwelijks van kon eten. Ik had geen behoefte aan voedsel." De Antilliaan drinkt per jaar vijfentachtig liter lokaal gefabriceerd bier. Omgerekend geeft hij 355 gulden per twaalf maanden uit aan bier. Deze cijfers zijn gerekend over de gehele bevolking van 150.000. Per jaar moeten er heel wat deviezen neergeteld worden om alcohol in te voeren. Het Centraal Bureau van de Statistiek heeft alleen volledige cijfers beschikbaar van 1989, maar het zegt genoeg: we goten dat jaar 12,8 miljoen gulden naar binnen. De importgetallen van 1990 van het CBS gaan tot september. Tot die maand was er al voor tien miljoen gulden drank in het buitenland gekocht. En de feestdagen moesten nog komen... Cijfers van de hoeveelheid alcohol die belastingvrij met vakantiegangers binnenkomt zijn niet beschikbaar. Via illegale handel, voornamelijk uit Venezuela, arriveert heel wat sterke drank op Curaçao.

GOEDE KANTEN

'Het vergif' heeft uiteraard ook goede kanten. Drank ontspant, zeker het eerste glaasje. Alcohol heeft de eigenschap om heel sterk op het centraal zenuwstelsel in te spelen. De werking van het hersenschors wordt onderdrukt. Juist in dit hersengedeelte spelen zich de hogere geestelijke processen af die onze handelingen en bewegingen besturen, vaak door middel van remmende invloeden. Mensen die gedronken hebben gaan zich vrijer bewegen en worden daardoor vaak brutaler en durven meer. Ze kunnen eindelijk de moed opbrengen om op een personeelsfeest met de baas over hun probleem op werk te praten. Helaas vermindert ook de controle: ze gaan fouten maken. Hoeveel vrouwen moeten hun man of vriend elk weekeinde weer horen zeggen: "Ik kan prima auto rijden en ik ben niet dronken", terwijl ze dat laatste wel zijn.

FAMILIEPROBLEMEN

Drank zorgt in veel families voor moeilijkheden. In Nederland worden minstens vijftigduizend vrouwen per jaar door hun dronken man mishandeld. Bij vijftig procent van ruzies in Amerikaanse gezinnen is alcoholgebruik de aanleiding. Eén op de vier families in de Verenigde Staten heeft 'thuis' een drankprobleem. Kinderen van alcoholistische ouders zijn vaak gefrustreerd, ze hebben geen zelfvertrouwen want ze hebben geleerd dat 'de fles' het belangrijkste voor hun moeder of vader is. Alcohol is zeer schadelijk voor het ongeboren kind. Zwangere vrouwen mogen absoluut niet drinken. Bij overmatig gebruik is de kans erg groot dat de baby de rest van zijn leven moet rondwandelen met een klein hoofdje, een plat gezicht, slechte ogen, oren en tanden en hangende oogleden. Ook het hart en de hersencellen van een 'alcoholmisbruik- kindje' werken niet optimaal.

Om dit artikel af te sluiten nog even wat 'opbeurende' cijfers. 'Alcoholziekten' veroorzaken in Nederland zeventienhonderd doden per jaar. In Amerika zijn dat er veertienduizend. Dronken automobilisten rijden driehonderdvijftig mensen per jaar dood in Nederland. Amerika: 46.000 per jaar. Alcohol heeft een enorme invloed op criminaliteit. Een voorbeeld: in Schotland wordt tachtig procent van de misdaden begaan door mensen die gedronken hebben. Veel drinken is echt niet stoer. Edsel Jansen van Het Alcohol en Drugsteam zegt het met duidelijke woorden. "Dezelfde mensen die 'het leuk' vonden dat je dronk, schoppen je weg als je alcoholist bent geworden."

eleurstellingen in de poëzie van Michael Slory

NU DE DROOM OVER IS...

door Wim Rutgers =

INAAMSE SCHRIJVERS en dichters publiceerden publiceren veelal in eigen beheer, bij gebrek aan d geoutilleerde uitgeverijen in eigen land, zoals bij ons niet anders het geval is. In beide landen d deze werkwijze voor zowel de grote gevestigde tersnamen als de debutanten en iedereen die zich r ergens tussen in bevond. Darom kwam er van e van de bekendste Surinaamse dichters, na alle in n beheer gepubliceerde bundels, pas heel laat een amelbundel uit bij een Nederlandse uitgever. ele jaren terug publiceerde Shrinivasi *Een weinig het andere* en verscheen R. Dobru's *Om de zon* s posthuum bij respectievelijk In de Knipscheer Meulenhoff. Vergelijking met Charles Corsen's *amelde gedichten* en Oda Blinder's *Verzamelde* e ligt voor de hand.

u brengt In de Knipeer een met Shrinivasi's ave vergelijkbare keuze het werk van Michael y onder de mooie titel 'Ik ingen om de zon te laten omen', een vers uit een de bekendst geworden chten. Zoals Geert Koe- Shrinivasi degelijk inle, zo kwijt Michiel van pen zich hier van de om de misschien buiten iname nog wel minder ende Michael Slory te tsen. In beide gevallen inleider tevens als samenler van de bloemlezing ntwoordelijk voor de ze van de opgenomen chten; dat werd niet aan dichters zelf overgelaten.

al zingen
de zon
laten opkomen,
nneer de sterren wegge-
sen zijn
de lucht.
al zingen
wolken van oranje,
pikkelde lendendoeken van
dblauw,
rt, dat zich niet langer
staande houden
nneer mijn zon aankomt;
gele boodschap
allen die nog in hun
pen liggen,
allen die blind zijn van
p...
al zingen
de zon
laten opkomen,
uit het water
zo eindeloos breed is,
dat jullie naar buiten
men
om te luisteren
naar het bericht dat vanuit
mijn hart
naar buiten breekt:
enkele druppels van morgenzon.

Wordt Shrinivasi over het algemeen gekarakteriseerd als de dichter van de 'verzoening' die een eenheid wil smeden van de zo verscheiden bevolkingsgroepen, Michael Slory wordt gezien als de dichter van strijd en revolutie. R. Dobru's werk bevat dan beide aspecten omdat dit zowel de integratie als het sociale protest verwoordt.

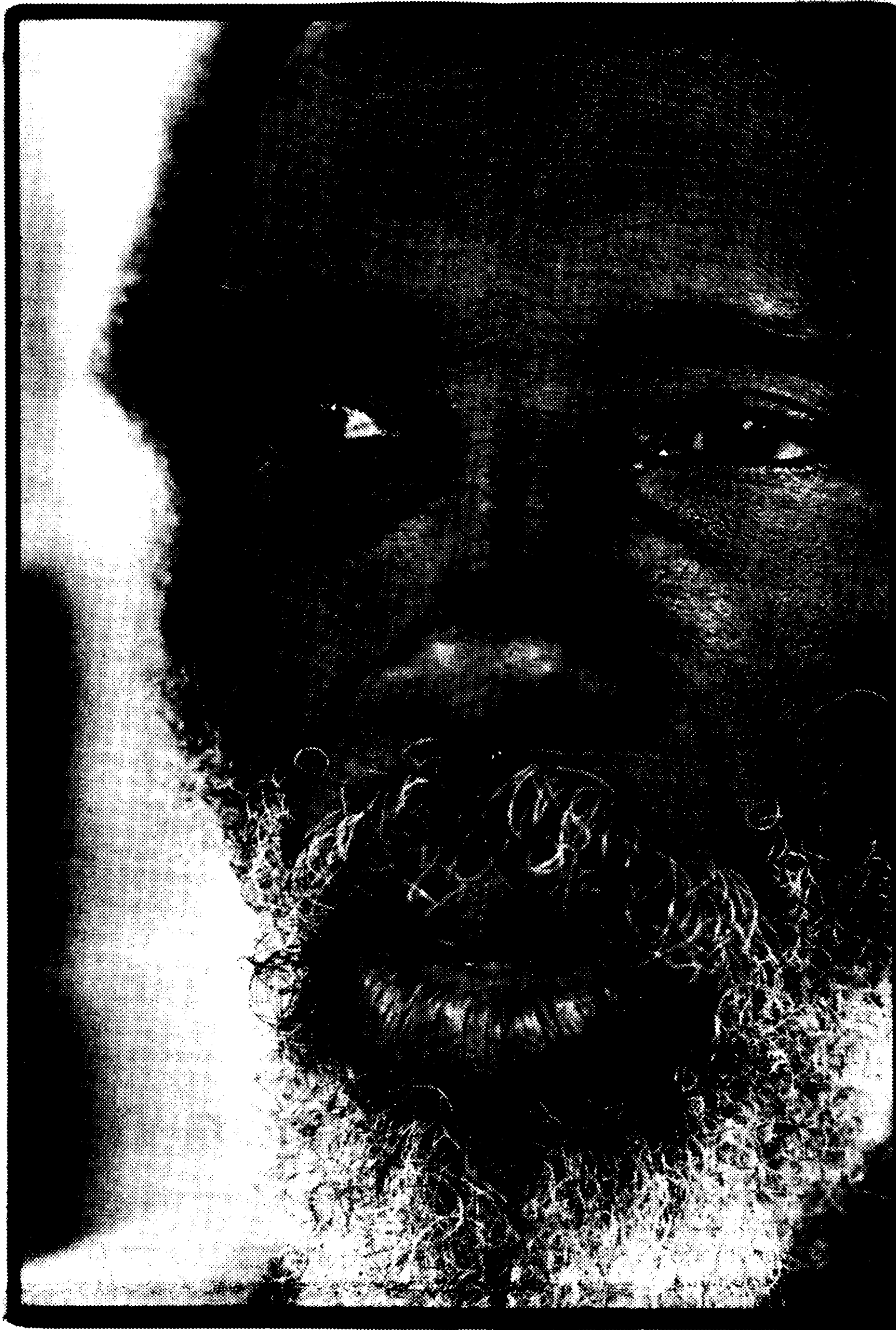
Ik herinner me Slory als leraar op de Surinaamse Kweekschool. Toen ik hoorde dat hij onze collega werd, verwachtte ik op grond van mijn kennis omtrent zijn in die jaren zo felle revolutiegedichten, een dominerende figuur te ontmoeten. Maar als ooit een voorstelling van een auteur, die je je als lezer onwillekeurig uit iemands werken maakt, niet klopte dan was het deze keer wel. Slory ontpopte zich als een stille, zachte, bescheiden, zelfs ietwat schuchter aandoende collega. Hij was ook onzeker. Ik denk daarbij aan al die keren dat hij in een vergadering blanco stemde 'omdat hij nog maar zo kort leraar was', zoals zijn argumentatie steevast luidde. Ik las zijn poëzie voorzover die voor mij toegankelijk was, want veel was in het Sranan Tongo, met nieuwe ogen.

Net als Shrinivasi — twee zo verschillende dichters met desondanks een aantal overeenkomsten — begon Slory met een onwrikbaar geloof in de poëtische potentie. 'Ik zal zingen om de zon te laten opkomen' getuigt zelfs van een kosmisch-expressionistische zelfvergroting van de macht van de dichter en zijn magische woorden. Slory gebruikte dat dichterwoord in de jaren zestig en zeventig om de revoluties die zich wereldwijd aan hem voordeden te steunen. Niet voor niets verschenen zijn eerste bundels nog bij het Amsterdamse Pegasus onder de titels 'Sarka/Bittere strijd', 'Brieven aan de guerrilla' en 'Brieven aan Ho Tsji Minh'.

De vroege gedichten van Slory getuigen van zijn fel linkse betrokkenheid bij het internationaal politieke gebeuren, van zijn protest tegen de uitbuiting en het leegroven van grondstoffen van zijn eigen land en koloniale protestpoëzie. Zo vinden we bijvoorbeeld gedichten over de Vietnamoorlog en de grote Surinaamse staking van 1973.

Met de komst van de onafhankelijkheid in 1975 is Slory vol vertrouwen in de Surinaamse toekomst. Naast deze geëngageerde gedichten lezen we ook over de schoonheid van het land in het algemeen en de zwarte vrouw in het bijzonder. 'Wie de Surinaamse literatuur leest, leest de Surinaamse geschiedenis', schreef Michiel van Kempen in zijn *Surinaamse schrijvers en dichters* en het blijkt ook hier weer dat hij het grootste gelijk daarin heeft.

Nooit leerden ze de mensen
in zichzelf te geloven,
groot bos,
groot land.

MICHAEL SLORY ...het woord als wapen...

Ze gaven het volk
geen geloof in hun land,
noch hielp men ze om
iets eigens te doen.

Suriname, mijn grond,
ik zie je met je groen,
de vette klei,
de lianen
die zich slingeren
met hun bloemen, hun
vreugden,
hun zon, hun ochtenden
van gezond leven!

Nooit leerden ze de mensen
in zichzelf te geloven,
groot bos,
groot land.
Suriname,
jij bent immers ons leven!
Voorwaar, mijn land,
hoever mijn blik ook moge
dwalen!
Ons land met onze bossen,
voorwaar!

(Vertaling: Michaël Slory)

Michael Slory schreef aanvankelijk veelal in het Sranan Tongo, dat hij nu en dan zelf van een vertaling voorzag. Daarnaast publiceerde hij in het Nederlands en de laatste tijd ook in het Spaans. In deze verzamelbundel vinden we de gedichten in de oorspronkelijke versie, vergezeld van een Nederlandse vertaling door de auteur zelf, door Michel Berchem voorzover het Sranan Tongo betreft, Truus Pancham voor het Spaans, evenals enkele Sranan Tongo gedichten in een vertaling door Michiel van Kampen en Jan Bongers. Dat maakt deze bundel toch anders dan die van Dobru en Shrinivasi, die beide voornamelijk oorspronkelijk Nederlandstalig werk leverden. De Nederlandstalige lezer is gedwongen om Michiel Slory via de vertalingen te lezen. Dat heeft tot gevolg dat de inhoud uiteraard begrepen kan worden, maar dat er op poëtisch gebied misschien toch wel het een en ander verloren gaat (te meer omdat de vertalingen soms wel tamelijk 'vrij' lijken te zijn).

WAARDE

De waarde van de bundel ligt voor mij als lezer in de eerste plaats bij het genieten van een aantal losse gedichten. Slory dicht op het eerste oog bedrieglijk eenvoudige poëzie, al of niet rijmend, soms in sonnetvorm, over het algemeen kort, met veelvuldig enjamberende verzen. Bij herlezing blijkt elk woord zijn functie te hebben. De beknopte keuze uit zo'n vijfentwintig bundeltjes, die verschenen over een periode van ongeveer dertig jaar, bij elkaar gebracht in een (mooie) band, laat de ontwikkeling van Slory's dichterschap duidelijk zien. Via het vlammende protest ging Slory de weg via meer persoonlijke lyriek, naar de ingetogenheid die ook wel als een zekere teleurstelling geïnterpreteerd kan worden.

Een van de aan het einde opgenomen gedichten 'Revolutie' geeft dat volgens mij heel indringend weer. Nu de revolutie niet meer 'ver weg' is maar dagelijkse realiteit in eigen land, wordt ze heel anders beleefd. De macht van het woord als wapen in een vrije wereld, keert zich tegen je in tijden van censuur. Het aantal gedichten uit de jaren 1981 tot en met 1987 is dan ook gering in deze verzamelbundel. Michiel Slory volgde hier de weg die de literatuur in het algemeen ging voor die Surinaamse auteurs die zich niet wilden conformeren aan de macht. Pas na de verkiezingen van 1987 klonk hun stem weer helder op.

Toen ik nog van je droomde
als van een vrouw...

Maar nu
spotlacht zelfs
de ten dode opgeschrevene
waar ik jouw naam noem.

Is er dan zoveel veranderd?
Zoveel ontgoocheling?

De vluchtige blikken
raad ik.
Schuw ontwijken ze me.

Toch weet ik
dat men weer gelogen heeft.
Dat ik niets zal krijgen
van jouw paradijs.

En nu de droom over is,
als een vliegtocht voorbij:
ik sta met beide benen op de
grond
maar anders.

'Nu deze droom over is' blijkt er ook nog een andere in scherven te liggen en misschien is dat nog wel erger voor de dichter die zijn eigen taal liefheeft: Slory wendt zich van het Sranan Tongo af, naar het Nederlands en vooral het Spaans. Deze bundel is een voorlopige afsluiting van een oeuvre. Wie weet welke wegen het nog weer zal gaan.

Michael Slory: Ik zal zingen om de zon te laten opkomen. Bloemlezing samengesteld en ingeleid door Michiel van Kempen met medewerking van Michel Berchem en Jan Bongers. In de Knipscheer, Amsterdam 1991. 193 pp. ISBN 90 6265 339 1.

'Sleutel tot succes is eenvoud'

Konsalik meest gelezen in Duitsland

MET ZIJN 'bestsellers' heeft hij meer lezers in Duitsland weten de bereiken dan bekendere auteurs zoals Guenther Grass en Heinrich Böll. Tot op heden zijn er over de gehele wereld 75 miljoen exemplaren verkocht van de boeken van Heinz Konsalik die tot nu toe 139 romans op zijn naam heeft staan.

Tien van zijn boeken, die zijn vertaald in 30 verschillende talen, zijn ook gebruikt als filmscripts. Onlangs, vierde Heinz Konsalik, de populairste Duitse schrijver zijn 70ste verjaardag.

Konsalik, geboren in 1921 als zoon van een verzekeringsdirekteur in Keulen, onthulde onlangs het geheim van zijn succes in een interview met het Duitse weekblad Der Spiegel.

'De sleutel tot succes', legde hij uit, 'was het grondig uitzoeken van alle achtergronden van mijn verhalen, om zodoende mijn lezers niet voor onnodige vragen te plaatsen.' Een ander taktiek van Konsalik is het hanteren van eenvoudige taal, inplaats van de opgeblazen taal die andere auteurs gebruiken. Verder gelooft hij dat maar weinigen zijn geïnteresseerd in diepzinnige sociale verhandelingen. 'Ik ben zelf niet geïnteresseerd om te weten hoe de koffiejuffrouw haar leven doorbrengt, maar wel in haar baas.' De conservatieve schrijver beschouwt zichzelf als een 'literair vakman'. Het favoriete thema van de Duitse soldaat die als oorlogscorrespondent oggetuige was van de oorlog in Frankrijk en de Sovjet Unie, worden door hem meestal in verband gebracht met het Oostfront en met medische perikelen.

Konsalik werd wereldbekend in 1956 toen hij de oorlogsroman *Arzt von Stalingrad* (Dokter van Stalingrad) publiceerde. Er werden van dit boek maar liefst 3,5 miljoen exemplaren verkocht, waardoor het de meest verkochte roman werd in na-oorlogs Duitsland.

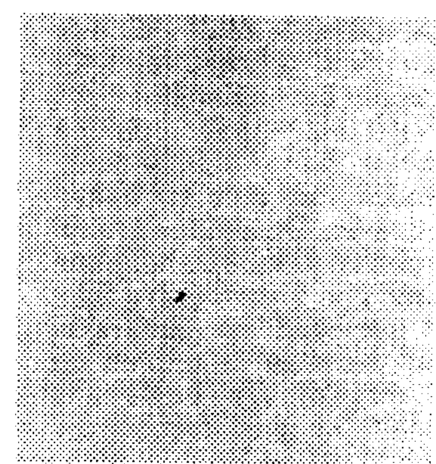
De werkelijke naam van Konsalik, die afstamt van een adelijke familie uit Saksen, is Heinz Guenter. Hij gebruikte de naam van zijn Bulgaarse moeder Konsalik als pseudoniem toen hij een freelance journalist werd in 1951 nadat hij eerst medicijnen had gestudeerd, gevolgd door theater en Duitse literatuur. Vanaf dat moment produceert hij een stroom boeken met een frequentie van drie per jaar.

De moord op de Braziliaanse vakbondsleider Chico Mendes die opkwam voor het behoud van de Amazone, inspireerde hem tot het schrijven van de thriller *Regenwald Komplott* (Het regenwoud komplot).

Ondanks zijn populariteit geniet Konsalik weinig bijval in literaire kringen waar hij beschouwd wordt als een ietwat oppervlakkige schrijver.

Toch is hij ervan overtuigd dat hij geen 'kitsch' schrijft, ervan uitgaande dat 'de natuur kitscheriger is dan de meeste mensen denken'.

'Hoewel ik moet toegeven dat ik bij het lezen van mijn eigen werk soms denk, waar ben je nu in Godsnaam mee bezig...'

WIE JONG STERFT HEEFT GELUK

Na vijftien jaar verwoestende burgeroorlog

Angola voor nieuwe start

MAPUTO - In Angola is het bestand officieel van kracht geworden. Na vijftien jaar een verwoestende oorlog. Angola mag een nieuwe start maken. Het land hunkerde naar vrede maar het zal nog jaren duren voordat de littekens van de oorlog echt zijn geheeld. Vijftien jaar werd de burgeroorlog aan beide kanten gekenmerkt door barbaarsheden en ongekende wreedheid. De beide partijen in deze oorlog- UNITA en MPLA -hebben allebei boter op het hoofd (gehad).

Zo stelt het maandblad Bijeen vast in een artikel onder de kop Wie jong sterft heeft hier geluk. Het gaat om dagboek-aantekeningen welke een priester maakte die een jaar geleden een bezoek aan Angola bracht toen de strijd nog volop aan de gang was. Hierbij worden enige van die aantekeningen overgenomen. Als een achtergrond voor wat officieel onlangs in Lissabon werd beklonken. In de aanwezigheid van de ministers James Baker en Aleksandr Bessmertnych van de Verenigde Staten en de Sovjetunie. Daarvan had de schrijver van het dagboek toen geen weet. Hierbij volgen enige citaten uit het verslag over dit Angola-bezoek.

BARBAARS

Unita (het verzet, door de VS en Zuid Afrika gesteund, red) wordt verweten is het alleen maar roofde en stal en kinderen ontvoerde. Iedereen klaagt over de wreedheid waarmee werd gemoord en geplunderd. Sommige kinderen die werden meegenomen waren niet ouder dan negen of tien jaar. Jongens kwamen nog wel eens terug, als ze konden vluchten, meisjes nooit. En als je vraagt of Unita een kans maakt om te winnen krijg je ontkennende antwoorden. 'Mensen die zo barbaars zijn, kunnen geen land besturen', zegt men. Ook hoor je: 'Wanneer er een derde partij zou komen zonder verleden, maakt die de meeste kans om de verkiezingen te winnen'.

Wat de regerende MPLA (gesteund door de Sovjetunie en namens de SU door Cuba, red) wordt verweten is gewetenloze corruptie, incompetentie en mis-management. Pers, tv, het propaganda-apparaat is één grote leugen. Niemand die erin gelooft.

GEEN ANTWOORD

Kort geleden organiseerde de Vereniging van journalisten een forum over de rechten van het kind. De directrice van de Sociale dienst werd uitgenodigd voor een inleiding. Een vraag luidde: Hoe is het toch mogelijk dat in een stad als Luanda 93.000 kinderen geen onderwijs kunnen volgen omdat er geen geld zou zijn, terwijl juist alle leden van het Centraal comite een spiksplinternieuwe Mercedes hebben gekregen ter waarde van vijftigduizend dollar?

Zij had er geen antwoord op. Een ander vroeg waar de minister van Onderwijs was? In het buitenland. Hij zou er beter aan doen hier te blijven en te werken aan de problemen van het onderwijs, aldus de zaal. Dat was nog nooit gehoord op een publieke bijeenkomst.

Vijftien jaar oorlog hebben honderdduizenden mensen van huis en haard verdreven. Duizenden kleine dorpen en akkers op het platteland zijn overwoekerd door het oerwoud en onbereikbaar vanwege de mijnen op de wegen. De bewoners hebben een goed heenkomen gezocht in veiliger oorden. De hoofdstad Luanda had vijfien jaar geleden een half miljoen inwoners. Nu is het een stad met twee miljoen inwoners. Van landbouw is in vele gebieden geen sprake meer. Van de eens florerende koffie-export van tweehonderdduizend ton is bijna niets meer over. Twee miljoen van de bijna negen miljoen Angolezen lijden honger en dreigen om te komen. Zo berekende kort geleden de VN.

NA VIETNAM

Meer dan 350.000 doden staan er op de rekening van de burger-oorlog in Angola. Na Vietnam is Angola dan ook het land met de meeste oorlogsslachtoffers. Hun aantal wort geschat op vijftigduizend. Hoe groot het aantal wezen is, weet niemand. Zeker een paar honderdduizend, zegt men.

In Huambo staat midden in de Musseque (letterlijk zand, gebruikt voor krottenwijk) het Centro Kamusamba, gebouwd met dezelfde simpele blokken gedroogde klei als de rest van de buurt. Het wordt gerund door katholieke zusters. Op de binnenplaats, rond een groentetuintje zitten overal mensen met één been of arm. Een groepje vrouwen zit manden te vlechten, even verderop worden zakken aan elkaar genaaid en met maisstro gevuld, voor matrassen. In een hoekje zitten een vrouw en een man, beiden met een arm, samen een deken te weven, alsof de twee resterende armen tot één lichaam behoren. Aan de andere kant van de binnenplaats zitten vrouwen te naaien, te breien of te borduren.

RUSGA

Hij heet Augusto en ik ontmoette hem in Malanje, aldus de aantekeningen. 'Ik heb een probleempje', zo begon hij. Iedereen die je in Angola aanspreekt begint overigens met hetzelfde. Hij vertelde dat hij 21 jaar was; iets anders dan oorlog had hij niet gekend. Zijn vader had hij nooit gezien; zijn moeder werd gedood tijdens een UNITA-aanval toen hij nog een kleuter was. Een buurvrouw ontfermde zich over hem, voedde hem op en stuurde hem naar school. Toen hij vijftien was werd hij tijdens een 'rusga' door de MPLA meegenomen. (Rusga is een woord dat het midden houdt tussen razzia en ontvoering). In plaats van de beloofde school kwam hij in een militair opleidingskamp terecht.

'Kort daarna werd ik als soldaat naar Benguela gestuurd en vandaar naar het zuiden. Rond de jaarwisseling van 1988 was ik in Mavinga, bij de grote veldslag. ik kreeg daar een kogel door mijn schedel. Ik had geluk en werd naar een ziekenhuis gebracht. Nadat de kogel verwijderd was knapte ik op, maar als het volle maan is. denk ik dat ik gek word. Ik ga dan vreemde dingen doen, hardop zingen en zo. Ook heb ik vaak hoofdpijn. Toen ik beter was werd ik teruggestuurd naar Benguela en in 1990 nog eens naar Mavinga. Weer raakte ik gewond, nu aan mij been. Toen besloot ik te vluchten'.

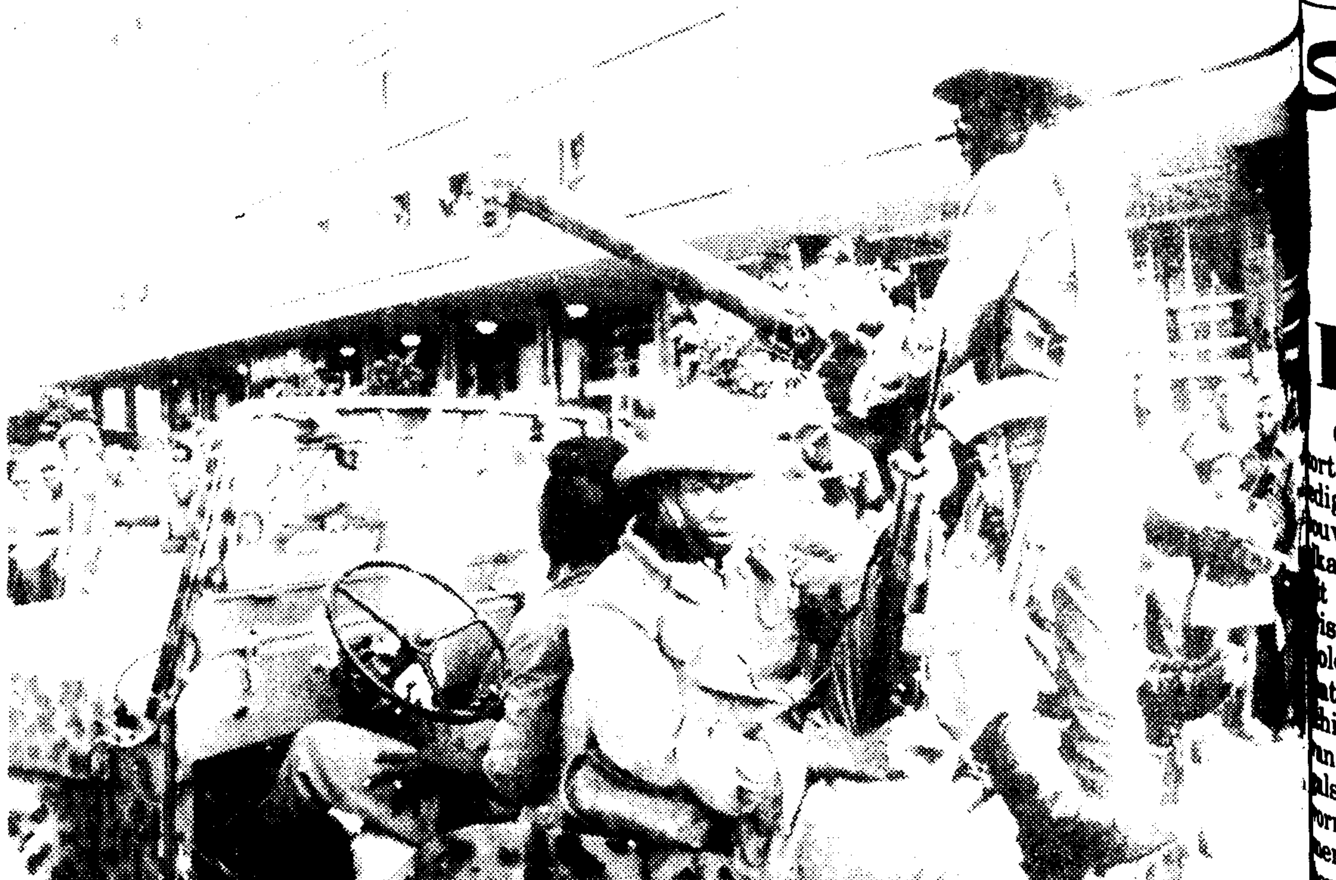
'Ik kon het niet meer aan', vertelde Augusto me, zo vervolgt het dagboek. 'Wekenlang leefde ik in een oerwoud. Al maanden knaagt de honger in me en houd ik me in leven met wortels uit de grond en water'.

Al zes maanden liep hij in de kleren die hij aanhad, tot op de draad versleten lompen, en op blote voeten. 'Ik heb dingen gezien, zo verschrikkelijk dat je het niet voor mogelijk houdt. Wie jong sterft is gelukkig in dit land. Dit is geen leven. Als ik naar de sociale dienst ga word ik opgepakt. Zonder papieren ben je altijd een deserteur. Of besta je gewoon niet'. Tot zover Augusto.

En zoals Augusto zijn er massa's jonge Angolezen: deserteurs uit het leger, jongens die niet meer als kanonnenvlees wilden dienen en vluchtten toen er in hun dorp een razzia werd gehouden. Bijna dagelijks klampen ze je aan, zonder papieren en zonder werk, berooid en hongerig, steeds op hun hoede, steeds weer op de vlucht.

Op de weg naar Boa Chegada, bij een vluchtelingendorp dat hier in 1984 is gesticht door een groepje mensen uit het binnenland, staat een soldaat met zijn geweer te zwaaien en gebaart ons te stoppen. Een jong bezweet gezicht kijkt door het raam van de Landrover. Of hij mee mag naar Malanje. 'Je weet dat we geen soldaten meenemen'.' Asjeblieft. Laat me hier niet staan', smeekt hij. Ogen van een kind en dat is hij nog. We nemen hem mee. Hij heet Rozario, vertelt hij, en is net zeventien jaar geworden. Ruim drie jaar geleden is hij meegenomen na een Rusga. Hij heeft geluk gehad dat hij toevallig in de buurt gelegerd is. Hij heeft in zijn dorp op het veldje van zijn moeder gewerkt en gaat nu terug naar zijn kamp. Nee, vrijwilliger is hij niet. Hij had geen keus toen hij als dertienjarige jongen werd opgepakt. Wat kan hij doen?

Een land met duizenden van deze Augusto's en Rozario's moet nu een nieuwe start maken. Op weg naar een democratie, een totaal berooide democratie. Waarin de christelijke kerken een bijdrage kunnen leveren. Dat besefte zelfs het Marxistische bewind op het laatst. Zo stelt Bijeen vast.

Angola is na een vijftien jaar durende oorlog bezig aan een nieuwe start. Maar het kan nog jaren duren voordat alle littekens zijn verdwenen

Kritiek op uitgangspunt VS-drugscampagne

Bisschop Peru: cholera gevolg misère economie

LIMA - De cholera-epidemie welke Peru zo lang al teistert is het gevolg van jarenlange slechte economische omstandigheden. Dit bracht een wijdverspreide ondervoeding met zich mee. Met alle gevolgen vandien. Zo stelde de Peruviaanse bisschoppenconferentie vast tijdens een recente vergadering.

Zelfs met het ontvangen van middelen welke cholera moeten bedwingen is het probleem van de ondervoeding niet opgelost. Zo merkte mgr Jose Dammert op van Cajamerca. De mensen worden beter, kunnen het ziekenhuis uit, maar komen er uiteindelijk weer ziek terug. Omdat behoorlijk voedsel ontbreekt kunnen zij geen weerstand opbouwen. Dan kunnen de microben in hen zich gemakkelijk weer verder ontwikkelen. Aan cholera zijn honderden mensen omgekomen in Peru, tienduizenden hebben de ziekte opgelopen.

Cholera moet je in dit verband zien al een teken van een voortdurend verslechterende situatie op gezondheidsgebied waar TBC en malaria ook weer in opkomst zijn. Een recente studie toont aan, aldus mgr Dammert, dat zeventig procent van de schoolkinderen in Cajamerca tuberculose onder hun leden hebben.

DESILLUSIE

Na twintig jaar van economische crises is de regering welke een lege kas heeft niet in staat een behoorlijke infra- op te zetten voor de gezondheid en op medisch gebied en hygiene. De in omvang toenemende guerrilla-beweging bestaat grotendeels uit gedesillusioneerde studenten, jongelui met een middelbare of universitaire opleiding, aldus de bisschop, geschoolde jongeren die geen werk kunnen vinden. Vele jongeren die gestudeerd hebben worden drugsdealers, guerrillastrijders of gewone misdadigers, zo meent mgr Dammert.

Deze Peruaanse bisschop bekritiseert ook het Amerikaanse anti-drugsprogramma dat zich concentreert op het vernietigen van de coca-aanplant in plaats van het elimineren van de import van het spul en de verkoop ervan in de Verenigde Staten. Volgens de bisschop moet men om dit probleem op te lossen de consumptie aanpakken. Als er geen consumenten zijn zal men de coca ook niet kunnen afzetten. En de belangrijkste afzetgebieden treft men aan in de ontwikkelde landen. De Peruaanse bisschop heeft ook geen hoge hoed op van het door de VS gepropageerde programma van het elimineren van de coca-aanplant, omdat men de boeren niets anders aanbiedt waarmee zij in hun broodwinning kunnen voorzien. Dan is zo'n programma ,volgens mgr Dammert, waardeloos.

OOK VRAGEN ROND ADOPTIE

CELAM: Talrijke aanslagen tegen leven

Moord op kinderen ook voor verkoop organen

BUENOS AIRES - Geweld tegen kinderen wordt met klem veroordeeld. Soms wordt dit geweld aangewend met het oog op de verkoop van organen voor transplantatie-doeleinden. Zo stelde de Latijnsamerikaanse bisschoppen-conferentie vast die in vergadering bijeen was in de Argentijnse hoofdstad.

Hoe zouden wij kunnen zwijgen wanneer we worden geconfronteerd met zoveel zonden tegen het leven, zoals abortus, euthanasie en de handel in kinderen en hun lichamelijke uitschakeling met het oog op de transplantatie van hun organen, zo staat in de CELAM-verklaring. Men besloot tijdens de bijeenkomst in Buenos Aires twintig gevallen te laten onderzoeken van moord en organen-diefstal.

ILLEGAAL

Mgr Luis Armando Bambaren Gastelumeni van Chimbote in Peru, zei dat men onder zijn aandacht had gebracht, dat er een kleine maar groeiende beweging bestaat om arme en fysiek beperkte kinderen uit te schakelen om hun organen te verkopen. Hij onthulde verder dat tachtig procent van de adopties met betrekking tot Peruaanse kinderen geregeld wordt door buitenlanders en doorgaans is zo'n adoptie illegaal volgens de Peruaanse wetgeving. We moeten eigenlijk onderzoeken waar deze kinderen uiteindelijk terecht komen, aldus de Peruaanse bisschop.

Het aartsbisdom Sao Paolo in Brazilie is bezig met een onderzoek naar de toenemende geweldpleging waarvan kinderen het slachtoffer worden en welke gepleegd zou worden door politie-personeel. Van de kant van het pastoraal onder de minderjarigen is vernomen dat een toenemend aantal kinderen wordt vermoord door de bende welke zich aanduidt als de: Gerechtigen.

WEGHOUDEN

Deze bende bestaat volgens dit pastoraat, voornamelijk uit politiemensen wanneer die buiten dienst zijn. Deze groep wordt ingehuurd door restaurants en andere bedrijven om de straatkinderen ver weg te houden van de klanten van deze gelegenheden.

Een centrum voor universitaire studies heeft uitgerekend dat verleden jaar elke drie dagen een kind werd vermoord in Sao Paolo. Uit latere gegevens over heel Brazilie bleek dat begin dit jaar er dagelijks vier kinderen omkwamen door aanslagen in Brazilie. Van politiezijde heeft men uiteraard ontkend dat er politiepersoneel betrokken is bij het liquideren van straatkinderen.

Onhygiënische toestanden als gevolg van de slechte economische omstandigheden hebben in Peru geleid tot een cholera-epidemie.

Bijbel-verkondigers bijeen

FUSAGASUGA - In de Colombiaanse plaats Fusagasuga is een oecumenische bijeenkomst gehouden van bijbelverkondigers van en aan de basis. Vertegenwoordigers van verschillende geloofsovertuiging namen er aan deel. De vergadering ging uit van de Wereldraad van Kerken.

Tijdens deze samenkomst was men het met elkaar eens dat het verkondigen van het Evangelie niet slechts een kwestie is van het doorgeven van informatie maar ook een kwestie van leven. Daarom heeft men besloten een commissie in te stellen voor de Participatie van de kerk in ontwikkeling. Deze kreeg verschillende secties, overeenkomstig de continenten van de Derde wereld.

De sectie voor Latijns Amerika heeft vijf onderwerpen opgesomd voor 'bezinning en actie' en wel De aarde, geweld en vrede; 2 theologie, economie en politiek, 3: theologie en zwarte cultuur, 4:communicatie, cultuur en evangelisatie en 5 de bijbel. Dit laatste programma maakt het mogelijk regionale en nationale bijeenkomsten te organiseren voor diegenen aan de basis het lezen van de bijbel te bevorderen en het gemeenschappelijke lezen daarvan.

Men sprak met elkaar tijdens deze samenkomst over de huidige situatie in het Andes-gebied. En dan in het bijzonder de situatie van de indianen in Ecuador, Peru en Bolivia. Deze ervaringen werden daarna bekeken in het licht van de bijbel.

Structuur van kristallen 'onthouden'

Onderzoek wijst uit: micro-ordening in glas

GLAS WERD tot voor ...rt beschouwd als een vol...dig amorfe vaste stof, opge...uwd uit willekeurig door ...aar liggende moleculen. ... in tegenstelling tot een ...stallijne stof, waarin de ...oleculen op een zeer regel...tige manier zijn gerang...ikt. Door de afwezigheid ...n zo'n kristalstructuur kan ...ls gemakkelijk worden ver...rmd en verwerkt en kan ...en zijn eigenschappen voor ...paalde toepassingen opti...aliseren.

...aar nu is ontdekt dat er in ... chaos van glasmoleculen ...er korte afstanden toch ...n zekere ordening bestaat. ...eze ordening is zo opval...nd, dat men zou kunnen ...ggen dat glas 'bijna kristal...n' is.

GLASTOESTAND

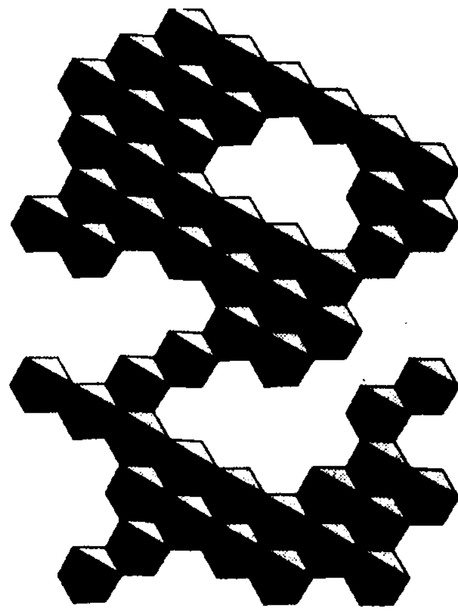
...et begrip 'glas' wordt in ...erschillende, gemakkelijk ...erwarbare betekenissen ...ebruikt. Allereerst is het ...atuurlijk het doorzichtige ...ateriaal waar men ruiten ...n talloze andere produkten ...n maakt. Dit materiaal ...evindt zich per definitie in ...en 'glastoestand'.

...aar ook andere stoffen, ...oals kunststoffen, kunnen ...ich in een glastoestand ...evinden. Zo'n stof noemt ...en datn 'een glas', waarvan ...e meervoudsvorm 'glazen' ... maar dat begrip kan in ...et gewone spraakgebruik ...eter vermeden worden ...ndat het gemakkelijk ver...ward wordt met de produkt...naam.

...et verschil tussen een glas...toestand en een kristallijne ...toestand komt duidelijk naar ...voren bij röntgenonderzoek. Wanneer een kristallijne stof met behulp van röntgenstraling wordt doorgelicht, ontstaan er op de fotografische opnamen regelmatige patronen. Uit deze patronen kan dan gedetailleerde informatie over de kristalstructuur van die stof worden afgeleid. Doet men hetzelfde bij een glas, dan ziet men diffuse patronen die er duidelijk op wijzen dat er in dit materiaal geen ordening bestaat.

Tot voor kort werd altijd aangenomen dat de wanordelijke toestand van de moleculen in glas zich voortzet tot aan de allerkleinste bouwstenen toe. Alle onderzoekingen met röntgenstraling wezen hier immers op. Onderzoekers van de universiteit van Cambridge in Engeland hebben de structuur van glas nu echter bestudeerd met neutronen, waarmee nog 'scherper' kan worden gekeken. Dit onderzoek vond plaats op het Europese instituut Laue Langevin in Grenoble, waar een reactor voor de produktie van neutronen staat.

De Britse onderzoekers bestudeerden monsters calciumsilicaatglas, een zeer alledaagse glassoort. Dit glas bestaat uit een continu, maar willekeurig netwerk van silicaat-ionen (Si_4-ionen), 'opgevuld' met onder andere calciumionen. De silicaat-ionen zijn zuurstofatomen die één siliciumatoom omringen. Hier en daar zijn de viervlakken via een hoekpunt met elkaar verbonden, maar voor het overige is er niets dan wanorde. Deze wordt in stand gehouden door de calciumionen, die de lege plekken in het netwerk opvullen en verdere koppeling tussen de silicaat-ionen verhinderen.

Reeksen van achtvlakken (boven), elk opgebouwd uit een calciumatoom en zes zuurstofatomen, brengen orde aan in het verder structuurloze calciumsilicaatglas (onder).

Dit was tenminste wat tot nu toe werd aangenomen. De Britse onderzoekers hebben nu echter ontdekt dat er over afstanden tot bijna een nanometer toch een zekere ordening in het glas bestaat. In de onderlinge afstand tussen verschillende naburige calciumionen blijken steeds dezelfde waarden terug te komen. Hieruit leiden de onderzoekers af dat elk van die calciumionen zich waarschijnlijk bevindt in het centrum van een achtvlak dat gevormd wordt door zes zuurstofatomen en dat die achtvlakken via het delen van een ribbe in reeksen aaneen zijn gebonden. Zo worden er over afstanden tot bijna een nanometer een soort laagachtige structuren gevormd. Over grotere afstanden treden echter zulke grote verstoringen op, dat de wanorde waar gaat overheersen.

KRISTALVORMING

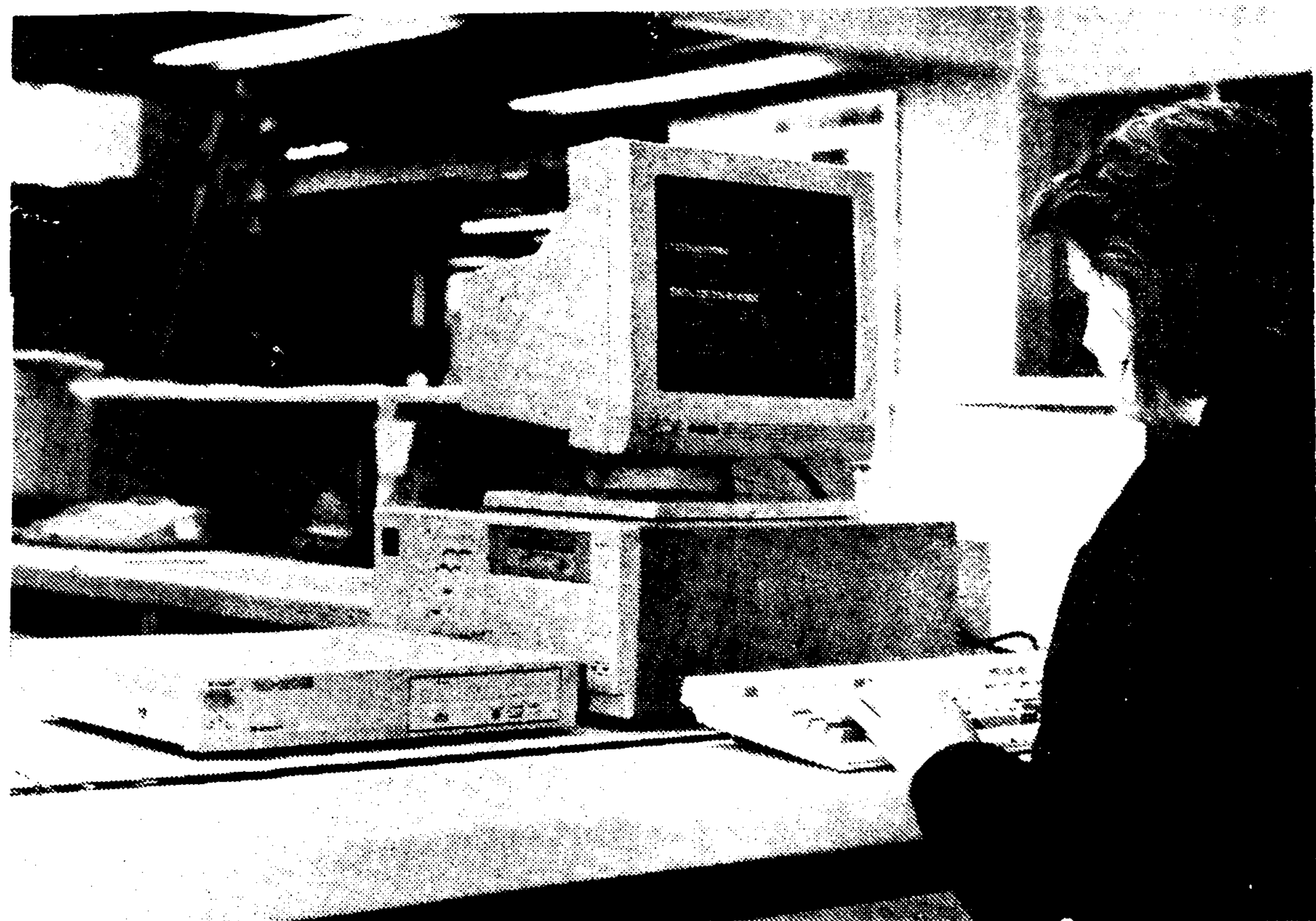
Tot nu toe werden de calciumionen in het glas beschouwd als objecten die de eventuele kristalvorming in het glas (die het materiaal moeilijk vervormbaar zouden maken) verhinderen. De ontdekking van ordening over korte afstanden bij juist deze ionen roept echter twijfels op over deze interpretatie. Het lijkt er nu meer op dat zij juist actief betrokken zijn bij het doen ontstaan van een zekere mate van microstructuur in het glas, doordat zij de plaatsen van naburige atomen voorschrijven.

De onderzoekers hebben hetzelfde neutronenonderzoek verricht aan andere glasachtige stoffen en verkregen vergelijkbare resultaten. 'Ordening over korte afstanden is in glasachtige stoffen misschien eerder regel dan uitzondering', aldus een van de onderzoekers.

Dit zou kunnen betekenen dat sommige principes en mechanismen die ten grondslag liggen aal de kristalstructuur ook van toepassing zijn op de glastoestand. 'Glas is bijna kristallijn'.

Vorig jaar hadden onderzoekers van de universiteit van Californië overigens al op een geheel andere manier aanwijzingen gekregen dat glas- en kristalstructuur nauw verwant zijn. Deze onderzoekers hadden een kristal zo sterk samengeperst dat het (bij constante temperatuur en zonder te smelten) overging in een glastoestand. Bij het opheffen van de druk keerde de stof weer in zijn oorspronkelijke kristalstructuur terug. Het leek of het de structuur van het kristal had 'onthouden'.

Glas heeft wat zijn moleculstructuur betreft dus zowel een element van wanorde als een element van ordening. De Britse onderzoekers hopen dat deze ontdekking een eerste stap zal zijn op de weg naar het maken van geavanceerde glassoorten met een vooraf bepaalde structuur. Nieuwe gebruiksmogelijkheden zouden dan wellicht in het verschiet komen te liggen, zoals speciale glassoorten voor het opsluiten van kernafval, of voor het transport van licht in optische systemen.

Door een CD-ROM speler (links naast de computer) kan veel archiefruimte en zoektijd worden bespaard.

CD-ROM biedt ongekende mogelijkheden

Acht meter boeken op één enkele schijf

DE MUZIEK-CD heeft in amper tien jaar zijn plaats veroverd als belangrijkste middel om muziek vast te leggen. Hetzelfde schijfje kan echter ook gebruikt worden om grote hoeveelheden tekst op te slaan. We spreken dan van CD-ROM, waarbij 'ROM' staat voor 'Read Only Memory'.

Dat is een geheugen voor computers, waaruit men alleen gegevens kan aflezen. Als computergeheugen heeft CD-ROM ongekende mogelijkheden te bieden.

Veel bedrijven, (overheids)instellingen, enz. worden steeds meer overspoeld door de informatie die van alle kanten op hen af komt. Het overgrote deel daarvan (zo'n 95 procent) is vastgelegd op papier, in de vorm van documenten. De archieven nemen daardoor steeds meer kostbare bedrijfsruimte in beslag, terwijl het steeds moeilijker wordt om snel gegevens terug te vinden.

De Informatica bediende zich tot voor kort van magnetisch werkende informatiedrager als floppy-disc of hard-disc. De compact disc maakte het mogelijk gegevens vast te leggen met behulp van licht (laser) wat een gigantische uitbreiding van de capaciteit met zich meebracht (tot ruim 600 Megabyte). Op een CD kan bijvoorbeeld tien keer zoveel informatie staan als op een hard-disc van dezelfde prijsklasse.

Daarom kan CD-ROM, in combinatie met een computer, veel ruimte en tijd besparen. De hoeveelheid papier die men op één CD-ROM kan opslaan is vergelijkbaar met acht meter boeken (of 270.000 velletjes A-4).

En uit die massa gegevens kan de computer met het juiste zoekprogramma razendsnel bij elkaar zoeken wat men weten wil. Het wordt dus niet alleen goedkoper om informatie op te slaan. het wordt bovendien veel gemakkelijker om deze effectief te gebruiken.

Er bestaan al enkele interessante toepassingen van CD-ROM. Zo is de 'dikke' Van Dale nu ook op CD verkrijgbaar. Dit 'Lexitron' is eerder een encyclopedie dan een woordenboek. Bovendien is het mogelijk om woorden niet alleen alfabetisch - maar ook op klank of betekenis te zoeken. Voor medici verschijnt elk half jaar een CD met alle belangrijke publicaties op hun vakgebied.

MULTI-MEDIA

De mogelijkheden van CD-ROM gaan echter veel verder dan het opslaan van tekst. De mogelijkheid om er muziek (geluid) op vast te leggen is al genoemd. De opslag van stilstaande beelden zoals grafieken, tekeningen en foto's is ook al geen probleem. En er wordt al enige tijd aan gewerkt om CD-ROM ook geschikt te maken voor (bewegend) videobeeld. Het probleem is dat video zoveel opslagruimte vraagt dat er nog maar enkele minuten video op een CD kan staan. Door de informatie per beeld 'in te dikken' ('comprimeren' heet dit in vaktaal) passen meer beeldjes op een CD. Maar daarna moet de ingedikte informatie weer opgeblazen worden tot video-beeld, en dat met een snelheid van 25 beelden per seconde. Dat lukt nog niet.

Maar zodra dit mogelijk is, kan er op één CD-ROM een combinatie van tekst, geluid, stilstaand beeld en video. Men noemt dit wel 'multimedia toepassing'. Zo'n toepassing zou bijvoorbeeld een encyclopedie kunnen zijn. Op uw home-computer toetst U de naam 'Mozart' in. Vervolgens leest U zijn levensloop, U ziet zijn portret, U hoort zijn composities en misschien ziet U nog een fragment uit de film *Amadeus*.

Multi-media toepassing is op de eerste plaats interessant voor het onderwijs. Mensen onthouden meer van iets naarmate ze er op meer verschillende manieren bij betrokken zijn, bijvoorbeeld doordat ze iets tegelijk horen en zien, terwijl ze op een of andere manier mee kunnen doen. Zo zijn heel leerzame CD-ROM spelletjes te bedenken waarbij de leerling van alles leest, ziet en hoort, terwijl via de computer verschillende opdrachten worden uitgevoerd.

Ook voor het bedrijfsleven zijn verschillende multimedia toepassingen denkbaar. Bijvoorbeeld als instructiemiddel voor (nieuwe) medewerkers. Ze lezen, horen en zien alles over het bedrijf en over het werk dat zij daarin zullen gaan doen. Zo'n systeem kan ook dienst doen als centrale vraagbaak waaraan alle medewerkers hun vragen kunnen stellen of als 'expertsysteem' dat advies geeft bij ingewikkelde taken.

Wetenschappelijk onderzoek loopt achter in Nederland

DEN HAAG - De Nederlandse regering moet haast maken met het nemen van belangrijke beslissingen op bepaalde gebieden van wetenschappelijk onderzoek. De toenemende internationale concurrentie vereist dat de schaarse overheidsmiddelen voor onderzoek en ontwikkeling selectief worden ingezet. Dit staat in een rapport van de adviesraad voor het wetenschaps- en technologiebeleid (AWT) aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen. De bewindsman moet binnen afzienbare termijn komen met een expliciet plan voor de vormgeving van het wetenschapsbeleid in de komende jaren.

De raad is van mening dat in het milieu-onderzoek extra aandacht besteed moet worden aan de problemen die liggen op het raakvlak van de economie en het milieu. De verdeling van het door de overheid gefinancierde energieonderzoek over de verschillende onderwerpen van opwekking en besparing moeten kritisch bekeken worden tegen de achtergrond van het maatschappelijk belang op lange termijn. Voorts vraagt de raad aandacht voor maatregelen om de toepassing van farmaca (Geneesmiddelen in psychiatrie) in de psychotherapeutische praktijk te coördineren en te stimuleren.

Ten aanzien van de fysica komt het advieslichaam tot de conclusie dat er in nederland slechts plaats is voor een kernfysisch instituut. Het landbouwkundig onderzoek moet beter afgestemd worden op het werk van relevante onderzoekinstellingen buiten de agrarische sector. In het algemeen is de raad van oordeel dat er op veel terreinen van wetenschappelijk en technologisch onderzoek goed werk wordt verricht. Ook wordt voldoende ingesprongen op nieuwe ontwikkelingen. Echter op voor nederland zeer belangrijke terreinen moet de overheid nog belangrijke beslissingen durven nemen.

Door beweging van grote gebouwen:

Terugkeer ruimteveer veroorzaakte aardschok

DE TERUGKEER van het ruimteveer Columbus op 13 augustus 1989 blijkt in het zuiden van Californië een lichte aardschok te hebben veroorzaakt. De supersonische snelheid van het ruimteveer bracht een luchtdrukgolf teweeg, waardoor de hoge gebouwen in het centrum van Los Angeles in een lichte beweging kwamen. Op hun beurt gaven de gebouwen de beweging door aan de grond, waarna een lichte aardschok zich in alle richtingen voortplantte. De seismografen van het California Institute of Technology in Pasadena registreerden de schok ruim 12 seconden voor de aankomst van de luchtdrukgolf.

Aanvankelijk was de oorzaak van de schok niet duidelijk. Analyse van de gegevens van het grote aantal seismische waarnemingsstations waarover Californië beschikt, heeft nu duidelijk gemaakt dat de oorzaak moet worden gezocht in de beweging van de grote gebouwen in de stad.

De schokken werden geregistreerd als P-golven (primaire golven), de snelst lopende aardbevingsgolven, die afhankelijk van de aard van het gesteente, met een snelheid van 5 à 7 km per seconde door de aardkorst voortsnellen. Het zijn longitudinale golven, d.w.z. de gesteentedeeltjes begwegen heen en weer in de bewegingsrichting van de golf.

Op zichzelf levert de beweging van de gebouwen, noch de geringe sterkte van de daardoor opgewekte aardschok gevaar op. Er dreigt evenwel een ander gevaar. Californië, doorsneden door de grote San Andreasbreuk, ligt in een seismisch bijzonder actief gebied. De Loma-Prieta-beving van 1989 is nog niet vergeten. Seismologen houden rekening met een zware aardbeving binnen dertig jaar.

LANG ACTIEF

De San Andreas-breuk is reeds zeer lang actief. Uit vergelijkbare structuren aan weerszijden kan men afleiden dat de door het breukvlak gescheiden delen van Californië in de laatste 65 miljoen jaar 500 km ten opzichte van elkaar verschoven zijn. Wel is dat gemiddeld minder dan één centimeter per jaar, maar de bewegingen vinden schoksgewijs plaats. Als gevolg van meer vloeiende bewegingen dieper in de aarde, worden in de starre aardkorst spanningen opgehoopt, die zich ontladen zodra de wrijvingsweerstand langs het breukvlak wordt overschreden.

Een lichte beving, zoals zich blijkt te hebben voorgedaan bij de daling van het ruimteveer, zou wel eens kunnen werken als het trekkermechanisme voor een zware beving.

Proces Schwammberger confronteert Duitsers met oorlogsverleden

De afrekening duurt voort

= door Frans Wijnants, Gelderlanderpers =

'LICHT BEGINNENDE dementie', luidt de diagnose, maar volgens de psychiater is hij goed in staat het verloop van zijn proces te volgen. Josef Schwammberger wordt maar een paar uur per dag in de rechtszaal verwacht. Hij heeft moeite om zich te concentreren. Wat wil je? Een oude man van bijna tachtig. Beetje zielig eigenlijk, zo in dat gevangenispak...
Punt 41 van de aanklacht: 'Aangeklaagde heeft zijn herdershond Prinz op een 18-jarig meisje losgelaten. Aangeklaagde stond daarbij te kijken terwijl het slachtoffer zodanig werd gebeten dat ze ter plaatse doodbloedde. De ogenschijnlijk 'zielige' oude man is een nazi-misdadiger die beweert zich weinig te kunnen herinneren, maar alle beschuldigingen van moord ontkent.

'Onzin. Hij weet verduiveld goed wat hij allemaal heeft gedaan.' Héél even maar wordt Peter Steinbach fel. De enige keer in de bijna drie uur dat de jonge hoogleraar politieke wetenschappen aan de universiteit van het Beierse Passau zijn visie geeft op het complexe, pijnlijke en nog altijd actuele proces van de 'Vergangenheitsbewältigung', het klaarkomen met het verleden.
Het nu in Stuttgart lopende proces tegen de SS-officier en nazi-misdadiger Josef Schwammberger confronteert de Duitsers voor de zoveelste maal met het nationale, en deels hun persoonlijke verleden.

NEO-NAZI'S

Het begin van het proces trekt uiteenlopende belangstelling. Er zitten luidruchtige skinheads en neo-nazi's in de zaal die beginnen te joelen als rechter Herbert Luippold in zijn openingswoord zegt, dat Schwammberger een 'fair proces' zal krijgen. De beminnelijke en geduldige rechter verandert op slag. Op ijskoude toon zegt hij van dat soort interrupties vanaf de publieke tribune niet verder gediend te zijn. 'Wie dat nog een keer doet, gaat meteen naar Stammheim en krijgt niet eens de tijd om thuis een tandenborstel te halen.' Vanaf dat moment blijft het rustig;Stammheim is een gevangenis die angst aanjaagt..
Buiten de rechtszaal doen ze hun grote mond nog een keer open.- Tegen Simon Wiesenthal, die het dreigende advies krijgt eindelijk een treinkaartje enkele reis te kopen. Manfred Rommel, de burgemeester van Stuttgart en zoon van de legendarische Duitse generaal verontschuldigt zich later als hij 'nazi-jager' Wiesenthal met alle egards op zijn stadhuis ontvangt.
Wiesenthal, die de groep neonazi's niet representatief voor de Duitse jeugd noemt, is naar Stuttgart gekomen, 'omdat ik hem even wilde zien'.
Schwammberger wordt in 1945 in Innsbruck door Franse militairen opgepakt. Hij sleept zakken met goud en juwelen met zich mee. Na een paar jaar gevangenschap lukt het hem te ontsnappen en hij vlucht - zoals ontelbaar veel geestverwanten- naar Zuid Amerika. In 1987 tipt Wiesenthal de Argentijnse autoriteiten die Schwammberger arresteren en hem in 1990 aan Duitsland uitleveren.

VRIJSPRAAK ?

Vijfenveertig jaar na het einde van de oorlog staat opnieuw een nazi-misdadiger in Duitsland terecht. De beschuldiging: het eigenhandig vermoorden van vijftig joden en medeplichtigheid aan de moord op zeker nog drieduizend andere joden, voornamelijk gepleegd in Poolse concentratiekampen in de buurt van Krakov.
Het wordt een slepend proces, heeft de rechter al gezegd, ook al vanwege de beperkte ondervragingstijd van de bejaarde verdachte. En omdat er nog zoveel boven tafel moet komen alvorens de rechtbank op grond van wettig en overtuigend geleverd bewijs vonnis kan spreken.
Of vrijspraak? Professor Steinbach - midden veertiger, geboren in de buurt van Detmold in Noordrijn-Westfalen- kijkt me even zwijgend aan. 'Nee. Dat mag niet. Dat zou verschrikkelijk zijn. Voor mijn part wordt een man vanwege zijn leeftijd niet meer in een cel opgesloten, dat kan me niet zoveel schelen. Maar hij moet veroordeeld worden.'
Steinbach is het prototype van de historicus, zoals de Utrechtse emeritus-hoogleraar Hermann Walther von der Dunk -Duitser van geboorte, maar sinds zijn achtste jaar in Nederland getogen- die eens heeft geschetst: de persoon geworden synthese van engagement en distantie.
Al van jongs af aan is Steinbach geboeid geweest door de jongste geschiedenis van zijn land. Geboren na de Tweede Wereldoorlog, in 1948, heeft hij het Derde Rijk uit boeken leren kennen.
Als twaalfjarige wilde hij het dagboek van Anne Frank kopen. Als de boekhandelaar hem wat snauwerig zegt datie daar maar af moet blijven omdat het een vervalsing is, zegt de jonge Steinbach datie daar zelf wel over zal oordelen. 'Ik werd meteen en op hardhandige wijze de winkel uitgezet', herinnert hij zich.

De eerste zitting van de Neurenberger processen, op 20 november 1945. Op de achterste rij, voor de vlaggen van de Sovjet-Unie, Groot Brittannië, de Verenigde Staten en Frankrijk, de acht leden van het tribunaal.

STREEP ERONDER

Steinbach is dè man in Duitsland die antwoord kan geven op die ene vraag, die naar aanleiding van het Schwammberger-proces gesteld kan worden: hebben de Duitsers langzamerhand niet schoon genoeg van al die nazi-processen?
'Dat zou best wel eens kunnen, maar dat wil dan nog niet zeggen dat ze dus dan ook maar niet gevoerd moeten worden. Elk proces is tegelijk een herinnering aan het verleden en een stukje afrekening daarmee. Al vijftig jaar zijn we met onze geschiedenis bezig.' Op zich vindt Steinbach dat heel opmerkelijk. 'Welk volk neemt zoveel tijd om zijn eigen geschiedenis te ontrafelen? De Fransen praten allang niet meer over Algerije; de Nederlanders hoor je niet meer over Indië en de Amerikanen zijn Vietnam al weer vergeten. Maar de confrontatie met het verleden effent voor ons de weg naar een volwassen en volwaardige plaats in het verenigde Europa. Ook al wordt de discussie over het verleden -jammer genoeg- niet over de volle breedte van ons volk gevoerd. Des te belangrijker is het dat politici, historici, journalisten, pedagogen en studenten blijven waarschuwen tegen een massale bijval voor de 'nationale Stammtisch' die niets liever wil dan een dikke streep onder dat verleden zetten.'
Al meteen na de oorlog willen de Duitsers liever niet over die periode praten. Hoewel ze er met de neus op worden gedrukt. Door de geallieerden; die voeren immers de spraakmakende Neurenberger processen waarin de kopstukken van het Hitlerrijk terechtstaan.
Voor het opkrabbelende Duitsland zelf, blijft er vooral de tijdrovende, omvangrijke administratieve procedure van de denazificering: het uitzoeken van wie precies wat gedaan heeft en in hoeverre hij daarvoor verantwoordelijk kan worden gesteld. Daarna lijkt het alsof een dikke deken van barmhartige zwijgzaamheid over het land wordt gelegd.

CONSENSUS

'Het begin van een periode van bijna twintig jaar met als devies 'niet weten, niet horen'. Een stilzwijgende consensus bij een groot deel van de Duitse elite, van rechters tot politici', is de mening van dr. Alf Lüdtke, wetenschappelijk medewerker aan het Max Planck Instituut voor geschiedenis in Göttingen.
In de meeste gezinnen werd niet over de oorlog gesproken. De Bondsrepubliek had andere zorgen; materiële, economische. En de Britten en Amerikanen waren meer bezig met de opbloeiende Koude Oorlog dan met het verleden. Daar hadden zij immers in de Neurenberger processen, mee afgerekend. De hoofdverdachten waren dood of zaten gevangen, en de rest was niets anders dan een leger marionetten.'
In die periode is volgens dr.Lüdtke veel materiaal verloren gegaan. Bovendien wachtte Duitsland veel te lang om zich in buitenlandse archieven van de nazi-feiten op de hoogte te stellen. Stapels gekopieerde documenten die de Polen aanboden worden geweigerd. Duitsland wilde alleen de originelen inzien....
Wel zijn kort na de oorlog velehonderdduizendengerechtelijke vooronderzoeken gehouden, maar het eindresultaat was magertjes. Een paar duizend personen werden als hoofdschuldigen verder vervolgd; het merendeel kreeg het stempel 'meeloper' opgedrukt en kon z'n gang gaan. De gevoerde incidentele processen muntten uit door degelijkheid, gevoel voor details. Schoolvoorbeelden van rechtspraak zoals die in een democratische rechtsstaat gevoerd moeten worden.
In tegenstelling tot de DDR, waar in snelle processen op grond van minimale bewijzen korte metten werd gemaakt met tienduizenden nazi-misdadigers.
De spreekwoordelijke 'Gründlichkeit' maakt het razend moeilijk om in de Bondsrepubliek processen snel af te werken. De bewijslast wordt met de jaren moeilijker, want de bondsjustitie is nauwkeurig en wil alles heel precies weten.
Steinbach: 'En dan moet iemand, die zijn halve leven op de vlucht is geweest, zich in een rechtszaal precies herinneren wat er -laten we zeggen op 20 augustus 1942- in een Pools dorp waarvan hij de naam nauwelijks kan uitspreken, is gebeurd. Hij moet feiten, omstandigheden, namen kennen, en mag zich niet eens vergissen in de rang van de aangeklaagden want dan is de verdediging er als de kippen bij om op de betrekkelijke waarde van de getuigenissen te wijzen.'
Professor Steinbach herinnert zich een proces waarin een arts - 'toch iemand bij wie je een redelijk verstand en normaal geheugen mag veronderstellen - zijn relaas deed. Uit een concentratiekamp waren vier gevangenen ontsnapt. Ze waren opgepakt, opgehangen bij de hoofdpoort, ieder met een bord om de nek: 'ik ben weer terug'.
Een paar dagen later duikt een tweede getuige op die het verhaal bevestigt, behalve dat ophangen. Volgens hem werden de ontsnapten een paar dagen bij de poort gezet, inderdaad met dat bord. De dan al kantelende bewijsvoering gaat helemaal onderuit als een derde getuige zich meldt en zegt dat het verhaal niet klopt, 'want ik ben een van de ontsnapten.' Het bewijs volgens Steinbach, hoe herinneringen in de loop van de jaren bewust of onbewust verwrongen kunnen raken.

ANDERMANS BRIL

Hoe graag het grootste deel van de Duitsers meteen al na de oorlog wilde vergeten, het ontkwam niet aan een jarenlange confrontatie met dat verleden. De fout die toen volgens professor Steingach is gemaakt, is dat veel te weinig geprobeerd is om de Duitsers hun eigen geschiedenis te laten bekijken door de bril van anderen. In iets andere bewoordingen beweert professor Von der Dunk in een recent interview hetzelfde, als hij zegt, dat de waarde van de geschiedenis vooral is dat je er uit leert hoe anderen met hun moeilijkheden omgaan. Daarmee leer je volgens hem je eigen werkelijkheid relativeren.
Dat geldt dan klaarbijkelijk voor het zelf-medelijden van veel slachtoffers, als voor het mede-schuldgevoeld van een heel volk.
In 1952 debatteert de Bondsdag over die eindstreep onder het verleden. De collectieve gevoelens van verdringen blijken twee jaar later, als een ware amnestiegolf over het land spoelt. Maar het gevoel van onvrede blijft.
Kleine boosdoeners worden veroordeeld; maar veel 'grote jongens' lopen vrij rond en hebben weer aanzienlijke functies. Een doorbraak wordt het proces tegen de Ulmer Einsatzgruppe in 1958. Daarin staat een hoge politiefunctionaris terecht onder wiens bevel in de oorlog duizenden joden in het Baltische gebied zijn doodgeschoten.
In Ludwigsburg wordt het centrale archief van nazi-misdaden aangelegd en in gebruik genomen. Een indrukwekkende verzameling dossiers, namen en feiten over de nazi-tijd. Het maakt de opsporing en veroordeling van gewelddadige nazi's een stuk gemakkelijker.
Mede onder de druk van groepen studenten komen in de jaren zestig grote processen op gang: het Auschwitz-proces en later het Majdanek-proces. En de Bondsdag voert enkele historische debatten over de (verlenging van) verjaringstermijnen van oorlogsmisdaden. Daarbij wordt onder meer wettelijk vastgelegd dat misdaden tegen de mensheid nooit kunnen verjaren.
'Nee het was niet *de* jeugd die de discussie gaande hield: het waren jongeren', aldus dr.Lüdtke die het toch een groot geluk noemt dat dat gebeurd is. 'Anders hadden we nu een ander, en ik vrees misschien wel iets minder democratisch Duitsland gehad', zeg hij.
Een doorlopend probleem met dat klaarkomen met het verleden was en is de Duitsers het gevoel te geven dat er onderscheid gemaakt mag worden tussen oorlogshandelingen en nazi-misdaden.
Het verschil tussen de soldaat die alleen maar wist van 'Befehl ist Befehl' en de SS-er die de oorlog benutte om de bewuste lange termijn planning van zijn Führer uit te voeren, namelijk de hegemonie over Europa en de uitroeiing van joden.
Professor Steinbach constateert dat de nazi's in dat laatste grotendeels geslaagd zijn. 'Vilnius, ooit het Jeruzalem van het Noorden. Het hele oost-jodendom vernietigd. Waarom doet het ons zo weinig dat daarmee ook een groot stuk Duitse cultuur goed verdween? Of die andere vraag: waarom ziet men werkelijk niet wat men niet wil zien?'
De tv-film Holocaust is daarom in alle opzichten een 'eye-opener'. Die film slaat in als een bom. Kennelijk is een deel van de bevolking nog onvoldoende voorbereid op zo'n confrontatie.
'Door de langlopende processen, zoals het Auschwitz-proces, zijn we ontzettend veel te weten gekomen wat anders misschien onbekend was gebleven.' Steinbach schijnt zichzelf daarmee enige troost te willen schenken tegenover het tijdverlies pas na de oorlog, toen praten al gauw werd beschouwd als 'nestvervuiling'. Dus zweeg de meerderheid, vaag beseffend dat verdringen hoe dan ook een vorm van lafheid is.
Steinbach werkt al weer enkele jaren in Beieren waar de (politieke) neiging om snel een streep te trekken onder het verleden veel sterker is dan in andere delen van de Bondsrepubliek.
Het neo-nazisme of wat daarvoor moet doorgaan, kan volgens hem - zolang het maar binnen de Biergarten blijft -weinig kwaad. Pas als de politiek die gevoelens oppikt, of als jonge neo-nazi's zich gaan thuisvoelen in een politieke partij, zoals in de nieuwe deelstaten het geval is, dan kan het riskant worden. Maar juist die indringende confrontatie met het gruwzame verleden verhindert de massale opleving van nationalistische gevoelens, menen zowel Lüdtke als zijn collega Steinbach.

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Vitamines zijn motor voor onze vitaliteit

= door Olivia Wong Loi Sing=

[VITA]MINE-GEBREK uit [zich v]aak door het zich [...]en futloos voelen. [...] kunnen er nog veel [...]e klachten voor[ko]men. Zoals ontste[kingen] in de mond, tand[vlees]bloedingen, schilfe[rige] huid, het moeilijk [zien in] het donker, zenuw[ontste]kingen, bloedar[...], spierpijn of spiers[...]. Gelukkig komen [deze] verschijnselen niet [vaa]k voor en ze ver[dwijn]en weer door het [tekort] aan te vullen met [vo]eding of door het [gebru]ik van vitamine pre[parat]en.

[Zon]der vitamines kan [de m]ens niet leven. Bij [een e]venwichtige voeding [krijgt] een mens voldoende [vitam]inen en in de juiste [verho]uding naar binnen. [Iedere]en heeft wel een [perio]de in zijn leven [waari]n zijn of haar voe[ding n]iet aan de optimale [eis v]oldoet en waardoor [het l]ichaam niet vol[doend]e vitaminen krijgt [aange]boden. Dit komt bij[voorb]eeld voor bij [mense]n die onvoldoende [...] door spanning of op[...] houtje vermagerings[...]volgen, dan wel [...]eren en kamerbewo[ners] die eenzijdig en niet [...]geld eten. Mensen die [...] laxeermiddelen [gebr]uiken of hun voedsel [verk]eerd bereiden [...]en ook snel een vita[min]e-gebrek.

[D]aarnaast kan het ook [voor]komen dat het lichaam meer vitamine vraagt [dan n]ormaal. Dit is het geval [bij o]vermatiggebruik van nico[tin]e en alcohol, tijdens de [...], tijdens de zwanger[sch]ap en borstvoeding of na [lich]amelijke inspanning. [...]s ook tijdens de men[str]uatie of het herstel van [een] ziekte (zoals bijvoorbeeld [...] griep).

TWEE TYPEN

[Er] zijn twee typen vitaminen, [de w]ateroplosbare en de vetop[losb]are vitaminen. De water[oplo]sbare vitaminen kunnen [nie]t in hoge concentraties [in] het lichaam worden opge[sla]gen omdat deze altijd uit[gesc]heiden worden bij teveel [inn]ame. De water-oplosbare [vit]amines zijn de vitamines [va]n het B-complex, C, M en [...]. De vet-oplosbare vita[min]en zijn vitaminen die in [he]t vet van voedingsmiddelen [voo]rkomen. Dit zijn de vita[mi]nen: A, D, E, K. Een voor[be]eld hiervan is, in melkvet [ko]mt vitamine A voor. In [te]genstelling tot de vetoplos[ba]re vitamines kunnen van [de] in vetoplosbare vitamines [ho]ge concentraties in de weef[sel]s ontstaan, omdat deze [vit]amines niet uitgescheiden [ku]nnen worden. Indien deze [ho]ge concentraties lang [be]staan kan door toxische [we]rking een kenmerkend ziek[te]beeld ontstaan. Hypervita[mi]nosen (=een te veel van [ee]n bepaalde vitamine) zijn [be]kend van vitamine A, D en [K]. Van vitamine E is er geen [hy]pervitaminose bekend bij [de] mens.

[H]OEVEEL PER DAG?

[Er] heerst vaak grote verwar[ri]ng over de hoeveelheden [va]n de vitamines die per dag [wo]rden aanbevolen voor de mens. Deze Recommended Dietary Allowances (=aanbevolen hoeveelheden) worden meestal per 24 uur aangegeven en zijn toereikend voor groepen volwassenen en kinderen met een sterk variërende individuele behoefte. Deze hoeveelheden worden vaak gezien als de minimale behoefte die een mens nodig heeft. Dit is in tegendeel zo, want de aanbevolen hoeveelheden liggen meestal ver boven de behoefte die het lichaam nodig heeft.

Er wordt op deze manier een veiligheidsmarge in acht genomen omdat er o.a. rekening wordt gehouden met mensen die een slechte absorbtie hebben zodat deze aanbevolen hoeveelheid toch wel toereikend is. Als je normaal 3 hoofdmaaltijden per dag gebruikt en 3 tussendoortjes en ook voldoende variatie hebt dan krijgt het lichaam genoeg vitamines naar binnen en zijn er geen vitaminepreparaten nodig tenzij het lichaam een verhoogde behoefte heeft.

HYPERVITAMINOSE

Hypervitaminose is het teveel aan vitamines naar binnen krijgen wat een schadelijke werking teweeg kan brengen. Aanvullingen van vitamines wordt soms door een arts geïndiceerd, maar een megavitamine behandeling heeft meestal geen nut en kan gevaarlijk zijn. Voor sommige vitamines in het bijzonder is het belang een overdosering te vermijden. Van de oplosbare vitamines zijn geen hoge weefselconcentraties te verwachten omdat ze vanzelf worden uitgescheiden door de nieren bij teveel. De enige die wel een toxische reactie (=giftige reactie) kunnen veroorzaken zijn thiamine (=B1) en niacine (=B3) als ze heel snel per injectie worden toegediend. Bij zeer hoge doseringen van Vit. C kunnen op den duur stenen worden gevormd.

VITAMINE-OVERZICHT

Vitaminen	Waarvoor zijn ze nodig?	In welk voedsel komen ze voor?	Aanbevolen hoeveelheid per persoon per dag
VITAMINE A (Axeroftol)	Bevordert een goed gezichtsvermogen en helpt de ogen te wennen aan het donker. Belangrijk voor de gezondheid van huid, haar, tanden en tandvlees. Beschermt de oppervlakkige weefsels van de luchtwegen. Van essentieel belang voor een normale groei van kinderen	Wortelen, groene en gele bladgroenten, fruit, lever, kip, niertjes, eieren, volle melk, boter, margarine.	1 mg (= 60 gram wortelen)
VITAMINE B_1 (Thiamine)	Noodzakelijk om koolhydraten om te zetten in energie. Belangrijk voor het goed functioneren van de hartwerking, het zenuw- en spierstelsel.	Volle granen, brood en andere meelprodukten, bruine rijst en tarwekiemen, lever, varkensvlees, vis, mager vlees, gevogelte, melk, pinda's, paranoten	1,4 mg (= 300 gram bruine rijst)
VITAMINE B_2 (Riboflavine)	Stelt het lichaam in staat bepaalde stoffen op te nemen zoals: koolhydraten, eiwitten, vetten. Bevordert het vrijmaken van energie voor de lichaamscellen. Noodzakelijk voor een goed gezichtsvermogen en heldere ogen. Bevordert de conditie van het haar en de mond.	Volle granen, volkorenbrood, zemelen, lever, mager vlees en eieren, bladgroente, melk, kwark, kaas, yoghurt, gist.	1,6 mg (= 35 gram lever)
VITAMINE B_6 (Pyridoxine)	Bevordert de stofwisseling van het voedsel. Heeft een positieve invloed op het biologische evenwicht tussen bloed en weefsels. Helpt het zenuwstelsel te reguleren.	Mager vlees, groene bladgroente, volle granen, zemelen, gedroogde gist, bananen, walnoten	2,2 mg (= 500 gram mager rundvlees)
VITAMINE B_{12} (Cyanocobalamine)	Noodzakelijk voor de aanmaak van rode bloedlichaampjes, het normaal functioneren van de lichaamscellen, het beenmerg, het zenuwstelsel en het maagdarmkanaal	Lever, niertjes, vis, rundvlees, oesters, sojabonen, melk	3,0 microgram (= 5 gram lever)
NICOTINAMIDE	Bevordert de afbraak en het nuttig gebruik van eiwitten, vetten en koolhydraten. Nodig voor het centrale zenuwstelsel en belangrijk voor de geestelijke gezondheid.	Volle granen en brood, lever, kip, niertjes, makreel, sardientjes, eieren, groene bladgroente, melk.	18 mg (= 1500 gram roggebrood)
PANTOTHEENZUUR	Heel belangrijk voor een efficiënt gebruik door het lichaam van koolhydraten, vetten en eiwitten in het menselijk lichaam. Belangrijk voor het zenuwstelsel en voor de aanmaak van bepaalde hormonen. Bevordert de conditie van huid en haar.	Alle met eieren bereide voedingsmiddelen, groene bladgroente, aardappelen, tomaten, lever, niertjes, mager vlees, volle granen, pinda's	4 mg (= 250 gram eieren)
VITAMINE C (Ascorbinezuur)	Zorgt voor handhaving van de hoeveelheid collageen, een eiwit dat als steunweefsel voor het lichaam dient. Bevordert genezings- en herstelprocessen. Van essentieel belang voor de conditie van beenderen, tanden en tandvlees.	Fruit, in het bijzonder citrusvruchten, tomaten, groene bladgroente en aardappelen	60 mg (= 100 gram sinaasappels)
VITAMINE D (Calciferol)	Belangrijk voor sterke tanden en botten. Helpt het lichaam bij het opnemen van calcium en fosfaat.	Eigeel, levertraan, tonijn, zalm, haring, zonneschijn	5 mcg (= 125 gram eieren)
VITAMINE E (Tocoferol)	Helpt bij de vorming en het functioneren van rode bloedlichaampjes. Bevordert het circulatiesysteem. Beschermt essentiele vetzuren.	Volle granen, tarwekiemen, zonnebloemzaden, sla, appels, wortelen, kool, eieren, pinda's.	10 mg (= 500 gram eieren)
BIOTINE	Een sulfide bevattend vitamine, dat een belangrijke rol speelt in de vet- en koolhydraatstofwisseling. Biotinegebrek kan worden uitgelokt door biotine in het dieet te inactiveren (met een biotine bindend eiwit, avidine). De daarbij optredende symptomen zijn misselijkheid, braken, neerslachtigheid en een droge, schilferende huid.	Lever, niertjes, eieren en bepaalde groenten.	200 mcg (= 500 gram lever)
VITAMINE K	De kans op een vitamine K tekort is bij gezonde mensen gering, ongeacht de samenstelling van het dieet, daar vitamine K door darmbacteriën wordt opgebouwd. Voor de opname van vitamine K in de darm is de aanwezigheid van gal ter plaatse vereist. Pasgeboren kinderen hebben extra vitamine K nodig, omdat kinderen met een bacterievrij darmkanaal worden geboren	Groene planten, spinazie, kool, luzerne, levervet, vis, witte kool, osselever, erwten, aardappelen en melk.	120 mcg (= 100 gram spinazie)

Wat woorden ons zeggen

Ook het beste paard struikelt wel eens

door Cor Swanenberg
=

HET PAARD WORDT er ook taalkundig nogal eens voor gespannen. Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal (elfde druk) geeft bijna drie pagina's met 'paard' in uitdrukkingen en samenstellingen. De etymologie van het paard stoelt op het Middelnederlandse *peert, paert, pert, part.* De Oudhoogduitse vormen *parafrid, pferfrit* (die in het Nieuwhoogduits tot *pferd* werden) zijn ontleend aan het Middellatijn *paraverédus* dat ook in het Engelse *palfrey* (rijpaard) en het Nederlandse *palfrenier* (voor koetsbediende) voortleeft. Franck-Van Wijk's woordenboek verwijst overigens voor een oorspronkelijk Germaans woord voor 'paard' naar *ros.*

Dat komt goed uit want het woord ros hebben wij nodig voor de sprong naar het Engelse *horse*. Het woord *ros* schijnt een onder Duitse invloed verbreide, maar wellicht vanouds dialectische Nederlandse vorm te zijn naast het Middelnederlandse *ors (hors).* Inions's Oxford Dictionary of English Etymology noemt the horse 'the quadruped Equus caballus' Er wordt o.m. melding gemaakt van Oudengelse *hors*, Oudfries *hors, hars* en *hars*, Middelnederduits *ros, ors* en Middelnederlands *ors, ros.*

Het Papiaments *kabai* is natuurlijk verwant aan het Spaanse *caballo* en het Portugese *cavalo*. Laten we onze verzameling van volkse zegswijzen met het woord paard eens doornemen:

Het is te slecht weer voor het paard, laat de knecht het land maar gaan bemesten (het paard stond duidelijk in hoger aanzien als de knecht); *met zulk slecht eten kun je het veulen van het paard jagen* (met zo'n kwalijke behandeling kun je de hechtste vrienden wegjagen); *een paard valt nog wel ook al heeft het vier benen* is natuurlijk een variant op het beste paard struikelt wel eens); *jong te paard is oud te voet*, want vroege weelde breekt altijd op); *ziekten komen te paard maar gaan te voet* (men heeft ze snel opgelopen, maar de genezing gaat meestal langzam); *'n blind paard loopt er niets kapot* (het is er kaal en leeg); *je kunt daarbinnen met paard en kar wel keren* (zo ruim is het); *'t paard achter de wagen spannen* (iets helemaal verkeerd aanpakken);

een kreupel paard is nog geld waard als je zelf de kar moet trekken (in tijd van nood is alle hulp welkom); *Bij 'n kwaad paard moet je achter wegblijven en bij een jonge meid voor* (in beide gevallen kunnen er kwalijke gevolgen uit voortvloeien); *weinig laden, zoetjes varen, doet kar en paardje sparen* (varen =rijden); *smidspaarden en schoenmakersvrouwen gaan blootsvoets* (vaklui hebben geen tijd voor het eigen huishouden); en dan zegt men in Brabant ook nog wel eens laatdunkend: *een goede boer heeft een vette vrouw, een mager paard en een zoon op het seminarie.*

Van werken gaan de beste paarden kapot en die hebben nog wel ijzer onder de voeten (met werken is niet alles te winnen doe het dus maar rustig aan); *er zijn luxe paarden en werkpaarden* (er zijn nu eenmaal (onrechtvaardige) verschillen in de wereld: als je voor een dubbeltje geboren bent...); *de paarden die de haver verdienen, krijgen ze niet* (wederom is het leven onrechtvaardig).

Dan zijn er nog de 'hippische' zei-spreuken: *Dwalen is menselijk, zei de boer, en hij zocht zijn paard terwijl hij erop zat; het ging helemaal verkeerd, zei de boer, de vrouw werd beter en het paard ging dood; het is altijd wat, zei het vrouwtje, is het one vader niet, dan is het ons paard.*

Laten we besluiten met een paar volkse wijsheden: *Je paard en je vrouw moet je nooit uitlenen; het een krijg je dun, het ander dik terug* is een uitdrukking die voor zichzelf spreekt; *een goed paard komt niet op de markt* houdt in dat de beste paarden thuis te vinden zijn. Dit werd ook gezegd tot potentiële vrijers om aan te geven dat eerzame dochters thuis te vinden waren. Het is dus niet hetzelfde als *de beste paarden staan op stal.*

Barba'di jonkuman mooie schaduwboom

DE BARBA DI YONCUMAN od woman's tongue tree (Albizzia lebbeck) is een ingevoerde plant. Afkomstig uit tropisch Azië en Noord-Australië. De barba di yoncuman is een van onze grootste en mooiste schaduwbomen met een prachtige, volle kroon. In andere landen kan hij tot 30m hoog worden. Met enige verzorging krijgt men in 5 jaar een boom van 6-8 meter hoogte met grote kroon. Deze boom heeft zich goed aangepast op onze eilanden.

De jonge twijgen zijn behaard. De bladeren zijn even-dubbel-veervormig samengesteld (zie figuur). De jonge bladeren bevatten 20% proteïne en worden in het buitenland veel gebruikt als veevoer. De bladeren zijn ook goed compostmateriaal.

BLOEMEN

De bloemen zijn in bolvormige bloeiwijze, samengesteld uit een groot aantal kleine witte bloempjes, waarvan de zeer lange meeldraden lichtgroen zijn. De barba di yoncuman kan meerdere keren per jaar bloeien. De honing van deze bloemen heeft een lichte kleur en is van goede kwaliteit en zeer geliefd in het buitenland. De vrucht is een platte peul van 10.30cm lang en 5cm breed, die later bleekgeel wordt. Deze peulen maken in de wind een geluid als een geruis van een regenbui. Ze worden vlug door insecten aangetast en blijven lang aan de boom. De grote hoeveelheid afval van bladeren, bloemen en peulen is goed veevoer en compostmateriaal, en wordt in het buitenland goed gebruikt.

De barba di yoncuman kan altijd groen zijn als hij het hele jaar voldoende water krijgt, anders is hij bladafvallend, maar gedurende korte tijd. Hij heeft een oppervlakkig wortelsysteem. Hij is niet erg windresistent en pas na zijn eerste jaar droogteresistent. Ook kan hij tegen een zoutgehalte in de lucht. Om deze reden is hij geschikt voor beplanting op zandig strand. Hij groeit op alle grondsoorten, maar geeft de voorkeur aan kalkhoudende gronden met goede waterafvoer.

LEGUMINOOS

De barba di yoncuman is een leguminoos. Leguminozen zijn grondverbeteraars, ze produceren hun eigen meststoffen door bacteriën die in knobbeltjes in hun wortels leven. De barba di yoncuman is geschikt voor beplanting in grote tuinen, plantsoenen en langs wegen.

Gebruik in het buitenland: Om erosie tegen te gaan; als ornamentele schaduwboom in parken. Het hout wordt gebruikt als houtskool, voor meubels en timmerwerk; De bast wordt gebruikt als looistof, bladeren, bloemen en peulen worden gebruikt in de geneeskunde, als veevoer en voor compost. Vermenigvuldiging geschiedt door zaad, stekken en wortelstekken. Bij eventuele wortelbeschadiging ontstaan er worteluitlopers.

Kook mee met May

RAGU of vleessaus alla Bolognese ,waar wij het deze week over zullen hebben, wordt gemaakt in een aardewerk pot. Bent U niet in het bezit van zo'n pot? Geen nood, U kunt ook een diepe geëmailleerde gietijzeren pan gebruiken.

Voor de bereiding heeft U nodig:
3 eetlepels olijfolie
3 eetlepels boter
2 eetlepels gehakte uien
2 eetlepels gehakte selderij
2 eetlepels gehakte wortelen

Ragu vleessaus

375 gram magere gemalen biefstuk
zout
2 dl droge witte wijn
1 dl melk 1/8 theelepel nootmuskaat
4 dl Italiaanse tomaten uit blik, grof gesneden met vocht.

Doe de gehakte uien samen met de olie en de boter in de pan en fruit de uien op een middelmatig vuur tot ze net transparant zijn.
Selderij en wortelen toevoegen, 2 minuten zachtjes koken.
De gemalen biefstuk toevoegen en 1 theelepel zout. Koken tot de rauwe kleur van het vlees verdwenen is. De wijn toevoegen, het vuur iets hoger draaien en al roerend koken tot alle wijn verdampt.
Het vuur weer terugdraaien naar middelmatig, de melk en nootmuskaat toevoegen en al roerend de melk laten verdampen. Als de melk verdampt is, de tomaten toevoegen en goed roeren. Als de tomaten beginnen te pruttelen, het vuur zo laag mogelijk draaien.
De saus minstens 3,5 - 4 uur (liefst 5), zonder deksel, zachtjes laten pruttelen. Af en toe roeren. Eventueel meer zout toevoegen. Het is een heerlijke saus bij alle soorten pasta. Eet smakelijk.

MAY

ONDER DE LOUPE

Filmsterren op zegels

'DEZE KOMIEKEN zijn van onschatbare waarde geweest voor de Amerikaanse cultuur en hebben op de radio en in de bioscoop miljoenen mensen veel plezier bezorgd' zei de directeur van de Amerikaanse posterijen, Anthony M. Frank, toen hij 13 juli de ontwerpen toonde van een nieuwe serie Amerikaanse zegels met afbeeldingen van bekende humoristen en komieken. Frank toonde de ontwerpen voor een groot gezelschap handelaren in video-films op de jaarlijkse conventie van videotheekhouders in Las Vegas. De bekendste komiekenduo's op de zegels zijn zonder twijfel Abbott en Costello en Laurel en Hardy die in de jaren vijftig in diverse landen furore maakten met hun kolderfilms. De andere afgebeelde artisten zijn Jack Benny, Edgar Bergen en Charlie McCarthy en Fanny Brice. De zegels komen dit najaar uit in boekjes van twintig stuks, vier van elk ontwerp. Elke zegel krijgt een frankeerwaarde van 29 cents.

= door Victor Hafkamp =

BERGEN & McCARTHY · USA 29 · ABBOTT & COSTELLO

De laatste jaren verschijnen vrij regelmatig postzegels met afbeeldingen van filmsterren, zangers en varieté-artisten. België heeft voor de maand oktober ook een uitgifte aangekondigd die de kenners en liefhebbers van de film zal aanspraken. De jaarlijkse culturele serie zal namelijk gewijd zijn aan Belgische film-acteurs en -regisseurs: de zegels van 10+2, 14+3 en 25+6 frank tonen portretten van resp. C. Dekeukeleire, J. Ledoux en Jacques Feyder en fragmenten uit enkele van hun films.

In juni verscheen in Lesotho in Afrika een serie zegels met portretten van bekende filmacteurs die een hoofdrol speelden in films die in Afrika werden opgenomen of dat werelddeel als décor hadden. De filmsterren en films, waarop de zegels betrekking hebben, zijn Stewart Granger met 'De mijnen van koning Salomon', Johnny Weismuller in 'Tarzan, de aapmens', Clark Gable en Grace Kelly in 'Mogambo', Sigourney Weaver in 'Gorillas in de mist', Humphrey Bogart en Katherine Hepburn in 'The African queen', John Wayne in 'Hatari', Meryl Streep in 'Out of Africa' en Eddie Murphy en Arsenio Hall in 'Coming to America'. De zegels hebben een frankeerwaarde van 12 senti tot en met 4 maloti. Op een souvenirvel met een zegel van 5 maloti is Elsa, de leeuwin uit 'Born free' te zien.

Grace Kelly, de latere prinses Gracia van Monaco dus op een postzegel van Lesotho, het vroegere Basutoland in zuidelijk Afrika. Het is niet de eerste maal dat de knappe Amerikaanse filmdiva op postzegels staat afgebeeld. De meeste portretten op postzegels van haar komen trouwens voor in Monaco sinds de dag dat zij prinses Gracia werd. De postadministratie van Monaco zal haar 7 november opnieuw afbeelden op een zegel van acht francs. Op die zegel is een reproductie te zien van een portret dat R. Samini van de prinses schilderde. De zegel herdenkt de tiende verjaardag van het 'Theatre Princesse Grace' in Monte Carlo.

Prinses Gracia wilde in het prinsdom aan de Franse zuidkust het culturele leven stimuleren en verder ontwikkelen en richtte daarom het naar haar genoemde theater op dat in de loop der jaren een groot aantal manifestaties heeft verzorgd.

Behalve voor film koesteren veel postadministraties ook belangstelling voor andere kunstvormen: podiumkunsten en kunstnijverheid voor afbeeldingen op hun postzegels. Twee Aziatische landen gaven op hun zegels voorbeelden van podiumkunsten die daar populair zijn. Japan opende 28 juni een reeks uitgiften die de aandacht vestigen op 'kabuki', een kunstvorm die toneel, dans en muziek combineert. De zegels van resp. 62 en 100 yen beelden een dansvorm, kagamijishi, resp. volkstoneel uit. Het in zuidelijk China gelegen Portugese gebied Macau kwam in juni met vier zegels die zijn opgedragen aan de Chinese opera. De zegels van 60 en 80 avos en 1 en 10 patacas geven goed weer hoe mooi de costuums zijn die bij zo'n opera door de spelers worden gedragen.

Madrid is in 1992 de culturele hoofdstad van Europa. Dat heeft natuurlijk alles te maken met de her-

denking van de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika door Cristobal Colón. Die herdenking geeft komend jaar in Spanje en diverse Latijnsamerikaanse landen aanleiding tot allerlei manifestaties. Van de Olympische Spelen van Barcelona tot de wereldtentoonstelling in Sevilla toe. Voor wat Spanje betreft. Ook komt er in Granada een grote internationale postzegelexpositie. De Spaanse posterijen brachten Madrid 28 juli onder de aandacht met zegels van 15+5, 25+5, 45+5 en 55+5 pesetas met afbeeldingen van Madrileense bezienswaardigheden: de fontein van Apollo, het standbeeld van Don Alvaro de Bazan en de gebouwen van de Banco de Espana en het Instituto San Isidro.

In september komt Spanje met een velletje met zegels, waarop we voorbeelden zien van kunstnijverheid uit verschillende Spaanse provincies. Het velletje bestaat uit zes zegels van 25 pesetas en drie vignetten met meubelstukken. Op de zegels staan onder meer een stoel uit Murcia, een apothekerskast uit Baskenland, een koffer en een kast uit Castilië en een bed uit Andalusië.

Op Aruba verschenen 31 juli twee zegels met locale voorbeelden van kunstnijverheid. Mirto Nicolaas beelde op zegels van resp. 35 en 250 cent vissersgereedschap en een strooien hoed af.

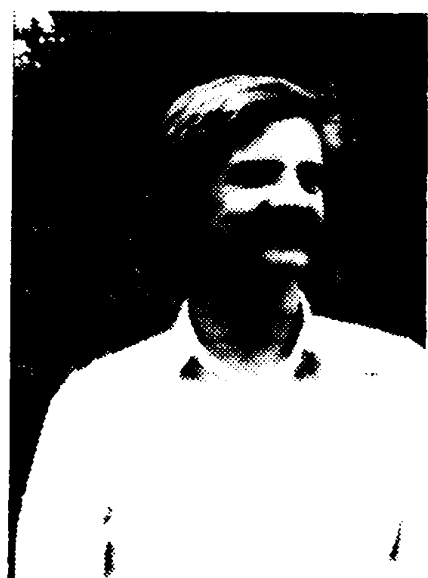
Frans Polynesië in de Stille Oceaan bracht 17 juli drie zegels (56, 102 en 110 francs) uit met voorbeelden van beeldhouwkunst van de Markiezeneilanden. En Vanuatu, een vroeger Frans-Brits condominium in de Stille Oceaan, bracht op zegels van 25, 65, 80 en 150 vatus een aantal locale kunstuitingen in beeld: kunstnijverheid, maar ook dans en muziek. De zegels werden gemaakt voor het tweede nationale kunstfestival dat in juni op het eiland Espiritu Santo, het grootste van de Hebriden, werd gehouden.

Duitsland herinnert op een postzegel aan de 100ste verjaardag van het overlijden van de bekende acteur Hans Albers die in operettes en films speelde. De blauwe engel en 'munchhausen' waren zijn bekendste films. Hij is afgebeeld op een zegel van 100 pfennig die 12 september uitkomt.

De goede samenwerking tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie blijkt nu ook uit de politiek van beide landen op het gebied van zegeluitgiften. Vorig jaar was er al sprake van een gemeenschappelijke uitgifte van VS en USSR op het gebied van milieuzegels, in mei gaven beide grootmachten een zegel uit met het portret van de in Armenië geboren schrijver William Saroyan (1908 - 1981). De Armeniër die later naar de Verenigde Staten trok, heeft in zijn werken de Amerikaanse e[n] Armeense literatu[ur] elkaar weten te ver[...]

De zegel is qua ont[...] kleur in beide lande[n] [...] Met enige verschil [...] de frankeerwaarde (r[...] cents in Amerika en [...] in de Sovjet-Unie) [...] inscripties. De Sovj[...] is uiteraard in Cy[...] schrift gedrukt en g[...] voornaam 'Joeljam'.

Schaken

= door Jules Welling =

Terreur van Elo-cijfers

EENS PER HALF JAAR — op 1 januari en op 1 juli —publiceert de Wereldschaakbond (FIDE) een nieuwe ratinglijst. Iedere schaker uit het internationale circuit krijgt dan een getal van vier cijfers achter zijn naam, dat illustratief is voor zijn/haar kracht.

De berekeningsmethode is ontworpen door een Amerikaanse wiskundige, prof Arpad Elo. De lijst is ook naar hem vernoemd: De Elo-lijst. In schakersjargon wordt zelden gevraagd naar iemands rating. 'Wat is je Elo?', vragen insiders.

PRESTATIES

Het systeem is louter gebaseerd op prestaties, en hoe die tot stand gekomen zijn. Een schitterende winstpartij wordt als 1-0 geregistreerd evenals een mazzeltje als de tegenpartij in gewonnen stelling voor de vlag gaat. Met schoonheid vallen geen extra punten te verdienen, alleen uitslagen tellen.

Sinds 1971 wordt het Elo-systeem door de FIDE gehanteerd om halfjaarlijks een wereldranglijst op te maken, tot ongenoegen van veel grootmeesters, die een broertje dood hebben aan de terreur van de cijfertjes en vaak niet ten onrechte.

Eerst iets over het systeem. Een beginner wordt ingeschaald op 1.200 Elo-punten. Als hij van sterker geachte spelers wint, verzamelt hij Elo-punten en verliezen zijn tegenstanders punten. Hoe sterker de tegenstand hoe meer punten er te verdienen vallen. Ruwweg geldt het volgende schema:
1.200-1.800 thuisschaker
1.800-2.200 clubschaker
2.200-2.400 FIDE-meester
2.400-2.500 Internationaal meester
2.500-2.600 Internationaal grootmeester
2.600-2.700 Wereldtop
2.700-wn hoger Supertop.
Waarom is een nieuwe rating zo belangrijk. Heel simpel: het geeft de status van een speler aan en daarmee zijn waarde voor toernooiorganisatoren. In direct verband daarmee staat het startgeld, dat een speler voor een bepaald evenement kan vragen en daar draait het allemaal om: centen, of liever guldens, vele guldens.

STARTGELD

Bij de toptoernooien is het startgeld tegenwoordig rechtstreeks gerelateerd aan de Elo-rating. Vijfentwintig punten verschil scheelt dan al jouw duizend gulden in het startgeld. Voor zeer hoge ratings worden startgelden betaald die hoger zijn dan de eerste prijs van het betreffende toernooi.

Dat mag vreemd klinken, maar het is niets meer en niets minder dan de dagelijkse praktijk. Nieuw is het niet: dit soort praktijken waren in de Golf- en tenniswereld al lang gemeengoed voor de schaakwereld er kennis mee maakte.

Zie hier de nieuwe Top-20 sinds 1 juli:
1. Gari Kasparov (Sov) 2770 (-30)
2. Vassily Ivanchuk (Sov) 2735 (+40)
3. Anatoli Karpov (Sov) 2730 (+5)
4. Evgeny Bareev (Sov) 2680 (+30)
5. Valery Salor (Sov) 2665 (+20)
6. Boris Gelfand (Sov) 2665 (-35)
7. Nigel Short (Eng) 2660 (+25)
8. Alexander Beljavski (Sov) 2655 (+25)
9. Viswanathan Amand (Ind) 2650 (+15)
10. Alexander Chalifman (Sov) 2630 (-10)
11. Mikhail Gurevich (USA) 2630 (-20)
12. Jonathan Speelman (Eng) 2630 (+20)
13. Jan Timman (Ned) 2630 (±0)
14. Lev Poloegajevski (Sov) 2630 (+20)
15. Arthur Yusupov (Sov) 2625 (+20)
16. Predrag Nikolic (Joe) 2625 (+5)
17. Alf Andersson (Zwe) 2625 (-15)
18. Michael Adams (Eng) 2615 (+15)
19. Vladimir Epischim (Sov) 2615 (-5)
20. Robert Hübner (Dui) 2615 (-5)
21. Zurab Aschmaiparashibi (Sov) 2615 (+30)
22. Yasser Seirawan (USA) 2615 (+20)

Dit lijstje is voor het komend half jaar zo goed als heilig voor de organisatoren van de toptoernooien en is in hoge mate bepalend voor de verdiensten van de betrokken spelers. Wie er de vorige keer wel bij was, maar nu niet meer, moet rekening houden op een ton minder van inkomsten; zo hard liggen de zaken momenteel.

MILJONAIR

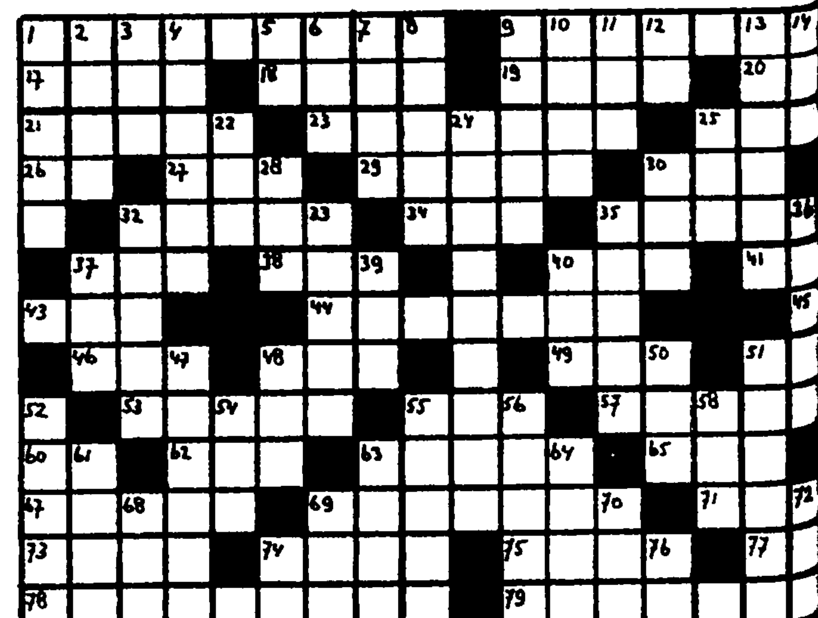
De top-twee worden snel miljonair — in guldens —, de top-tien komt jaarlijks met een paar ton naar huis, maar daarna gaat het heel snel bergafwaarts. De tweede Nederlander, Jeroen Piket, staat op een gedeelde 44-ste plaats (samen met zulke sterren als Ribli, Balashov, Georgiev en Agdestein). Hij mag nog op een ton rekenen, maar daarna gaat het snel mis. Genna Sosonko (2530) en John van der Wiel (ook 2530) halen ook nog wel tweemaal een modaal inkomen, maar daarna wordt het bijten op een houtje.

De doorsnee-meester krijgt nauwelijks brood op de plank zonder een schaakrubriek in een van de kranten. Mensen als Mannel Bosboom (Elo-rating 2460, no.10 van Nederland) moeten alle weekendtoernooitjes afreizen op een inkomen bij elkaar te sprokkelen. Grootmeester Hans Ru — nummer 11 op de Nederlandse lijst — komt helemaal niet meer aan de bak als schaker.

Als hij niet zo goed kon schrijven — tegenwoordig zelfs voor de Nederlandse versie van 'Playboy' — zat hij allang in de bijstand. Hij heeft met alle topgrootmeesters van de wereld gespeeld en in zijn goede jaren met redelijk succes, maar zijn Elo-rating is er niet beter op geworden: 2455 heeft hij nog, eigenlijk te weinig voor een echte grootmeester. Hij wordt niet meer voor serieuze toernooien uitgenodigd. Zo hard is de schaakwereld tegenwoordig. De terreur van het getal is meedogenloos, schoonheid van partijen telt niet meer. Het is goedgeklaagd, maar het is niet anders.

Hier is de Nederlandse top-20:
1. Jan Timman GM 2630
2. Jeroen Piket GM 2590
3. John van der Wiel GM 2530
4. Genna Sosonko GM 2530
5. Joris Brennikmeyer IM 2525
6. Paul van der Sterren GM 2485
7. Loek van Wely IM 2475
8. Friso Nijboer IM 2465
9. Riny Knijf IM 2460
10. Manuel Bosboom IM 2460
11. Hans Ree GM 2455
12. Willem - Jan van der Griendt - 2450
13. Heerman Grooten IM 2440
14. Peter Scheeren IM 2434
15. Gert. Jan de Boer IM 2430
16. Gert Ligterink IM 2430
17. Cor van Wijferden IM 2430
18. Dimitri Reinderman FM 2425
19. Johan van Mil IM 2415
20. Frans Cuijpers IM 2410.

KRUISWOORD PUZZ[EL]

HORIZONTAAL: 1. Ziekenwagen; 9. Middeleeu[...] kanon; 17. Hemellichaam; 18. Schuine strook; [...] Vervoermiddel; 20. Plaats in Zeeland; 21. Houts[...] 23. Veld; 25. Reeks van voortgetrokken schep[...] 26. Landbouwwerktuig; 27. Deel van een boom; [...] Rivier in Frankrijk; 30. Ongebonden; 31. Muzie[k]noot; 32. Zeurkous; 34. Kippenloop; 35. Ho[...] deksel; 37. Jonge stier; 38. Aanwijzend voornaa[m]woord; 40. Deel van een schoen; 41. Drinkgerei; [...] Graanafval; 44. Breekijzer; 45. Kerkelijke straf; [...] Opdoffer; 48. Vreemde munt; 49. Moment; [...] Paardje; 53. Deurraampje; 55. Plant; 57. O[...] munt; 60. Soort lamp; 62. Lijm; 63. Werpspel; [...] Keukengerei; 66. Voorzetsel; 67. Meisjesnaam; [...] Medefirmant; 71. Water met zout; 73. Plant; [...] Gekheid; 75. Voorheen; 77. Ierland; 78. Lekker[...] 79. Marionet.

VERTIKAAL: 1. Welriekende stof; 2. Inwend[ig] orgaan; 3. Speelgoed; 4. Weegtoestel; 5. Dui[...] N.V.; 6. Keurig; 7. Bewijsstuk; 8. Dwaling; [...] Zeevogel; 10. Meer in de USA; 11. Mythologisc[he] figuur; 12. Namiddag; 13. Worstelgreep; 14. G[...] term; 15. Verwaand; 16. Deel van Azië; 22. O[...] vochtmaat; 24. Vis; 25. Muzieknoot; 28. Paardje; [...] Vernis; 32. Meubel; 33. Projectiel; 35. Mannelijk die[r]; 36. Lijst; 37. Neergang; 39. Vat; 40. Lijdkowd; [...] Laan; 47. Nachtverblijf; 48. Bijbelse figuur; 50. Rivier in Nederland; 51. Specerij; 52. Stijf; 54. Herkauwer; 55. Lange nekharen; 56. Por; 58. Zoogdier; [...] Geneeskrachtige drank; 61. Kleur; 63. Deel van Sumatra; 64. Alleenzang; 66. Romeinse keizer; [...] Gevangenis; 69. Groep dieren; 70. Metaal; [...] Hoen; 74. Voorzetsel; 76. Persoonlijk voornaam[woord].

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kr[uis]woordpuzzel van verleden week is uiteindelijk [als] gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 guld[en] getrokken:

Mevr. T. Brussen
Alexanderlaan #5
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 [...]
Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert L[...]

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Voordeel; 8. Edelhert; 14. Pee[...] 15. Meester; 16. Ier; 17. Na; 19. Wee; 20. Nel; 22. El[...] 23. Dam; 25. Kalk; 26. Snot; 28. Vee; 29. Elegant; [...] 31. Kim; 33. Toegang; 35. Nek; 36. Dakar; 38. Leb; [...] 39. Venter; 40. Aanleg; 42. Eet; 43. Koord; 45. Eire; [...] 48. Vennoot; 52. Set; 53. Toelage; 56. Eek; 57. Te[...] 59. Keen; 60. Nat; 61. R.D.; 63. Rit; 64. Rei; 66. [...] 67. Ion; 69. Eenmaal; 70. Ora; 72. Likdoorn; 73. Stamelen.

VERTIKAAL: 1. Vondel; 2. Op; 3. Reu; 4. De; 5. Emelt; 6. Leek; 7. Estrik; 8. Eens; 9. Drent; 10. Li; 11. Hel; 12. Er; 13. Telega; 18. Aal; 19. Wan; 21. Loo[...] 22. Een; 24. Men; 25. Kaketoe; 27. Tegelen; 28. Vet[...] 30. Geven; 31. Karos; 32. Maart; 34. Gagel; 36. Dek[...] 37. Rad; 41. Overal; 42. Enk; 44. Oelema; 46. Ban[...] 47. Meteen; 49. Eed; 50. Oir; 51. Trier; 53. Teelt; 54. [...] Oei; 55. Gat; 58. Eten; 59. Kras; 62. Bod; 65. Ore[...] 67. Ik; 68. No.; 70. Om; 71. Al.